

TYTÖT ROCKAA!

Tapaustutkimus vaasalaisten tyttöjen käsityksistä bänditoiminnan merkityksestä

SUSANNA WEBER

Tampereen yliopisto

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen

pro gradu-tutkielma

Huhtikuu 2012

Tiivistelmä
Tampereen yliopisto
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

SUSANNA WEBER:

TYTÖT ROCKAA! Tapaustutkimus vaasalaisten tyttöjen käsityksistä bänditoiminnan merkityksestä

Pro Gradu –tutkielma, 94 sivua, 9 liitesivua.

Ohjaaja: Helena Helve

Huhtikuu 2012

Pro gradu-tutkimukseni tavoitteena oli selvittää bändissä soittavien tyttöjen kokemuksia siitä, mitä bänditoiminta heille merkitsee, miltä tuntuu olla bändin jäsen ja millainen on bänditoimintaa harrastava tyttö. Halusin lisäksi tarkastella, miten harrastus tukee tyttöjen voimaantumista ja hyvinvointia sekä miten nuorisotyön perusfunktiot toteutuvat tyttöjen bänditoiminnassa.

Tutkimukseni on tapaustutkimus ja tein sen laadullisin menetelmin käyttäen tutkimusmenetelmänä aineistolähtöistä analyysiä. Tutkimusjoukossani oli kahdeksan 15-18 –vuotiasta tyttöä, jotka harrastivat bänditoimintaa vaasalaisessa nuorisotoimen alaisessa Rökkikoulu-nimisessä bändikerhossa. Haastattelin myös toimintaa ohjaavaa nuorisotyöntekijää. Keräsin aineistoni ryhmä-, pari- ja yksilöhaastatteluin, tyypeiltään haastattelut olivat teemahaastattelun ja puolistrukturoidun haastattelun välimaastossa. Laadin analyysin aineistolähtöisesti teemahaastattelujen teemoja mukailen. Analyysimenetelmäksi valitsin teemoittelun lisäksi tyypittelyn. Tutkimukseni pääteemoiksi nousivat tytöt bänditoiminnan harrastajina sekä harrastus tyttöjä voimauttavana tekijänä. Analyysissäni nostin myös esille laatimani kahden haastatteluaineiston kautta esiin nousseen rockia harrastavaa tyttö-rokkarin profiilia.

Tyttöjen bändisoitannassa oli havaittavissa kahdenlaista sitoutumista. He joko halusivat tulevaisuudessa uran musiikin parissa, tai kävivät bänditreeneissä tapaamassa kavereita ja pitämässä hauskaa. Ryhmähaastattelujen kautta nousi esille kokemuksia siitä, että bändissä soittavia tyttöjä aliarvioidaan sekä poikien että miesohjaajien toimesta. Tytöt kokivat muun muassa, että he saavat hitaampaa opetusta ohjaajilta ja helpompia soitto-osuuksia. Soittotaidoiltaan tytöt eivät kokeneet olevansa poikia huonompia.

Tutkimukseni kautta voidaan todeta, että tyttörokkarin tulee olla itsevarma, taitava, avoin, huumorintajuinen ja sosiaalinen. Haastattelemi työt kuvailivat tyttörokkareita tunteellisiksi ”piilorokkareiksi”. Heidän mukaansa bändissä soittavat tytöt ovat jokainen omanlaisensa persoona ja sitä kautta he rikastavat bändin toimintaa. Tutkimukseni osoittaa täydellisyyden tavoittelun ja epäonnistumisen pelon tekevän tytöistä arkoja esiintyjä.

Tutkimukseni perusteella bänditoiminnassa tyttöjä voimauttavia ja heidän hyvinvointiaan tukevia tekijöitä olivat osallistava harrastustoiminta, toiminnassa

kannustava ja myönteinen ilmapiiri, bändin sisäinen yhteishenki sekä positiiviset kokemukset. Haastattelemani tytöt kertoivat bändiharrastuksen tukevan heitä tunteiden käsittelyssä ja niiden purkamisessa. He kuvailivat bändiharrastustaan rentouttavana ja vapauttavana asiana elämässään, mitkä myös tukevat heidän voimaantumista ja hyvinvointia.

Rokkikoulun kerhotoiminta toteuttaa kahta nuorisotyön yleistä perusfunktiota, sosiaali- ja personalisaatiofunktiota. Feministinen ote nuorisotyössä saattaisi vahvistaa tyttöjen itsevarmuutta ja helpottaa heitä vakiinnuttamaan paikkaansa rockin viitekehysessä. Tutkimukseni tarjoaa välineitä tyttötyön, kulttuurisen nuorisotyön ja bänditoiminnan kehittämiseksi. Se antaa lisätietoa tyttöjen bändinsoiton harrastamisesta nuorisotyön sekä nuoriso- ja tyttötyön kontekstissa.

Avainsanat: rock-bändi, nuorisotyö, nuorisotutkimus, kulttuurinen nuorisotyö, voimaantuminen

Abstract

University of Tampere
School of Humanities and Social Sciences

SUSANNA WEBER:

GIRLS ROCK! Case of Vaasa rock band girls; perceptions of the importance of their activities

Youth work and youth research, Master's thesis, 94 pages, 9 appendixes.

Supervisor: Helena Helve

April 2012

The goal for this master's thesis was to research girls' perceptions of the importance of their activities in a rock band, how it feels to be a member of a rock band and what kind of a girl plays in a rock band as a hobby. In addition, I also wanted to examine how the hobby will support the empowerment of girls and well-being as well as, how the basic functions of youth work are realized in this context.

This study is a case study and I utilized qualitative research as research method, in addition to data-driven analysis. My research sample was composed by eight girls within 15 to 18 years of age, who are taking part of the School of Rock-called band club organized by the youth services of the city of Vaasa. I also interviewed a youth worker, who is guiding the activities in this band club. I collected my data by group-, couple- and individual interviews, which were a mixture of theme interviews and semi structured interviews. The analysis was written material based and it paraphrased the themes of the theme interviews. I chose to do my analysis as themes and types. The main themes of the research are rock band as a hobby for girls and empowering girls thorough rock band. In my analysis I also raise up two profiles of a typical girl-rocker based on the group interviews.

Among the girls there were two kinds of commitment to be seen: The girls were involved in band activities either because they want a career with music in the future or band rehearsals took place as a meeting point for friends and having fun. This study claims that the girls, who are playing in a rock band, feel underestimation by the boys and male youth workers. Among other facts, the girls felt their instrumental teaching is slower and they get easier parts to play than boys. Girls felt that they are still equal to boys when it comes to playing skills.

Thorough this research it can be said that a girl in the band must be a confident, skilled, open, humorous and social. The girls I interviewed described girl rockers as emotional "hidden rockers". Each girl in the band has a unique personality and this enriches the rock band. Through my research I was able to determine that girls aim for perfection and are afraid to fail, which make them shy performers.

The findings showed that the empowering factors of the rock band activities are positive and permissive atmosphere, a positive team spirit in the band as well as

the feedback received from outside the band. The girls stated that a rock band hobby supports them to process their emotions. The rock band club was described as a relaxing hobby and liberating aspect in their lives. Both of these aspects are also supporting the well-being and empowerment of the girls.

The band club of the School of Rock serves two general basic functions of youth work. These are the social function and the personalization function. Feminist hold in the youth work could strengthen girls' self-confidence and help them to establish their place at the rock scene. This study provides tools to develop a girl work, youth work and cultural youth work. It provides information about the rocker-girls in the band in the context of youth work, youth-research and girl-research.

Keywords: rock band, youth work, youth research, cultural youth work, empowerment

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 TYTTÖJEN BÄNDITOIMINNAN TUTKIMINEN	4
2.1 Nuorisotutkimus ja tyttötutkimus.....	4
2.2 Bändeissä soittavat tytöt aikaisemmassa tutkimuksessa	5
2.3 Tytöt musiikin harrastajina.....	8
2.4 Tyttöbändien ja naisrokkareiden tulo Suomeen	11
2.5 Tyttöjen suhde rockiin	12
3 TYTTÖJEN BÄNDITOIMINTA NUORISOTYÖSSÄ	15
3.1 Nuorisotyön määrittelyä	15
3.2 Tyttötyö	19
3.3 Kulttuurinen nuorisotyö	22
4 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	25
4.1 Empowerment.....	25
4.2 Voimaantumisteoria	28
4.3 Voimaantuminen nuorisotyössä	30
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	32
5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	32
5.2 Tutkimuksen kulku ja tutkittavat.....	33
5.3 Tutkimusmenetelmät.....	38
5.4 Tutkimuseettiset kysymykset.....	43

6 BÄNDITOIMINNAN MERKITYS TYTÖILLE.....	44
6.1 Tytöt bänditoiminnan harrastajina	44
6.1.1 Instrumentin valinta	45
6.1.2 Biisien valinta ja niiden harjoittelu	47
6.1.3 Bänditreenit ja ohjaajien merkitys	48
6.1.4 Keikat.....	50
6.2 Tyttöjen kokemukset bänditoiminnasta	51
6.2.1 Arvio Rokkikoulun toiminnasta.....	51
6.2.2 Miksi tytöt soittavat bändissä?	54
6.2.3 Sukupuoliroolit	56
6.2.4 Miesohjaajat.....	57
6.2.5 Tyttöjen itsetunto ja palautteen merkitys	59
6.3 Tyttörokkarityypit.....	62
6.3.1 Aito rokkari.....	62
6.3.2 Minä itse tyttörokkarina	63
6.3.3 Kaksi tyypillistä tyttörokkaria.....	66
6.4 Voimaantuminen	68
6.4.1 Mitä voimauttavaa bänditoiminnassa on?	68
6.4.2 Tyttörokkarit voimaantujatyyppeinä.....	70
6.5 Bänditoiminta nuorisotyön funktioiden toteuttajana.....	75
7 YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT	77
LÄHDELUETTELO	86
LIITTEET.....	94

KUVIOT JA TAULUKOT

Kuvio 1: Voimaantumisen osaprosessien moniulotteinen keskinäinen yhteys..... 29

Taulukko 1. Tutkimusjoukko..... 34

Taulukko 2. Tyttörokkarityypit..... 66

Taulukko 3. Harrastajarokkarin voimaantuminen..... 73

Taulukko 4. Tosirokkarin voimaantuminen..... 74

1 JOHDANTO

Oma kiinnostukseni tyttöjen bändisoiton merkitykseen ja sen tutkimiseen on herännyt vähitellen henkilökohtaisen harrastus- ja työhistoriaani pohjautuen. Olen harrastanut musiikkia koko ikäni ja esiintynyt pienestä pitäen. Musiikkiharrastuksen kautta olen saanut tuntea suurta iloa ja onnistumisen tunteita. Samalla olen oppinut pitkäjänteisyyttä, periksi antamattomuutta kuin myös sietämään paremmin tekemiäni virheitä. Työssäni nuorten parissa olen käyttänyt musiikkia työvälineenä muun muassa erityislasten ja nuorten kanssa. Olen myös ollut toteuttamassa kahden maan välistä nuorten kansainvälistä ryhmävaihtoa, jossa keskeisinä työvälineinä olivat musiikki ja bändisoitanta. Työskennellessäni nuoriso-ohjaajana Vaasan kaupungin vapaa-aikaviraston nuoriso-osastolla, tutustuin Rokkikoulu-nimiseen nuorten bändikerhotoimintaan, joka teki minuun vaikutuksen rennolla meiningillään ja aidolla ilmapiirillään. Vaasassa vuodesta 2003 lähtien toimineen suuren suosion saavuttaneen Rokkikoulun toimintaan pääsee mukaan 13-18-vuotiaat nuoret ilman aikaisempaa soitto- ja laulukokemusta. Toiminta on nuoria osallistavaa ja periaatteena on edetä nuorten toiveiden mukaisesti nuorten tahtiin. (Rokkikoulun Internet-sivut.)

Pro gradu-tutkimukseni tavoitteena on selvittää Rokkikoulussa soittavien ja laulavien tyttöjen kokemuksia siitä, mikä merkitys bänditoiminnalla heille on. Minua kiinnostaa erityisesti tyttöjen kokemus siitä, miltä tuntuu olla bändin jäsen ja mitä se heille merkitsee. Selvitän tutkimuksessani, millainen on bänditoimintaa harrastava tyttö sekä miten harrastus tukee tyttöjen voimaantumista ja hyvinvointia. Lisäksi tarkastelen miten nuorisotyön perusfunktiot toteutuvat tyttöjen bänditoiminnassa.

Rajasin ryhmäksi 15-18 –vuotiaat tytöt, koska olen työelämässä kollegojeni kanssa viime vuosina todennut kyseiseen ikäluokkaan kuuluvien tyttöjen hyvinvoinnin huolestuttavan. Haastattelin kahdeksaa vaasalasta Rokkikoulussa soittavaa ja laulavaa tyttöä teemahaastatteluin. Lisäksi hain aiheeseen taustatietoa haastattelemalla Rokkikoulussa työskentelevää nuorisohjaajaa. Haastatteleman tytöt harrastivat musiikkia nuorisotoimen järjestämässä bändikerhossa. Jätin siis tutkimukseni ulkopuolelle opetusministeriön tukeman tavoitteellisen taiteen perusopetuksen sekä koulussa tapahtuvan bänditoiminnan. Tutkimuksessani tyttöjä ei erotella luokka-asteiden mukaisesti, eikä mukana ole vasta-aloittaneita bändejä. Haastateltuja tyttöjä yhdistää vapaa-ajan kerhotoiminta, jonka puitteissa tytöt bändisoitanta harrastavat.

Tutkimukseni on tapaustutkimus eikä siitä voi tehdä yleistyksiä. Pyrkimykseni on tyttö tutkimukselle tyypilliseen tapaan herättää huomiota teini-ikäisten tyttöjen harrastuksesta, joka perinteisesti on lähinnä mielletty maskuliiniseksi miesten maailmaksi. Suomalaisessa tyttö tutkimuksessa pyritään enenevässä määrin ymmärtämään ja tulkitsemaan tyttöjä (Lähteenmaa 2002, 283). Pro gradu-työni tarkoitus on siis ymmärtää paremmin bändissä soittavia tyttöjä ja tulkita heidän kertomiaan merkityksiä voimaantumisen valokeilassa. Tutkielmani alkuoletus oli, että aihetta on tutkittu laajasti ja asiasta on jo sanottu paljon. Näin ei kuitenkaan ollut. Perehtyessäni syvemmin aikaisempaan tutkimukseen huomasin, että tuoreita nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen kontekstissa tehtyjä nuorten bändisoiton harrastamiseen liittyviä tutkimuksia ei löydy juuri lainkaan. Tutkimukseni tarjoaa välineitä tyttötyön, kulttuurisen nuorisotyön ja bänditoiminnan kehittämiseksi. Se antaa lisätietoa tyttöjen bändisoiton harrastamisesta nuorisotyön sekä nuorisotutkimuksen kontekstissa.

Tein tutkimukseni aineistolähtöisesti ja analyysimenetelmäksi valitsin teemoittelun ja tyypittelyn. Keskeisiä käsitteitä tutkimuksessani ovat rock-bändi, nuorisotyö, nuorisotutkimus, kulttuurinen nuorisotyö ja voimaantuminen. Päätin

ottaa nuorten voimaantumisen taustateoriakseni, sillä se nousi selkeästi esille heti ensimmäisen ryhmähaastattelun kautta. *Empowerment* eli voimaantuminen suomennetaan joko valta- tai voima-käsitteenä (Siitonen 1999, 83). Keskeistä voimaantumisessa on kyky ja mahdollisuus tehdä päätöksiä ja toteuttaa niitä (Mazzi 2001, 186). Voimaantuminen lähtee ihmisestä itsestään ja se tukee hänen hyvinvointiaan. Siihen kuitenkin vaikuttavat toiset ihmiset, olosuhteet ja ympäröivät sosiaaliset rakenteet. (Siitonen 1999, 117-118.) Nuorten voimaannuttamisen tavoitteita ovat muun muassa nuoren aktiivisen osallistumisen tukeminen ja epäsosiaalisen käytöksen kitkeminen (Mazzi 2001, 185-186). Tutkimuksessani käytän empowermentista lähinnä käsitettä voimaantuminen, voimauttaminen tai valtauttaminen. Valtaantuminen sen mukaisesti, miten kyseinen tutkija on empowerment-termin ymmärtänyt ja suomentanut. Kappaleessa neljä käsitelen termin merkitystä tarkemmin.

Aluksi käsitelen aikaisempaa tutkimusta ja tyttöjen musiikin harrastamista, ja lisäksi kappaleessa tehdään katsaus suomalaisten tyttöbändien ja naisrokkareiden historiaan sekä tyttöjen ja rockin väliseen suhteeseen. Tämä johdattelee lukijaa aihealueeseen ja tutkimuksen tarpeellisuuteen. Tutkimukseni viitekehyksenä on tyttöjen bänditoiminta nuorisotyössä, jota tarkastelen luvussa kolme. Luvussa neljä tarkastelen tutkimuksen teoreettista viitekehystä, jonka jälkeen kerron tutkimuksen toteutuksesta luvussa viisi. Tutkimuksen tavoitteet, tutkimuskysymykset, tutkimuksen kulku ja tutkimusryhmä, tutkimusmenetelmät ja tutkimuseettiset kysymykset löytyvät siis tästä luvusta. Seuraavassa luvussa kuusi on analyysini tulokset, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiini. Analysoin tutkimustulokset Siitosen voimaantumisteorian mallin kautta. Esittelen oman tutkimukseni tulokset käyttäen tätä mallikehikkoa omien tuloksieni tiivistämisessä. Yhteenveto ja loppupäätelmät -kappaleessa käsitelen bändissä soittavia tyttöjä ja heidän käsityksiään siitä, miten bändissä soittaminen edistää heidän hyvinvointiaan. Kappaleessa nostan esille tutkimustulokset, jotka tutkimuksestani olen saanut sekä pohdin mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

2 TYTTÖJEN BÄNDITOIMINNAN TUTKIMINEN

2.1 Nuorisotutkimus ja tyttötutkimus

Nuorisotutkimuksessa selvitetään, mitä uutta nuorten parissa tapahtuu. Keskeisiä teemoja ovat muun muassa nuorisokulttuurit, nuorten omat käsitykset asioista ja sitoutuminen, nuorten tieto-aidon tiedostaminen sekä nuorten sukupolvessa tapahtuva kehitys. Lisäksi nuorisotutkimus on tärkeä tiedonlähde muun muassa politiikalle. (Morch 2005, 32.) Suomessa akateeminen nuorisotutkimus sai alkunsa 1950-luvulla, kun Rafael Helanko julkaisi Turun poikasakit-nimisen sosiologisen väitöskirjansa. Kyseisessä väitöskirjassa Helanko tutki nuorten vertaisryhmiä ja niiden sisäistä toimintaa. Tämän ”lähtölaukauksen” jälkeen Suomessa on ilmestynyt lukuisia nuorisoa koskevia väitöskirjoja ja tutkimuksia. (Puuronen 2006, 204.) Nuorisotutkimusseura ry. on edistänyt Suomessa monitieteistä nuorisotutkimusta jo vuodesta 1988. Yhdistys tarjoaa lisäksi nuoriin liittyvää tietoa ja asiantuntemusta eri toimijoille sekä harjoittaa tutkimustoimintaa Nuorisotutkimusverkoston kautta. (Nuorisotutkimusseura ry:n Internet-sivut.) Alan koulutusta tarjoaa muun muassa Tampereen yliopisto, jonka Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisterinohjelman puitteissa pro gradu-työni on kirjoitettu.

Nuorisotutkimuksen parissa syntynyt tyttötutkimus nostaa tyttökulttuurin ja –sossialisaation esille tuoden samalla sukupuolinäkökulman mukaan nuorisotutkimuksen pariin. Se sijoitetaan kuitenkin nuoriso- ja naistutkimuksen välimaastoon, sillä tyttötutkimus tuo näkymättömän näkyväksi, toisin sanoen nostaa tytöt esiin poikien varjosta. (Lähteenmaa & Näre 1992, 9.) Tyttötutkimus on siis tavoitellut lähestymistapaa, jossa tytöt nähdään tasa-arvoisina tutkimuskohteina poikien kanssa (Puuronen 2006, 133). Tyttötutkimuksen juuret juontavat 1970-luvun Iso-Britanniaan, jossa Birminghamin koulukuntaan kuuluneet naispuoliset nuorisokulttuuritutkijat alkoivat tavoitella piilotettua

tyttökulttuuria (Lähteenmaa & Näre 1992, 9-10). Kun 1970-luvulla tyttötutkimus keskittyi tyttöjen emansipoimiseen, 1980-luvulla puhuttiin tyttöjen arvon nostamisesta. Kymmenen vuotta myöhemmin varsinkin Suomessa tyttötutkimuksessa keskityttiin tyttöjen kompetenssin esiin nostamiseen ja 2000-luvun vaihtuessa huomio kääntyi tyttöjen valtaistamiseen. Läpi tämän ajanjakson tyttötutkijoiden tavoite on ollut auttaa tyttöjä joko nostamalla esiin tyttöjä sortavia rakenteita tai yrittämällä nostaa tyttöjen arvostusta yhteiskunnassa, heidän omissa silmissään tai näissä molemmissa. (Lähteenmaa 2002, 272-273.) Suomessa Nuorisotutkimus-lehden ensimmäinen tyttötutkimusnumero julkaistiin 4/88 ja ensimmäinen tyttötutkimuksen oppikirja ilmestyi vuonna 2011 Karoliina Ojasen, Heta Mularin ja Sanna Aaltosen toimitettua kirjan *Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen*.

2.2 Bändeissä soittavat tytöt aikaisemmassa tutkimuksessa

1980-luvulla tyttöjen bänditoimintaa on tutkittu alakulttuuriteorianä. Kuitenkin ajat ovat muuttuneet ja nyt vuonna 2011 naisrokkarit ovat lunastaneet paikkansa suomalaisessa musiikkibisneksessä niin, että he ovat luonteva osa sitä. Tyttöjen bändikulttuuria on tutkittu tämän vuosituhannen puolella melko vähän. Tehty tutkimus sijoittuu tieteellisesti pääosin musiikkikasvatuksen, sosiologian tai psykologian kenttään. Nuorisotutkimus on tieteenalana uusi ja aihetta on tutkittu nuorisotyön kontekstissa vähemmän.

Suomessa tyttöbändeihin liittyvä tutkimus on pääosin 1980-90 – luvuilta, esimerkiksi Jaana Lähteenmaan *Tytöt ja rock* (1989) ja Jarna Knuutilan *Rockia*

soittavat tytöt. Rockinsoitonharrastus nuoruusiän ja sukupuolijärjestelmän näkökulmista (1997). Lähteenmaan tutkimus pohjautuu hänen vuonna 1988 tekemäänsä sosiologian pro gradu-työhönsä, jossa hän empiirisen aineiston ja kvalitatiivisten haastattelujen pohjalta selvitti tyttöjen ja samalla myös poikien suhdetta rock-kulttuuriin. Tyttöjen bändiharrastuksesta Lähteenmaa toteaa tyttöjen suhteen rockkulttuuriin olevan emotionaalisempi kuin poikien. Hän kertoo, että tytöille tyypilliset käytännöt, kuten esimerkiksi paras kaveri tai puhumisen tärkeys, eivät suosi bändissä soittamista. Lähteenmaan tutkimuksessa päädytään kuitenkin siihen, että tyttöjen rockinsoiton harrastaminen oli 1980 -1990 -lukujen taitteissa yleistynyt sukupuolten tasa-arvoisuuden lisääntymisen myötä. (Lähteenmaa 1989, 126-127.)

Jarna Knuutila haastatteli psykologian lisensiaattityössään 18 pääasiassa 16-20-vuotiasta tyttöä, jotka soittavat rockia. Kyseisessä tutkimuksessa tyttöjä ja tyttöbändejä tarkastellaan sukupuolen ja ikävaiheen näkökulmista. Hän tutki tyttöjen käsityksiä ja kokemuksia. Knuutila toteaa tutkimuksessaan, että bändissä soittaminen ei ole tytöille apuväline heidän irrottautuessaan vanhemmistaan. Vaikka amatööribändien joukossa tyttöbändit hyväksytään, tyttöjen mukaan rock ei ole sukupuolineutraalia eikä se hyväksy tyttömyyttä. (Knuutila 1996, 119-120.)

Aiheeseen liittyviä pro gradu -töitä on tehty viime vuosina muutamia. Esimerkiksi Jyväskylän yliopistossa musiikkikasvatuksen opiskelijat Liina Aaltonen (2001) ja Laura Tykkyläinen (2007) ovat tutkineet nuorten bändisoiton motivaatiota. Näistä Liina Aaltosen tutkimus, *Bändisoiton motivaatio kahdeksaluokkalaisilla* selvittää bändisoiton motivaatiota ja siihen vaikuttavia taustatekijöitä erityisesti kahdeksaluokkalaisilla nuorilla. Aaltonen tarkastelee sukupuolen ja musiikin harrastuneisuuden vaikutusta bändisoiton motivaatioon. Jyväskylän seudulla tehdyn tutkimuksen aineisto on kerätty kyselylomakkein oppilailta, jotka ovat koulussa valinneet musiikin valinnaisaineeksi. Siinä

vertaillaan sukupuolten välisiä eroja bändisoiton motivaatiossa. Aaltonen toteaa pro gradu – tutkielmassaan (2001, 48) tyttöjen pitävän eniten pop- ja diskomusiikista, aivan kuten Lähteenmaa (1989, 126) on todennut aikaisemmin tyttöjen kuuntelevan enemmän diskopoppia. Aaltosen mukaan (2001, 50) tytöt ovat yhtä innokkaita ja motivoituneita soittamaan bändissä kuin pojat, vaikka bändissä soittaminen nähdään edelleen pojille sopivampana.

Laura Tykkyläisen pro gradu työ *Nuorten bändinsoiton motivaatio* tarkastelee nuoren kasvuun ja identiteetin rakentamiseen liittyvää bändisoiton motivaatiota. Tutkimusaineisto on koottu teemahaastatteluin kahdelta lähinnä yhdeksäsluokkalaisista koostuvilta bändiltä, jotka toimivat itsenäisesti ilman ohjaajaa. Tutkimuksen keskeisinä motivaatiotekijöinä esille nousivat soittamisen ilo, elämykset, kehittyminen ja osaaminen, esiintyminen sekä bändinsoittajaidentiteetti ja sen muodostaminen. Tykkyläisen tutkimuksessa oli mukana ainoastaan yksi tyttö ja tutkimuksessa hän käsitteli nuorten bändinsoittoa yleisesti molempien sukupuolten kautta.

Sibelius Akatemian musiikkikasvatuksen koulutusohjelmassa opiskellut Hanna Mansnerus on tehnyt pro gradu-tutkielman (2007) nimeltään *Perfect balance eli miten bändi pysyy pystyssä*. Tutkimuksessa selvitetään demokraattisen bändiopetuksen mahdollisuuksia ja haasteita rockbändien käytäntöjen kautta sekä nuorten (ts. oppilaiden) edellytyksiä musiikilliseen valtauttamiseen. Työssä selvitetään lisäksi, miten aloittelevan bändin sisäiset suhteet ja työnjako muokkautuvat bändin symbolisen työn vaikutuksesta. Tutkimusaineisto on koottu helsinkiläiseltä yläkoululta ja tutkija toimi tutkimuksen aikana myös opettajana. Tutkielma on tehty etnografisen ja toimintatutkimuksen tutkimusaineiston pohjalta ja siinä tarkastellaan bändikulttuurin ilmenemistä aloittelevassa rockbändissä yleisesti.

2.3 Tytöt musiikin harrastajina

Harrastukset ovat oleellinen osa suomalaisten vapaa-aikaa. Noin puolet 15-24 – vuotiaista pitää harrastuksia hyvin tärkeinä ja yli 90% pitää harrastuksia hyvin tai melko tärkeinä. (Likkanen & Hanifi & Hannula 2005, 18-19). Kodin ulkopuoliset harrastukset kuuluvat erityisesti nuoruuteen. Harrastusten valintaan vaikuttavat monet tekijät, kuten esimerkiksi lapsuuden kasvuympäristö, ikä, elämänvaihe ja sukupuoli. Näiden valintojen voidaan sanoa perustuvan tietoon, tunteeseen ja perinteeseen. (Emt., 25-26.)

Musiikki on suomalaisille tärkeä harrastus ja sen harrastaminen koetaan olennaisena osana omaa identiteettiä (Hanifi 2009, 235). Motivaationa musiikin harrastamiseen ovat nautinto ja itsensä toteuttaminen (emt., 249). Suomalaisista 14% soittaa jotain soitinta ja 26% kertoo soittaneensa jotain soitinta. Instrumenteista naiset soittavat yleisimmin pianoa (yli 60%) ja miehet kitaraa (noin 50%). Mainittakoon erikseen, että naisten kitaransoiton harrastaminen on kaksinkertaistunut kymmenen vuoden aikana, vuoteen 2002 mennessä. Soittoharrastuksiin kuuluu musiikkilajeista useimmiten viihde- tai iskelmämusiikki, pop- tai rock-musiikki sekä klassinen musiikki, jota naiset useimmiten harrastavat viihde- tai iskelmämusiikin rinnalla. Naisten rockin soittaminen on lisääntynyt huomasti vuosituhannen taitteessa. Kun vuonna 1991 vain 4% naisista kertoi soittavansa rockia, vuonna 2002 noin 20% musiikkia harrastavista naisista kertoi soittavansa rockia. (Likkanen & Hanifi & Hannula 2005, 120-121.)

Musiikki on suosittu harrastus nuorten keskuudessa. Noin kolmannes suomalaisista nuorista (29%) soittaa tai on soittanut aikaisemmin jotain instrumenttia. Suosituin on piano (12%) ja toiseksi suosituin on kitara (10%).

Ainoastaan 3% kuuluu bändiin tai yhtyeeseen. (Tilastokeskus 2005.) Musiikin tekeminen otetaan vakavasti jo nuorena. Soittoharrastukseen panostetaan paljon ja sen myötä siitä myös saadaan paljon. Taitojen saavuttaminen, menestys sekä omien rajojen etsintä ja ylittäminen tuottavat musiikin harrastajalle onnellisuutta ja hyvää fiilistä. (Hanifi 2009, 236.) Musiikinkuuntelua harrastaa päivittäin 82% 15-19-vuotiaista suomalaisista nuorista (Liikkanen & Hanifi & Hannula 2005, 239). Bändissä tai yhtyeessä soittavista suomalaisista noin kolmannes (34%) on 15-24-vuotiaita. Musiikkia säveltävistä soiton harrastajista jopa 40% edustaa kyseistä ikäluokkaa. (Hanifi 2009, 231-232.) Musiikin tekeminen ja muokkaaminen tietokoneella on yleisintä 15-24 -vuotiaiden keskuudessa. 15-24-vuotiaiden nuorukaisten suosiossa on rock-musiikin alalaji heavy metal (lähes 40%), kun saman ikäluokan tytöistä ainoastaan 4% kertoo soittavansa heavy metalia. (15%). (Liikkanen & Hanifi & Hannula 2005, 120-122.)

Soitto- ja lauluharrastus aloitetaan yleensä oman päätöksen pohjalta (Hanifi 2009, 237). Harrastuksena musiikin on todettu olevan sukupuolisidonnainen harrastus. Perinteisesti vanhemmat ovat vieneet tyttölapsia soittoharrastuksiin ja kuoroon, kun taas poikia on viety urheiluharrastuksiin. Tyttöjä nähdään myös usein musiikkiopistojen ja musiikkikoulujen oppilaina. Musiikkiharrastuksen niin sanottu tyttöistyminen näyttääkin olevan tyypillistä etenkin taidemusiikkiharrastuksessa. (Louhivuori & Saarikallio 2010, 302.)

Graff kuvaa (2004, 146) tämän päivän tyttöjä vahvoiksi ja kilteiksi kaiken taitajiksi. Riitta Hanifin mukaan (2009, 241) tyypillinen stereotypia on, että musiikkia harrastava tyttö soittaa pianoa musiikkioppilaitoksessa, harjoittelee säännöllisesti ja esiintyy musiikkioppilaitoksen järjestämissä tilaisuuksissa. Hän laulaa koulun kuorossa ja suorittaa musiikkioppilaitoksen päättötodistuksen. Ylioppilaaksi päästyään tyttö muuttaa toiselle paikkakunnalle opiskelemaan ja vaihtaa aktiivisen musiikkiharrastuksensa opiskeluun ja sosiaaliseen elämään.

Naimisiin mentyään hän hankkii uudelleen pianon ja soittaa sitä lähinnä jouluna. Myöhemmin lasten mentyä kouluun hän palaa kuoroharrastuksen pariin.

Naisrockilmiö saapui Suomeen vasta 1980-luvulla, jonka myötä myös tyttöjen rock-harrastaminen lisääntyi ja tasaantui tyttöjen vähemmistöä koskevaksi toiminnaksi. Vaikka tytöt harrastivatkin poikia useammin musiikkia, tyttöjen varsinainen rock-harrastus on ollut harvinaisempaa kuin poikien. Useimmiten musiikkia harrastavat tytöt ovat laulaneet kuorossa tai soittaneet klassista musiikkia, mutta kuunnelleet kuitenkin enimmäkseen rockia. (Lähteenmaa 1992, 216-217.)

Omaan tutkimukseeni kerään aineiston Pohjanmaalta Vaasasta. Pohjalaisista 9.–luokkalaisista tytöistä yli puolet (55%) harrastaa musiikkia jollain tavalla, kuitenkin ainoastaan 13,3% tytöistä harrastaa soittamista tai laulamista ryhmässä. Rock-musiikin harrastaminen on suosittua pohjalaistyttöjen keskuudessa, sillä noin 43% harrastaa rock –musiikkia kun puolestaan klassista musiikkia harrastavien osuus on ainoastaan 20%. Suuremmissa yli 10 000 asukkaan pohjalaiskaupungeissa pojat soittavat ryhmissä useammin kuin tytöt. (Lähteenmaa & Strand 2008, 13-15.) Yleisesti tarkasteltuna Pohjanmaalla tyttöjen soittoharrastus on lisääntynyt, kun puolestaan poikien soittoharrastus on vähentynyt. Miltei kaikki soittamista harrastavat tytöt soittavat rockmusiikkia joko pelkästään tai esimerkiksi klassisen ja kansanmusiikin ohella. (Emt., 55.)

2.4 Tyttöbändien ja naisrokkareiden tulo Suomeen

Naiset ovat olleet mukana tekemässä suomalaisen rockin historiaa jo 1950-luvulta lähtien. Vuonna 1957 järjestetyssä ensimmäisessä rock'n'roll laulukilpailussa etsittiin Suomen Elvistä. Kyseiseen laulukilpailuun osallistuivat muun muassa Sirkat Suojoki ja Noponen. (Aho & Taskinen 2003, 12.) 1960-luvun puolivälissä musiikkialan valtasivat rautalanka- ja laulettu beat-musiikki sekä tangokuninkaat. Naisia nähtiin useimmiten esittämässä ns. kepeää teini-iskelmää, pop-musiikkia tekevät tytöt esiintyivät lähinnä lauluduona tai laulutriona. Naisartistit saivat tilaa lähinnä folk-liikkeen kautta. (Gronow & Lindfors 2004, 243.) Yksi tunnetuimmista folk-laulajista oli Anki Lindqvist, jota on kuvattu Suomessa aikansa suosituimmaksi naissolistiksi. Ankin laulumateriaali tavoitteli rockilmaisun vapautta jazzin, folkin ja popin myötä. (Aho & Taskinen 2003, 14.)

Naislaulajia alkoi ilmestyä 1970-luvun rockbändeihin muun muassa Janis Joplinin ansiosta (Gronow & Lindfors 2004, 244). Suomessa dynaamiseksi tienraivaajaksi kuvailtu Muska oli ensimmäinen naispuolinen soolorokkari, jonka äänenkäyttöä kritisoitiin vääräksi ja kuvailtiin rääkymiseksi (Aho & Taskinen 2003, 42-44). Samalla vuosikymmenellä naisartisteja alettiin ottaa todesta myös lauluntekijöinä, esimerkiksi Maarit Hurmerinta ja edellä mainittu Anki Lindqvist levyttivät omia kappaleitaan. Ensimmäiset naisbändit nousivat laajemmin tietoisuuteen vasta 1980-luvulla, jolloin rockin saralla naisten tekemästä musiikista tuli muotivirtaus. Ensimmäisiä suomalaisia naisbändejä olivat muun muassa Musta-Maija Band, Geisha ja Tavaramarkkinat. Näistä viimeksi mainittu oli Suomessa ensimmäinen naisten rockbändi, jonka toiminta oli ammattimaista. (Gronow & Lindfors 2004, 244-247.)

1990-luvulla musiikkityylit lisääntyivät ja nuorten naisten pyrkimys yksilöllisyyteen alkoi näkyä selkeämmin. Hiphop ja rap saapuivat Suomeen, myös konemusiikki valtasi alaa. (Aho & Taskinen 2003, 192-193.) Yksi menestyneimmistä tyttöbändeistä oli Tarharyhmä, jonka kitaristi-laulaja Maija Vilkkumaa siirtyi soolouralle vuosikymmenen lopussa ja on vielä tänä päivänäkin yksi Suomen tunnetuimmista rockartisteista. 90-luvun aikana naisten kannalta menestyksekkäimpiä aloja olivat kuitenkin etnopop, pop-iskelmä ja koneistettu tanssipop. Britanniassa perustetun Spice Girls –tyttöbändin kanssa samoihin aikoihin myös Suomessa perustettiin tanssipopryhmiä. (Gronow & Lindfors 2004, 249-250.) Yksi ensimmäisistä konemusiikkia tehneistä suomalaisista tyttöbändeistä oli Taikapeili, jonka muodostivat tyttöduo Hanna-Riikka Siitonen ja Niina Tapio (Aho & Taskinen 2003, 212). Vuosituhannen vaihduttua julkisuuteen on noussut useita naisrap-artisteja ja myös erilaiset popstars-formaatit ovat nostaneet viihdepohtähtiä suosioon. (Emt., 262.)

2.5 Tyttöjen suhde rockiin

Jaana Lähteenmaa (1989, 71-73) on määritellyt rockia kuluttavan tytön ideaalityypin. Sen mukaan rockista kiinnostuneen tytön suhde musiikkiin ja rocktähtiin on emotionaalinen. ”Fanius” luetaan tyttöjen ominaiseksi ideaalityypiseksi rockpohjaiseksi alakulttuuriksi, kun puolestaan ”hevarius” on enemmänkin pojille ominaista. Fanitytöt ovat kouluelämään hyvin sopeutuvia ja ”kilttejä tyttöjä”. Hevaritytöt puolestaan toimivat tietoisesti heihin kohdistuvien odotusten vastaisesti ja pitävät helposti alakulttuurisuutta aatteena. Vaikka fanius on keskeinen elementti tyttöjen rockkulttuurissa, keskityn jatkossa selvittämään

lähinnä bändissä soittamisen merkityksiä ja tyttöjen käsityksiä soittamisen merkityksestä.

Rockin soittamisen tapaa on kuvattu miehiseksi (Knuutila 1997, 104) ja itse rockia on kuvattu miehisyyden linnakkeeksi (Lähteenmaa 1992, 210). Naismuusikolta vaaditaan hyvää itsetuntoa ja hänen on usein osoitettava olevansa hyvä jätkä saadakseen muiden hyväksynnän (Gronow & Lindfors 2004, 255). Miehisyyden, seksuaalisuuden, aggressiivisuuden ja kapinallisuuden kuvataankin olevan rokkeetoksen ytimessä (Lähteenmaa 1992, 218). Näiden seikkojen valossa on haasteellista olla tyttö ja etenkin murrosikäinen tyttö, joka soittaa rock-bändissä.

Onko kyse siitä, että nuori rokkarimimmi haluaa murtaa raja-aitoja, tulla nähdyksi ja erottua yksilönä? Nuoren normaaliin kehitykseen kuuluu spontaani uteliaisuus kokeilla uutta, kuten esimerkiksi uuden instrumentin soittamista. Nuoren toimiva suhde musiikkiin syntyykin omaehtoisuuden ja omien intressien toteuttamisen kautta. (Louhivuori & Saarikallio 2010, 303.) Länsimaisessa kulttuurissa korostetaan yksilöä, minkä vuoksi nuoret protestoivat usein aikuisia vastaan ja pyrkivät irrottautumaan vanhemmistaan. Kehityspsykologian mukaan varhaisnuoren (11—14-vuotiaat) kapinointi vanhempia ja auktoriteetteja vastaan kuuluu kehitykseen, kun keskinuoruudessa 15-18-vuotiaana muutokset liittyvät identiteettikysymyksiin ja minäkokemuksiin. (Nurmiranta & Leppämäki & Horppu 2009, 72-73.) Rockmusiikki on yksi nuorten keino saada aikaan vastakkainasetteluja ja täten edistää irrottautumista vanhemmista (Knuutila 1997, 28). Tosin bändissä soittavien tyttöjen ei ole todettu käyttävän harrastustaan irrottautumisena vanhemmistaan tai kapinan välineenä. Tyttöjen mukaan rockissa ei hyväksytä tyttömäisyyttä, joskaan tyttöjä ei suljeta sen ulkopuolelle. He kertovat kokemustensa perusteella, että rock ei ole sukupuolineutraalia. (Emt., 119-120). Jaana Lähteenmaa (1989, 113) arvelee, että tytöt uskovat omiin kykyihinsä vähemmän kuin pojat. Yksi syy voi olla naisrokkareiden perinteiden

lyhyys ja roolimallien vähyys, toisaalta tyttösosialisaatioon liittyy tyypillisesti kasvatus kiltteyteen ja kurinalaisuuteen.

Ennen on väitetty, että naisryhmiä rockin ja popin parissa ei voida ottaa tosissaan. 1980-luvulta lähtien naiset ovat näyttäneet kyntensä ja heidän menestyksensä on ollut ilmiselvää lukuisten hittien myötä. Samalla naiset ovat päässeet näyttämään myös osaamistaan miehisten soittimien parissa. (Pugh 1991, 28.) Rockin parissa naiset ovat nousseet näkyvämmäksi pitkän kehityksen ja myllerryksen seurauksena. Tyttöbändit ja tytöt rockinstrumenttien soittajina ovat todellakin olemassa, heitä näkee julkisuudessa ja he saavat tunnustusta. (Lähteenmaa 1989, 93.) Suomalaisista tyttöbändeistä esimerkiksi 1990-luvulla tunnetuksi tulleen Tiktakin menestys on omalta osaltaan ollut vaikuttamassa siihen, että tytöt ovat alkaneet soittaa enemmän, esimerkiksi rumpuja, kitaraa ja bassoa (Aho & Taskinen 2003, 248). Tyttöjen sähkökitaran ja rumpujen soittamista ei ole katsottu kovin sukupuolineutraalista näkövinkkelistä. Tyttörumpaleilla on todettu olevan ”tyttösoundi”. (Knuutila 1996, 100.) Monet tytöt ovat saattaneet suunnitella soittavansa sähkökitaraa. Tämä on kuitenkin usein jäänyt pelkäksi suunnitelmaksi, sillä harvemmin tytöt soittavat ”fallisuutta” ja aggressiivisuutta pursuavaa soitinta. (Lähteenmaa 1992, 218-219.) Tyttöbändeistä puhutaan tyttöbändeinä, koska pojat nähdään vahvasti sähköisten soittimien ja rumpujen soittajina (Louhivuori & Saarikallio 2010, 302). Tytöiltä on näyttänyt puuttuvan halu tai uskallus tarttua rockin keskeiseen soolosoittimeen, jonka vuoksi heidän on ollut helpompi tarttua kosketinsoittimiin ja bassoon. Kuitenkin tämän myötä he ovat vähitellen siirtyneet soittamaan myös kitaraa ja rumpuja. (Lähteenmaa 1989, 92-93.)

Vaikka naisrokkarin on usein täytynyt todistaa osaamisensa ja ansaita paikkansa, voidaan mielestäni sanoa, että tänä päivänä naisrokkarit näkyvät ja kuuluvat! He ovat osa musiikkia ja musiikki on osa heitä. Maija Vilkkumaa on yksi suomalaisista tunnetuista naisrokkareista. Hän on todennut, että ”Mulle ei ole koskaan tullut sellasta oloa, että olisi hassua soittaa rockia hame päällä. Mun

mielestä se on kauhean luonnollista itse asiassa.” (Lindfors & Gronow & Nyman 2004, 242.) Jo 1990-luvulla maailmanlaajuisen suosion saavuttaneen brittiläisen Spice Girls -tyttöbändin jäsen Victoria Beckham on kertonut musiikin toimivan hyvänä apuvälineenä nostamaan naisten ja tyttöjen ääntä kuuluviin. Bändin toisen jäsenen, Emma Buntonin mukaan Spice Girls halusi tehdä enemmänkin vaikutuksen tyttöihin kuin poikiin. Eräs bändin levy-yhtiön edustaja kertoikin Spice Girlsin olevan erityisesti tytöille roolimalleina, jotka osaavat pitää hauskaa. (Kelly 1998, 74-75.)

3 TYTTÖJEN BÄNDITOIMINTA NUORISOTYÖSSÄ

3.1 Nuorisotyön määrittelyä

Nuorisotyö voidaan määritellä ohjatuksi ja yhteisölliseksi toiminnaksi, joka perustuu nuorten tarpeisiin ja vapaaehtoiseen osallistumiseen. Sen tehtävä on auttaa nuoria liittymään yhteiskuntaan ja tarjota nuorille oppimismahdollisuuksia, jotta he voisivat kehittää persoonallisuuttaan, yhteiskuntaa ja kulttuuria. Kasvatustiede ja nuorisokasvatus tarjoavat kehyksen nuorisotyölle, jonka kasvatuksellinen tarkoitus on vaikuttaa nuorten ymmärrykseen, arvostuksiin, tietoihin, taitoihin ja tulevaan toimintaan. (Nieminen 2007, 51.) Käytännössä nuorisotyön tehtävät ja tavoitteet on osoitettu monin eri tavoin, sillä nuorisotyötä tekevilla organisaatioilla on oikeus määritellä tehtävänsä itse (Nieminen 2008, 22).

Nieminen määrittelee (emt., 23) nuorisotyölle neljä yleistä tehtävää ts. perusfunktiota, jotka ovat sosialisatiofunktio, personalisatiofunktio, kompensatiofunktio sekä resursointi- ja allokointifunktio. Näiden funktioiden tavoitteena on vaikuttaa nuorten ymmärrykseen, arvostuksiin, tietoihin, taitoihin ja toimintaan siten, että tavoitellaan pysyvää muutosta sisäisen ja vähitellen etenevän kasvun tai ulkoisesti välittömästi havaittavan oppimisen seurauksena (emt., 28). Sosialisatiofunktion mukaan nuorisotyön tehtävä on liittää nuoret kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisöjen jäseniksi. Personalisatiofunktion tehtävänä on ohjata nuoren kehittymistä omaksi itsekseen siten, että hänestä kasvaa itsenäinen, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tunnistava yksilö. Kompensatiofunktio korjaa ja tasoittaa nuorten sosialisatiossa ja personalisatiossa esiin tulleita puutteita ja vaikeuksia. Resursointi- ja allokointifunktio puolestaan vaikuttaa yhteiskunnan nuoriin osoittamiin resursointeihin ja niiden suuntaamiseen eli allokointiin. (Emt., 23-26.) Yksittäinen nuorisotyötä tekevä organisaatio, toimintaverkosto tai työmuoto saattaa samanaikaisesti toteuttaa useampia funktioita. Lisäksi saattaa esiintyä tiedostamattomia piilofunktioita, kuten esimerkiksi sosiaalinen kontrolli. (Emt., 27.)

Nuoruudessa tietoisuus yksilön- ja valinnanvapaudesta vahvistuu. Nuorisotyön kontekstissa nuoren osallistuminen on vapaaehtoista ja kasvatusta tapahtuu ainoastaan, jos molemmat osapuolet ovat siihen myöntyväisiä. (Nagl 2000, 24.) Nuorisotyön yksi tärkeimmistä päämääristä on nuoren kasvun tukeminen vastuuntuntoiseksi yksilöksi omassa elämässään (emt., 27). Nuorisotyön tehtävä on vastata nuoren tuen tarpeeseen siirtymässä nuoruudesta aikuisuuteen (Müller 2004, 37). Saksalaisen Bildung -käsitteen (suom. sivistys, koulutus, kasvatust) mukaan nuorisotyössä on huomioitava nuoren ikävaiheeseen kuuluva identiteetin etsintä. Nuori etsii paikkaansa ja positiotaan maailmassa sekä ymmärrystä sille, mikä on hänen suhteensa ympäröivään maailmaan. (Hornstein 2004, 26-27.)

Kasvatustavoitteen, oppimisympäristön rakenteelliset tekijät ja pedagogiset menetelmät sisältävä nuorisotyön tavoitteellinen toimintakokonaisuus voidaan jäsentää nuorisotyössä oppimisympäristöksi. Tämä sisältää sekä ideat toiminnan tarkoituksesta ja menettelytavoista että ratkaisut käytettävistä rakenteista. Nuorisotyön edellytyksinä oppimisympäristöille ovat riittävä kasvun, kehityksen ja oppimisen ohjauksen tuntemus sekä tavoitetietoisuus. Nuorisotyön oppimisympäristössä on laaja skaala kasvatustavoitteita. Tämä johtuu eri organisaatioiden ja oppimisympäristöjen monilukuisuudesta ja asetettujen tavoitteiden eroavaisuuksista yleisyystasolla (yleinen vs. konkreettinen). (Nieminen 2008, 28-29.) Oppimisympäristö voidaan suunnata kaikille nuorille tai tietylle kohderyhmälle, kuten esimerkiksi bändeissä soittaville nuorille. Kohderyhmän lisäksi sosiaalimuoto, organisointimuoto ja tila ovat nuorisotyön oppimisympäristöjen rakenteellisia tekijöitä. (Emt., 29.) Sosiaalimuodot ovat vuorovaikutuksellisia rakennelmia, joissa nuoret kohdataan sekä heitä ohjataan ja tuetaan (Nagl 2000, 107-108). Pienryhmätyö on tyypillisin ja perinteisin sosiaalimuoto nuorisotyössä (Klawe 1996, 171). Sosiaalimuodot voivat olla myös yhteisöllisiä, alueellisia, kansallisia, ylikansallisia tai globaaleja. Organisointimuotoja on useita: pysyvämuotoinen tai projektimuotoinen, vapaaehtoisperusteinen tai ammattilaisperusteinen sekä ammattikuntakeskeinen tai moniammatillinen nuorisotyön organisointimuoto. Nuorisotyön oppimisympäristöjen neljäs rakenteellinen tekijä eli tila tarkoittaa tiettyä fyysistä ympäristöä, jossa toiminta järjestetään. Tilat voivat olla sisä- tai ulkotiloja tai ne voivat olla virtuaalisia tai luonnossa. (Nieminen 2008, 30-31.)

Nuorisotyön oppimisympäristöjen rakentamiseen vaikuttavat keskeisesti nuorten ilmaisemat ja nuorisotyöntekijöiden tunnistamat tarpeet (Nieminen 2008, 25). Pedagoginen menetelmä on kolmas asia nuorisotyön oppimisympäristössä. Se pitää sisällään ne käytännön periaatteet, joita noudatetaan kasvatustavoitteen saavuttamiseksi. Pedagoginen menetelmä sisältää siis käytännön toimintaohjeen työntekijän toiminnalle eri tilanteisiin ja vaiheisiin joko yleisellä tai yksityiskohtaisella tasolla. Yhtä ja ainoaa nuorisotyön menetelmää ei voida

mainita ja onkin epäselvää, mitä menetelmät nuorisotyössä tarkoittavat vähäisen erittelyn, jäsentelyn ja mallintamisen vuoksi. Nuorisotyön vahvuudeksi voidaan kuitenkin mainita menetelmällisen joustavuuden lisäksi luovat ratkaisut. (Emt., 32.)

Nuorisotyön funktioiden ja oppimisympäristöjen lisäksi nuorisotyö pitää sisällään eettisiä ominaisuuksia, jotka vaikuttavat funktioiden toteutumiseen ja oppimisympäristöjen organisointiin. Nämä kyseiset eettiset ominaisuudet muodostavat kokonaisuuden eli eetoksen, mikä kuvaa nuorisotyön käsitystä oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta, toivottavasta ja ei-toivottavasta sekä arvostettavasta ja ei-arvostettavasta. Eetos voidaan jakaa nuorisotyön yleiseen eetokseen ja yksittäisten organisaatioiden eetokseen. Se voidaan muodostaa joko ammattikunnan tai alan toimijoiden keskenään sopimasta julistuksesta tai tutkimalla nuorisotyötä ja laatia tutkimusaineiston pohjalta kuvaus eetoksesta. (Nieminen 2008, 33-34.)

Niemisen mukaan (emt., 34) nuorisotyön yleinen eetos sisältää viisi perusasiaa. Nämä ovat voluntarismi, nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, sitoutuminen nuorten kansalaisuuden lujittamiseen, aikuisten kasvatusvastuun ja -oikeuden tunnustaminen sekä relatiivinen ja pluralistinen arvoperusta. Nuorisotyön ideaalimallin mukaan kaikkia nuoria vaalitaan sekä heidän tarpeistaan ja kiinnostuksen kohteistaan välitetään. Ideaalimallissa nuoria kasvatetaan pitämään huolta itsestään, toisistaan ja ympäröivästä maailmasta. (Emt., 40.)

Suomessa opetusministeriö vastaa nuorisotyön ja -politiikan kehittämisestä. Opetusministeriön alainen nuorisolaki on säädetty tukemaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistämään nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista. Lisäksi lain tarkoitus on parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja sekä

tukea sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Kuntien lisäksi nuorisotyötä ja -palveluja toteutetaan yhteistyössä nuorisoyhdistysten ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen voimin sekä kuntien yhteistyönä, ja myös moniammatillinen yhteistyö viranomaisten kesken on laissa keskeistä. (Nuorisolaki 72/2006.) Euroopan tasolla nuorisopolitiikka painottaa vapaaehtoistyön ja nuorisotyön yhteistyötä, koulutukseen rohkaisua, parempaa koordinaatiota ja hallintoa sekä vahvempaa paikallistason organisaatioiden tukemista. Nuorisotyö nähdään osana sosiaalihuoltoa ja koulutusta. Tärkeimpänä tavoitteena on antaa nuorille tukea, jotta heidän olisi mahdollista muokata omaa tulevaisuuttaan. Eurooppalaisen nuorisotyön yleisinä päämäärinä voidaan pitää nuorten integrointia yhteiskuntaan sekä inklusiota. (Mairesse 2010, 16.) ”Inklusiolla” tarkoitetaan prosessia, joka tavoittelee muun muassa syrjäytymisen ehkäisyä yhteiskunnassa (Mäkinen & Nikander & Pantzar & Saari 2009, 18). Pääfokus eurooppalaisessa nuorisotyössä on lähinnä nuorisotyöttömyyden vähentämisessä (Mairesse 2010, 16).

3.2 Tyttötyö

Ihmisten väliseen vuorovaikutukseen vaikuttavat sukupuoli ja käsitykset sukupuolesta. Jo pelkästään tytöille ja pojille sallitut asiat ovat erilaisia. Sukupuolitietoisessa tai –sensitiivisessä lähestymistavassa nähdään ja tuodaan näkyväksi se, miten sukupuoli vaikuttaa ihmisen elämään ja hänen tekemiin erilaisiin ratkaisuihin. Sukupuolisensitiivisen työn tavoitteena on purkaa maailma, joka on sukupuolen mukaan kahtiajakautunut. Keskeistä tässä on ajatus, jonka mukaan nuoria naisia ja miehiä kannustetaan olemaan oma itsensä sekä toimimaan keskenään tasavertaisesti. Tähän nuori voi nuorisotoiminnan kautta saada paikan, jossa voi etsiä ja löytää itsensä. (Punnonen 2008, 521-523.)

Useimmiten sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan tyttötyötä tai tyttöerityistä työtettä (Honkasalo 2011, 220). Sari Näre määrittelee (2008, 542) sukupuolisensitiivisen työtteen lähtökohdaksi erilaisuuden tunnistamisen siten, että eroja ei aseteta arvojärjestykseen. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö tiedostaa tyttöjen ja poikien erityistarpeet. Toiminnan tavoitteena on tyttöjen ja poikien emotionaalisen, sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman vahvistaminen.

Feministinen pedagogiikka pyrkii edistämään tyttöjen itsemääräämisoikeutta, jonka mukaan tyttöjen tulisi saada päättää kuka ja mitä he ovat ilman miehistä vaikutusta. Feministisen pedagogiikan kontekstissa erilaiset olosuhteet vaikuttavat positiivisesti tyttöjen itsemääräämisoikeuden muodostumista, kuten esimerkiksi perinteisten rajojen ylittäminen, erilaisten aktiviteettien ja roolien kokeileminen turvallisessa mutta vapaassa ympäristössä sekä turvalliset ihmissuhteet. Tyttöjen itsemääräämisoikeus tarvitsee siis kehittyäkseen kontakteja ja konflikteja. (Graff 2004, 133-135.) Punnosen mukaan (2008, 532-533) ryhmät, jotka ovat sukupuolen mukaan eriytyneet, tarjoavat nuorelle mahdollisuuden tutkailla omaa sukupuolirooliaan ja kehittää sitä. Mikäli nuorten kanssa toimivat aikuiset ja vertaisohjaajat ovat valmiita antamaan nuorille tilaa ja aikaa pohtia ja kokeilla omaa rooliaan perinteisten sukupuolikäsitysten ulkopuolella, voidaan sukupuoleen liittyviä käsityksiä käsitellä ja pohtia kriittisesti ilman ennakkoluuloja. Sukupuolen ja siihen liittyvien merkitysten pohtiminen sukupuolen mukaan eriytyneessä ryhmässä tukee muiden sukupuolten edustajien kanssa käytävää vuorovaikutusta tietoisemmaksi ja tasavertaisemmaksi. Sukupuolisensitiivisyys antaa mahdollisuuden tehdä asiat toisin aikuisen avustuksella ja esimerkillä. Klawen mukaan (1996, 194) tytöille suunnattu ryhmätyö antaa heille mahdollisuuden oppia hyväksymään, auttamaan ja tunnustamaan toisiaan. Nämä ryhmät ovat oiva paikka tunnistaa ja työstää tunteita, tarpeita ja toiveita.

Suomessa ensimmäistä tytöille suunnattua toimintaa järjestettiin jo 1930-luvulla Lotta Svärd -järjestön kautta lottatyöille ja pikkulotille, tyttötyötä järjestettiin

myös sodan aikana (Näre 2008, 541-542). Perinteiset käsitykset naisen roolista alkoivat murentua 1970-luvulla, kun tasa-arvokeskustelu yleistyi. Samaan aikaan myös perinteinen tyttötyön malli alkoi murentua. (Honkasalo 2011, 71.) Tänä päivänä suomalaisen tyttö- ja poikatyön edelläkävijänä on toiminut Setlementtiliitto, jonka sukupuoliherkkää sosiaalista nuorisotyötä tehdään muun muassa erilaisten projektien kautta. Yksi tunnetuimmista tyttöprojektien ja –ryhmien verkostoista ovatkin Tyttöjen Talot, joita löytyy ainakin Helsingistä, Tampereelta, Oulusta ja Turusta. Tyttöjen talojen toiminta pitää sisällään muun muassa avoimia iltoja, suljettuja teemaryhmiä ja seksuaalineuvontaa. Tyttöjen talon tarkoitus on vahvistaa tyttöjen itsetuntoa ja konseptin kautta onkin onnistuttu tavoittamaan sellaisiakin tyttöjä, jotka muuten eivät ole löytäneet tietään viranomaisten tuen piiriin. (Punnonen 2008, 529.)

Veronika Honkasalo kuvaa väitöskirjassaan (2011, 184-185) seksuaalisuuden olevan yksi keskeisimmistä teemoista sukupuolen mukaan eriytyessä työssä. Hän myös kuvaa yksinkertaistaen (emt., 194) tyttötyön tavoitteeksi sellaisten tilojen luomisen, jotta tytöt voivat tuoda esille elämänsä keskeisiä asioita omasta tahdostaan. Honkasalo toteaa (emt., 220-221) myös, että nuorisotyössä tarvittaisiin sukupuolisensitiivistä työtettä, jonka toimintaa ohjaava ajatus olisi kriittinen tietämys tasa-arvosta ja tähän sisältyvistä määritteistä. Usein sukupuolisensitiivinen työ tapahtuu tyttöjen parissa, jolloin myös sukupuoleen ja tasa-arvoon liittyvät keskustelut käydään pelkästään tyttöjen keskuudessa. Näihin asioihin olisi hyvä panostaa jo nuorisotyön koulutuksessa.

3.3 Kulttuurinen nuorisotyö

Kulttuurin avulla ihmisen on mahdollista rikastaa ja lisätä tyytyväisyyttä elämäänsä siitä saatavien itsensä toteuttamisen mahdollisuuksista ja kulttuurin tuoman henkisen rikkauden tunteesta sekä elämän hallinnan ja merkityksellisyyden tunteen lisääntymisestä (Opetusministeriön julkaisuja 2009:12, 15-16). Nuorten ilmaisutaitojen kehittäminen voidaan nähdä olevan kulttuurisen nuorisotyön perustehtävä. Tämä toteutetaan rakentamalla kulttuurisia ja henkisiä tukirakenteita nuoria varten. (Ruotsalainen 2008, 173).

Kulttuuriselle nuorisotyölle ei ole olemassa virallista määritelmää. Kulttuurista nuorisotyötä tehdään kentällä paljon, mutta siitä johdettuja tutkimuksia on alkanut ilmestyä enemmän vasta tämän vuosituhannen puolella. Yksi keskeisistä viime vuosina tehdyistä tutkimuksista on Johanna Tuliaisen Kuopion yliopiston nuorisokasvatuksen maisteriohjelmassa tekemä pro gradu-tutkielma (2006), jossa hän on selvittänyt nuorisualan toimijoiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä. Tutkielman mukaan nuorisualan toimijat toteavat kulttuurisen nuorisotyön tarkoittavan taidekasvatuksen sisältöjä ja nuorisotyön toimintamuotoja sekä olevan kulttuurikasvatuksen lisäksi oppimisympäristö demokratiakasvatukselle (emt., 41). Nuoret ovat puolestaan kertoneet kulttuurisen nuorisotyön tarjoavan heille muun muassa turvallisen mahdollisuuden kokeilla omia mahdollisuuksiaan ja rajojaan (Lindner 2004, 248). Muita kulttuuriseen nuorisotyöhön kuuluvia keskeisiä nuoria kouluttavia (saksal. Bildung) asioita ovat Lindnerin mukaan (2004, 248-253) toiminta vertaisryhmän parissa, nuoren itsenäisen toimimisen tukeminen, toiminnan avoin ja salliva ilmapiiri, menestys ja onnistumisen tunteet, hauskanpito, kannustavat ohjaajat sekä mahdolliseen tulevaan työuraan valmentaminen. Leena Ruotsalainen toteaa (2008, 171) kulttuurisen nuorisotyön käsitteen olevan haastava, eikä sille löydy yksiselitteistä määrittelyä. Tämä johtuu siitä, että erilaiset kulttuuriset työ- ja toimintamuodot liittyvät muihin

nuorisotoimialan alueisiin kuten esimerkiksi musiikki ja teatteri, joita käytetään muun muassa monikulttuurisessa sekä erityisnuorisotyössä.

Kulttuuriseen nuorisotyöhön kuuluva toiminta on siis yhteiskunnallista ja yhteisöllistä. Tässä henkisen ja fyysisen tilan antaminen nuorille on tärkeää. (Ruotsalainen 2008, 176-177.) Keskeisimpiä ja perinteisimpiä toimintamuotoja ovat musiikki, teatteri, tanssi ja käden taidot. Edellä mainittujen menetelmien avulla tuetaan nuorten kasvua, rakennetaan yhteisöllisyyttä ja tarkastellaan yhteiskunnallista todellisuutta. Kulttuurinen nuorisotyö tukee erilaisia kokeiluja ja poikkitaiteellisia hankkeita. Katselmusten ja tapahtumien lisäksi sitä tehdään muun muassa median ja virtuaalisten yhteisöjen avulla yhteistyössä perheiden, järjestöjen ja kunnan eri virastojen kanssa. (Emt., 178-181.) Käytännön nuorisotyöalan toimijat nimeävät kulttuurisen nuorisotyön tärkeimmiksi tavoitteiksi toimivien keinojen löytämisen ja kehittämisen. Lisäksi keskeisiä päämääriä ovat voimaannuttaminen, yhteiskunnallinen toimijuus sekä kansalaiseksi ja maailmankansalaiseksi kasvattaminen. Näihin sopivia ja toimivia keinoja käytännön toimijoiden mukaan ovat nuorisotyön tarjoama kokemus nuorelle, nuorisotyön sisällön ja muotojen kehittäminen sekä kasvatustyö. (Tuliainen 2006, 72.)

Nuorille on siis järjestetty kulttuurista toimintaa jo kauan, kuitenkin sen nousu keskeiseksi työ- ja toimintamuodoksi on ollut verkkaista. Vaikka kulttuurista nuorisotoimintaa on järjestetty jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien, kulttuurinen nuorisotyö kirjattiin nuorisolakiin vasta 1.3.2006. Suomessa kulttuurista nuorisotyötä tehdään kunnissa, järjestöissä, yhdistyksissä sekä erilaisissa nuorten yhteisöissä. Yksi Suomen suurimmista nuorten esiintymisareenoista ja kulttuurisen nuorisotyön muodoista on Allianssin hallinnoima Nuori Kulttuuri-toiminta, joka tukee nuorten omaehtoista taiteen tekemistä, uutta ja kokeilevaa kulttuuria sekä toteuttaa vuosittaisen koulutuksellisen tapahtuman, jossa nuorten kulttuurien eri alueet ovat esillä. (Ruotsalainen 2008, 168-169.)

Nieminen toteaa (2008, 25) kulttuuritoiminnan olevan merkityksellistä nuoren ihmisen kehityksessä omaksi itsekseen. Tämän lisäksi nuorisotyön kulttuuri- ja harrastustoiminta tarjoaa nuorelle mahdollisuuden saada erityistä ohjausta, jota kodit ja koulut eivät kiinnostuksen, voimavarojen tai taitojen puutteen vuoksi kykene tarjoamaan. Nuorisotyö toteuttaa nonformaalista kasvatusta, se on toisin sanoen tavoitteellista kasvatustoimintaa formaalisen eli muodollisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella. Nuorisotyössä tapahtuva kulttuurinen toiminta voidaan lukea kuuluvan myös informaaliseseen oppimiseen, jota tapahtuu usein nonformaalisen kasvatuksen liepeillä. Informaalisessa oppimisessa yksilön ja ryhmän oppimisprosessi on keskiössä ja se perustuu yksilön tai ryhmän aktiivisuuteen ja tavoitteeseen. (Nieminen 2007, 49-50.)

Nuorisotoimen bänditoiminta toteuttaa kulttuurista nuorisotyötä. Se muun muassa tarjoaa taidekasvatusta nuorisotyön kontekstissa (Tuliainen 2006, 41). Muita bänditoiminnassa esiintyviä kulttuurisen nuorisotyön piirteitä ovat esimerkiksi vertaisryhmän parissa toimiminen, onnistumisen ja menestyksen tunteet, hauskanpito ja kannustavat ohjaajat sekä mahdollisesti tulevaan työuraan valmentaminen (Lindner 2004, 268-253). Bänditoimintaa onkin nuorisotyön puitteissa järjestetty jo pitkään. Nuorisotoimet ovat osaltaan tukeneet nuorten bänditoimintaa harjoitustiloja ja erilaisia tapahtumia järjestämällä. Useassa paikassa nuorisotoimen tuki on näkynyt myös tyttöbändien syntymisessä. Musiikki onkin merkittävä nuoria ja nuorisokulttuureja yhdistävä toimintamuoto. (Ruotsalainen 2008, 178.) Musiikin avulla voidaan kokea eheyttäviä tunne-elämyksiä sekä oppia keinoja tukemaan psyykkistä tasapainoa (Louhivuori & Saarikallio 2010, 289). Musiikin vaikutus tunteisiin onkin kiistaton ja se edistää psyykkisiä tavoitteita luomalla positiivisia tunne-elämyksiä. Psykologisia tavoitteita, kuten yhteenkuuluvuudentunnetta ja läheisyyden tarvetta, voidaan edistää musiikin avulla. Erityisesti nuoruudessa musiikki vahvistaakin vertaisryhmään identifioitumista muun muassa yhteisen musiikkimaun kautta. (Emt., 282-283.) Taide- ja kulttuuritoiminnalla onkin todettu olevan yhteisöllisiä merkityksiä ja niiden avulla on mahdollista vaikuttaa elämänalueisiin, jotka

nuorten mukaan voivat lieventää syrjäytymistä (Siivonen & Kotilainen & Suoninen 2011, 46). Nuorisotyössä kulttuuriset nuorisotyön työ- ja toimintamuodot sisältyvät kaikkiin nuorisotoimialan alueisiin, sillä kulttuurisen nuorisotyön on todettu merkittävästi tukevan nuorten kasvua ja vahvistavan nuorten elämänhallintaa (Ruotsalainen 2008, 171).

Erityisesti kulttuurista nuorisotyötä käytännössä tekevät nuorisotyönalan toimijat pitävät toiminnan keskeisinä päämäärinä nuorten voimaannuttamista yhteiskunnallisen toimijuuden ja maailmankansalaiseksi kasvattamisen ohella (Tuliainen 2006, 72). Lindnerin mukaan (2004, 248) nuoret hakevat kulttuuriselta nuorisotyöltä mahdollisuuksia kokeilla omia rajojaan ja nimenomaan omien rajojen kokeileminen bändissä soittamisen ja esiintymisen kautta nousi myös esille tekemissani haastatteluissa.

4 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

4.1 Empowerment

Empowerment on moniulotteinen teoria. Sosiaalityön yhteydessä empowermentista puhutaan valtaistumisena ja se nähdään prosessina, jossa ihmisillä on mahdollista parantaa elämänhallintaa ja kontrollia (Kuronen 2004, 279). Kasvatustieteen yhteydessä empowerment nähdään voimaantumisenä, sisäisenä voimantunteena. Teoriaa onkin lähestytty eri lähtökohdista eri tutkijoiden kiinnostuksen mukaisesti ja tutkittu useissa eri konteksteissa.

Empowermenttiin liittyvä tutkimus onkin melko tuoretta ja tutkijoiden välinen yhteydenpito vähäistä, jonka vuoksi tutkimusalueita ja käsitteenmäärittelyä on lähes mahdotonta kartoittaa kokonaisuudessaan. (Siitonen 1999, 83-84.)

Empowerment -käsite voidaan siis selittää *voiman antamisena, voiman tuottamisena tai valtaantumisena*. Voimaantumisessa keskeistä on yksilön osallistuminen omaan voimaantumiseensa, oma apu yhteiskunnallisissa muutoksissa, yksilön ja yhteisön vahvuuksien luominen, tehokkuus, kriittinen analyysi, järkevästi motivoitunut toiminta, taidot, itsetunto ja kontrollin tunne. Voimaantuminen liittyy sekä kykyyn ja mahdollisuuteen tehdä päätöksiä, että kykyyn toteuttaa niitä tai toimia niiden mukaisesti. (Mazzi 2001, 186.) Valtaannuttamisessa puolestaan on kyse yksilön rohkaisemisesta, jotta hän voisi osallistua tehokkaammin elämäänsä vaikuttaviin päätöksiin ja tekoihin. Valtaannuttaminen pitää sisällään mahdollisuuden nähdä ja ymmärtää, että omat ideat ovat hyviä ja ne on mahdollista toteuttaa. (Smith 2000, 2.)

Empowerment -prosessista puhuttaessa painopiste on enemmän voimaantumisessa kuin valtakysymyksissä. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa työssä uupumiseen ja jaksamiseen liittyvät ongelmat, sekä hyvinvointiyhteiskunnan ylläpidon ongelmat tai organisaatioiden kehittämistarpeet. (Siitonen 1999, 84.) Wallacen mukaan (2001, 23-24) empowermentin idea on kehitetty työelämässä nostamaan motivaatio työntekijän tärkeimmäksi kannustimeksi, myös sosiaalityö ja yhteisötyö ovat kehittäneet sitä omiin tarkoituksiinsa. Empowerment -käsitettä käytetään usein, jotta saataisiin tietyn ryhmän ääni kuuluviin sekä heidän ongelmansa esiin. Euroopassa empowermentilla viitataan usein sosiaalisiin ryhmiin sekä rakenteellisiin ongelmiin, kuten esimerkiksi köyhyyteen tai etnisyyteen.

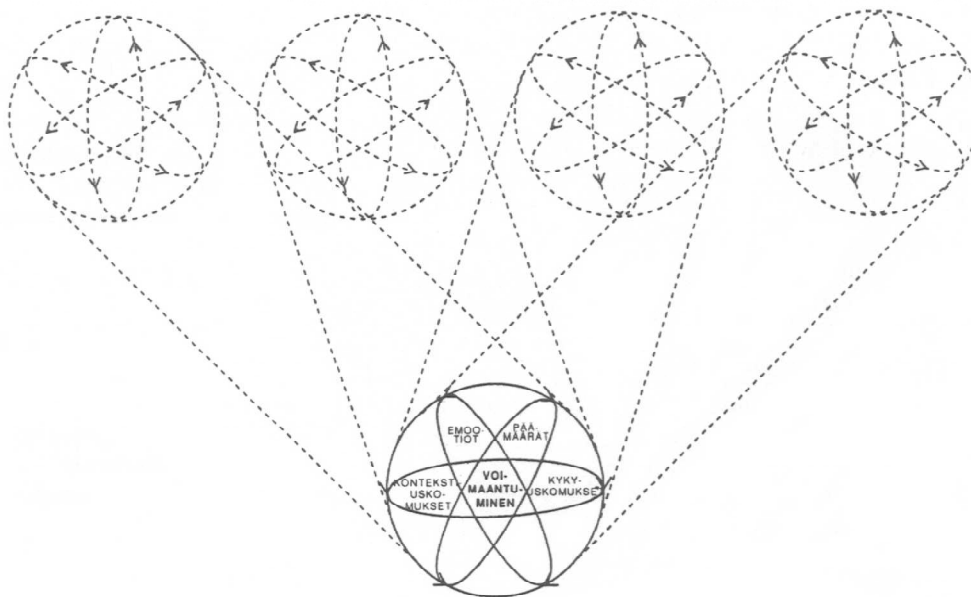
Empowerment-termille ei siis löydy yhtä ja ainoaa suomenkielistä käännettä. Tutkijat suomentavat sen joko valta- tai voima-käsitteinä (Siitonen 1999, 83). Muita mahdollisia käytettyjä termejä voisivat olla esimerkiksi voimistaminen, valtuuttaminen, sisäinen voimantunne tai henkinen vahvistuminen. Omien voimien liikkeelle saaminen on myös oiva määritelmä empowermentille. (Kosonen 2010, 26.) Valtaantuminen ja voimaantuminen voidaan myös jakaa siten, että ne nähdään empowermentin kahtena eri puolena. Tällöin voimaantumisella tarkoitetaan subjektiivista osallisuuden tunnetta, joka muotoutuu nuoren pärjäämisen kokemuksiin sekä yhteiskunnallisiin ja yhteisöllisiin prosesseihin liittyviin kokemuksiin. Tässä yhteydessä valtaantuminen puolestaan tarkoittaa nuoren osallistumisen yhteydessä saamiin tiedollisiin ja taidollisiin resursseihin, kykyihin. (Horelli & Haikkola & Sotkasiira 2008, 233.)

Käytän työssäni jatkossa voimaantumiskäsitettä, koska se sopii mielestäni kuvaamaan empowerment-termiä parhaiten tässä yhteydessä. Voimaantumisen merkitys pitää sisällään yksilön sisäisen vahvistumisen ja yhteyden löytämisen siihen, kuka hän on ja mitä hän tarvitsee (Mahlakaarto 2010, 180). Ihmisen voimaantumiseen liittyviä tutkimuksia, teorioita, kirjoituksia ja selvityksiä on tuotettu useita. Osa näistä on ollut syvällisempiä ja osa lähinnä mielipiteitä esittäviä. Monet voimaantumiseen liittyvät tutkimukset painottavat pyrkimystä auttaa ihmisiä löytämään voimavaransa ja ottamaan vastuuta kasvustaan. Kysymykseen, miten toisen voi voimauttaa, ei tutkijoilta juurikaan saa yksiselitteistä vastausta. Voimaantuminen on kontekstisidonnaista ja toimintaympäristön olosuhteet ovat tärkeitä. Haasteellista siinä onkin se, että se on ihmisestä itsestään lähtevää. Voimaa kun ei voi antaa toiselle. (Siitonen 1999, 13-14.)

4.2 Voimaantumisteoria

Voimaantumisteorian mukaan ihminen on aktiivinen, luova ja vapaa toimija, joka asettaa itselleen alati uusia päämääriä. Voimaantumisen sanotaan olevan henkilökohtainen prosessi, tosin siihen vaikuttavat toiset ihmiset, olosuhteet ja sosiaaliset rakenteet. Voimaantuminen on siis vahvasti yhteyksissä ihmisen omaan haluun, omien päämäärien asettamiseen sekä luottamukseen omiin mahdollisuuksiinsa, näkemykseen itsestään ja tehokkuudestaan. Erilaisilla hienovaraisilla ratkaisuilla voidaan yrittää tukea ihmisen voimaantumista, kuitenkin voimaa ei voi antaa toiselle eikä toisen voimaantumisesta voi päättää kukaan muu kuin hän itse. (Siitonen 1999, 117-118.) Jotta ryhmä voi voimaannuttaa yksilön, on ryhmään kuuluvien koettava olevansa voimaantuneita. (Adams 1996, 55.)

PÄÄMÄÄRÄT	KYKYUSKOMUKSET	KONTEKSTIUSKOMUKSET	EMOOTIOT
<ul style="list-style-type: none"> * Toivotut tulevaisuuden tilat - henkilökohtaisten päämäärien asettaminen - halu ymmärtämiseen - osallistuminen yhteisten päämäärien asettamiseen * Vapaus - valinnanvapaus - vapaaehtoisuus - itsemäärääminen - autonomisuus * Arvot 	<ul style="list-style-type: none"> * Minäkäsitys - minäkuva - itsetunto - identiteetti * Itseluottamus, itsearvostus * Tehokkuus- uskomukset ja itsesäätely * Vastuu 	<ul style="list-style-type: none"> * Hyväksyntä - tervetulleeksi kokeminen * Arvostus, luottamus ja kunnioitus * Ilmapiiri - turvallisuus - avoimuus - ennakkoluulottomuus - rohkaiseminen - tukeminen * Toimintavapaus - oma kontrolli * Autenttisuus * Yhteistoiminta, kollegiaalisuus ja tasa-arvoisuus 	<ul style="list-style-type: none"> * Säätävä ja energisoiva toiminta * Positiivinen lataus - innostuneisuus * Toiveikkaus * Onnistuminen ja epäonnistuminen * Eettisyys - ihmisen äänen kuunteleminen

Kuvio 1: Voimaantumisen osaprosessien moniulotteinen keskinäinen yhteys.

Voimaantumista jäsentävät voimaantumisteorian mukaan päämäärät, kykyuskomukset, kontekstiuskomukset ja emootiot, lisäksi sitä jäsentävät edellä mainittujen keskinäiset merkityssuhteet. (Siitonen 1999, 157.)

Voimaantumisteoria voidaan jakaa viiteen premissiin:

1. Voimaantuminen on prosessina henkilökohtainen ja sosiaalinen. Se lähtee ihmisestä itsestään, eikä toinen ihminen voi sitä toiselle tuottaa. Voimaantuminen on kontekstisidonnaista ja se tapahtuu luontevimmin ympäristössä, jossa ilmapiiri on mahdollistava ts. hyväksyvä ja turvallinen.

2. Ihmisestä itsestään lähtevää voimaantumisen prosessia jäsentävät päämäärät, kyky- ja kontekstiuskomukset sekä emootiot ja näiden väliset suhteet. (ks. edellinen sivu kuvio 1)
3. Sitoutumisprosessi on sidoksissa voimaantumiseen seuraavasti: vahva voimaantuminen (empowerment) vahvistaa henkilön sitoutumista, heikko voimaantuminen (disempowerment) vaikuttaa sitoutumiseen heikentävästi.
4. Voimaantumisen ja ihmisen hyvinvoinnin välissä on yhteys. Ryhmässä yksilön voimaantuminen ja hyvinvointi on yhteydessä ryhmän muiden jäsenten kokemukseen voimaantumisesta ja hyvinvoinnista.
5. Voimaantuminen ei ole pysyvää ja se on erilaista eri ympäristöissä. Voimaantumisen luonteeseen vaikuttavia muutoksia voi tapahtua konteksti- ja kykyuskomuksissa, päämäärien asettamisessa sekä emotionaalisissa kokemuksissa. (Emt., 161-164.)

4.3 Voimaantuminen nuorisotyössä

Voidakseen vaikuttaa aktiivisesti itseään koskeviin asioihin, nuorten on osattava käyttäytyä asianmukaisesti, opittava elämäntaitoja sekä hankittava positiivinen elämänasenne. Terveeseen kehittymiseen ja selviytymiseen liittyviä perustarpeita ovatkin muun muassa turvallisuuden ja elämän rakenteen taju, yhteenkuulumisen ja jäsenyyden tunne, itsekunnioitus, kyky edistää asioita, itsenäisyys, oman elämän hallinta, läheisyys ja hyvät ihmissuhteet. (Mazzi 2001, 186-187.)

Wallacen mukaan (2001, 24-25) nuorten voimaantumisessa on hyvä huomioida seuraavat seikat:

1. Nuorten voimaannuttaminen voi johtaa palvelujen leikkaamiseen ja sosiaalisten ongelmien yksilöllistämiseen.
2. Kaikki nuoret eivät välttämättä halua voimaantua.
3. Nuorisotyöntekijän tulee tiedostaa nuoren voimaannuttamisen tavoitteet, miksi nuoren tulisi voimaantua?
4. Voimaantuminen voidaan nähdä yhtenä sosiaalisen kontrollin muotona, sillä se siirtää kontrollin yksilöön.

Nuorten voimaannuttamisen tavoitteiksi voidaan mainita muun muassa nuoren aktiivisen osallistumisen tukemisen ja epäsosiaalisen käytöksen kitkemisen. Nuorten voimaannuttaminen pitää sisällään erilaisia elementtejä, kuten huomion fokuointi positiiviseen, henkilökohtainen vastuunotto muutokseen, ennakointi, yleisön ja nuorten mobilisoiminen palvelemaan yhteisön eri organisaatioita, nuorten näkeminen resurssina, visio ja visioiva perspektiivi, yhteistyö yhteisön kanssa, mahdollinen potentiaali huolehtivaisuuteen ja tämän tiedostaminen, jotta julkiset resurssit voidaan kohdentaa tarpeet huomioonottaen. Edellä mainittujen asioiden lisäksi nuorten voimaannuttamiseen kuuluu usko muutoksen mahdollisuuteen. (Mazzi 2001, 185-186.)

Epäkohtien haastaminen, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja voimaantumisen edistäminen ovat nuorisotyön ytimessä. Jotta nuorisotyöntekijä kykenee toimimaan tehokkaasti, on hänen hyvä käydä ideologista keskustelua yhteiskunnan luonteesta ja reflektoida omaa henkilökohtaista maailmankuvaansa. (Beck & Purcell 2010, 35.) Nuorisotyöntekijän henkilökohtaiset arvot ovat siis väistämättä läsnä hänen työssään ja tämän vuoksi niitä olisi hyvä tarkastella kriittisesti. Mikäli näin ei tehdä, on vaarana se, että nuorisotyöntekijä saattaa estää voimaantumisen. (Emt., 29.) Jotta nuorten ja nuorisotyöntekijöiden yhteistyö olisi sujuvaa, nuorisotyöntekijä ei saa myöskään olla kaikkietävä (Mazzi 2001, 187).

Nuorisotyöntekijän rooli nuorten voimauttamisessa onkin muun muassa aloitteentekijä, tukija, sovittelija, ohjaaja ja arvioija. Nuorisotyöntekijä jakaa nuorille vastuuta ja ideoi toimintaa yhdessä nuorten kanssa. (Emt., 185.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Pro gradu -tutkimukseni tavoitteena on antaa tuoretta tietoa muuten niin vähän tutkittuun aihepiiriin nuorisotyön sekä nuoriso- ja tyttö tutkimuksen kontekstissa. Pyrin selvittämään tyttöjen kokemuksia siitä, mitä bändissä soittaminen ja laulaminen heille merkitsevät. Minua kiinnostaa erityisesti, miten bändissä soittaminen tukee tyttöjen voimaantumista ja hyvinvointia. Lisäksi selvitän bändisoitanta harrastavien tyttöjen ominaispiirteitä ja lopuksi tarkastelen bänditoimintaa nuorisotyön perusfunktioiden valossa. Keskityn kaupungin nuorisotoimen järjestämään bändikerhotoimintaan ja jätän tutkielmani ulkopuolelle taiteen perusopetuksen sekä koulussa tapahtuvan bänditoiminnan. Keskityn siis nuorisotyön kontekstissa tapahtuvaan nonformaaliseen kasvatukseen, joka ei sisälly koulutusjärjestelmään eikä tavoittele toiminnallaan virallisia todistuksia. Kyseinen bänditoiminta on nonformaalille kasvatukselle tyypilliseen tapaan tietoisista ja tavoitteellista pedagogista vuorovaikutusta. (Nieminen 2007, 49.)

Tutkimuskysymykseni ovat siis:

1. Millaisia ovat tyttöjen kokemukset bänditoimintaan osallistumisesta?
2. Millainen on bänditoimintaa harrastava tyttö?
3. Miten bänditoiminta ja musiikin harrastaminen tukee tyttöjen hyvinvointia ja voimaantumista?
4. Miten tyttöjen bänditoiminnassa toteutuvat nuorisotyön perusfunktiot?

5.2 Tutkimuksen kulku ja tutkittavat

Keskustelin pro gradu-tutkielmani ideasta Vaasan kaupungin nuorisotoimenjohtajan ja Rokkikoulun nuoriso-ohjaajan kanssa hyvissä ajoin ennen tutkimuksen aloittamista. Anoin nuorisotoimenjohtajalta tutkimusluvan kirjallisesti maaliskuussa 2011 (ks. Liite 1). Saatuaani myönteisen vastauksen aloitin suunnittelut minulle entuudestaan tutun Rokkikoulun ohjaajan kanssa. Häneltä sain tietoa tutkimukseen sopivista bändeistä ja niissä soittavista tytöistä. Keskustelimme hänen kanssaan myös teemahaastattelun teemat ja kysymykset, joihin sain rakentavaa palautetta. Haastattelin nuoriso-ohjaajaa ensimmäisenä maaliskuussa 2011, jonka jälkeen etenin haastatteluissa bändi kerrallaan. Nuorten haastattelut tein huhti -toukokuun 2011 aikana siten, että jokaisessa haastattelussa oli ainoastaan samassa bändissä soittavia tyttöjä.

Tutkimuksen otos valittiin Rokkikoulun ohjaajan avustuksella, eivätkä he yhtä sattumaa lukuun ottamatta olleet minulle entuudestaan tuttuja. Otokseen valittiin kahdeksan 15 -18 -vuotiasta tyttöä, jotka olivat soittaneet Rokkikoulun bändissä vähintään vuoden ajan. Bändit olivat sekabändejä, joissa oli siis tyttöjen lisäksi

myös poikajäseniä. Tutkimuksesta jätettiin pois vasta-aloittaneet, jotta heillä olisi jo hieman kokemusta bänditoiminnasta. Tyttöissä oli kolme laulajaa, neljä kitaristia ja yksi rumpali. Nuorten ryhmähaastatteluja oli yhteensä kolme, joissa oli mukana sekä suomenkielisiä että kaksikielisiä tyttöjä (suomi ja ruotsi). Haastattelut tehtiin suomeksi, eikä asialla ollut vaikutusta tutkimustuloksiin.

Taulukko 1. Tutkimusjoukko.

Nimi ja ikä

Roosa 18	Koulussa keskiarvo on hyvä. Aloittanut musiikin harrastamisen noin 5-vuotiaana. Instrumentti on laulu ja on ollut Rokkikoulussa vuodesta 2008. Harrastaa lisäksi musiikin teoriaa ja on mukana seurakunnan toiminnassa. Tärkein harrastus on laulu.
Emma 16	Koulussa keskiarvo on kiitettävä. Aloittanut musiikin harrastamisen noin 4-vuotiaana. Instrumentti on kitara ja on ollut Rokkikoulussa vuodesta 2008. Harrastaa lisäksi nykytanssia ja balettia, jotka ovat harrastuksista tärkeimmät.
Miisa 16	Koulussa keskiarvo on kohtalainen. Aloittanut musiikin harrastamisen joskus 4-vuotiaana. Instrumentti on sähkökitara ja on ollut Rokkikoulussa vuodesta 2010. Harrastaa lisäksi pianon ja poikkihuilun soittamista. Tärkein harrastus on pianon soitto.
Kaisla 15	Koulussa keskiarvo on hyvä. Aloittanut musiikin harrastamisen 1,5 vuotta sitten, lisäksi kuunnellut aina musiikkia. Instrumentti on kitara ja on ollut Rokkikoulussa vuoden 2009 syksystä lähtien. Harrastaa lisäksi jalkapalloa ja kokee sen olevan harrastuksena tärkein.
Sofia 16	Koulussa keskiarvo on hyvä. On laulanut aina ja soittanut kitaraa noin kaksi vuotta. Pääinstrumentti on laulu, soittaa lisäksi kitaraa. On ollut Rokkikoulussa vuoden 2009 syksystä lähtien. Harrastaa lisäksi tanssia.

	Tärkein harrastus on laulu.
Jenna 17	Koulussa keskiarvo on kiitettävä. Aloittanut musiikin harrastamisen 7-vuotiaana. Instrumentti oli aikaisemmin piano, nyt kitara. On ollut Rokkikoulussa vuoden 2010 syksystä lähtien. Harrastaa lisäksi partiota, skeittausta ja lumilautailua. Tärkein harrastus on lumilautailu.
Jade 16	Koulussa keskiarvo on hyvä. Aloittanut musiikin harrastamisen koulussa 3.luokalla mennessään musiikkiluokalle. On ollut Rokkikoulussa vuodesta 2009. Ei muita harrastuksia ja tärkein harrastus on musiikki.
Mirella 17	Koulussa keskiarvo on kiitettävä. Aloittanut musiikin harrastamisen 2.luokalla pianon soittamisella. Instrumentti oli aikaisemmin piano, nyt rummut ja nokkahuilu. On ollut Rokkikoulussa vuoden 2009 syksystä lähtien. Muita harrastuksia kung fu, partio, ulkoilu ja hengailu. Tärkeintä harrastusta ei voi eritellä.

Itse haastattelut olivat mielestäni onnistuneita ja ilmapiiri pientä jännitystä lukuun ottamatta leppoisaa. Haastattelin siis ensimmäisenä bändikerhon nuoriso-ohjaajaa saadakseni aikuisen ohjaajan näkökulman aiheeseen sekä lisätietoa Rokkikoulun konseptista (ks. Liite 3). Nuoriso-ohjaaja oli minulle entuudestaan tuttu, joten aikataulujen yhteensovittaminen onnistui sujuvasti. Teimme haastattelun maaliskuun 2011 lopussa Rokkikoulun tiloissa. Haastattelu eteni sujuvasti suunnittelemani haastattelurunkoa mukailien leppoisassa ja avoimessa ilmapiirissä. Haastattelun jälkeen kävimme vielä läpi bändit ja tytöt, joita voisinkin pyytää haastateltaviksi. Suunnittelimme myös haastatteluille summittaisen aikataulun.

Vierailin nuorten bänditreeneissä kerran ennen itse haastattelua, jotta sain niin sanotusti naamani tutuksi. Samalla pyysin kunkin bändin tyttöjä osallistumaan haastatteluihin. Sovimme tyttöjen kanssa kaikille sopivan tapaamisajan ja alaikäiset tytöt saivat mukaansa vanhempien tiedotteen kotiin vietäväksi (ks. Liite

2). Vaihdoimme myös puhelinnumeroita mahdollisten peruuntumisten varalle. Itse haastattelujen alussa tytöt täyttivät esitietolomakkeen (ks. Liite 4), jonka jälkeen aloitimme nauhoituksen ja etenimme haastatteluun suunnitelmaa mukailien (ks. Liite 5). Litteroinnit tein pikimmiten haastattelujen jälkeisten viikkojen aikana. Ryhmähaastatteluja litteroidessa tyttöjen erottaminen oli pari- ja yksilöhaastatteluja haastavampaa. Myös Eskola ja Suorannan mukaan (1998, 99) haastattelut olisi hyvä purkaa pikimmiten haastattelun jälkeen, sillä haastatteluja litteroidessa on haasteellista tunnistaa kuka puhuu. Olen litteroinut kaiken puhutun, jotta haastatteluaineistosta ilmenee miten nuoret pohtivat asioita omin sanoin.

Halusin haastatella tytöt siten, että jokaiseen haastatteluun osallistuvat tytöt olisivat toisilleen entuudestaan tuttuja. Haastatteluissa olikin paikalla ainoastaan samaan bändiin kuuluvia tyttöjä. Ryhmähaastatteluun osallistuvan ryhmän tulisikin olla melko homogeeninen ja tavoitteena on aikaansaada vapaamuotoinen, mutta asiassa pysyttelevä keskustelu (Eskola & Suoranta 1998, 98). Halusin saada kommunikaation haastatteluissa mahdollisimman sujuvaksi ja saada tämän myötä koottua mahdollisimman rehellistä aineistoa. Kun ryhmähaastatteluun osallistuu luonnollinen ryhmä, heidän keskustelunsa pyörii heitä yhdistävien asioiden ympärillä. Ryhmän jäsenet saattavat viedä keskustelua keskenään eteenpäin ryhmän jäsenten yhteisten termien avulla, joihin tarttuessaan haastattelijalla on mahdollisuus saada selventävillä kysymyksillä arvokasta aineistoa. (Alasuutari 2001, 153-154.) Haastatteluissa tytöt keskustelivatkin sujuvasti yhteisistä teemoista täydentäen toistensa vastauksia.

Ensimmäinen nuorten haastattelu tehtiin Rökkikoululla huhtikuun 2011 alussa parihaastatteluna. Tytöt siirsivät kerran tapaamistamme ja tapasimme hiukan ennen heidän bänditreenejään Rökkikoululla. Aloitimme haastattelun ottamalla muutaman palan tuomastani suklaalevystä ja kuulumisia vaihtamalla. Haastattelu eteni sujuvasti ja tytöillä oli paljon kerrottavaa, tunnelma noin tunnin mittaisessa

haastattelussa oli mielestäni avoin ja rento. Haastattelun edetessä Sofia osoittautui puheliaammaksi, tosin Kaisla sai myös helposti oman puheenvuoronsa ja vaikutti tyytyväiseltä tähän. Sofia täydensi usein Kaislan puheenvuoroa ja selitti asiaa pidemmälle, hän antoi kuitenkin tilaa myös Kaislan vastauksille. Kaislan esiintyminen ja osallistuminen oli hieman ujoa mutta kuitenkin aktiivista, Sofia puolestaan oli aktiivinen ja puhelias.

Toisessa ryhmähaastattelussa oli mukana kolme tyttöä. Ensimmäisestä ryhmähaastattelusta viisastuneena sovimme tyttöjen kanssa tapaamisen bänditreenien yhteyteen. Aikataulu piti ja tytöt saapuivat Rökkikoululle täsmällisesti. Myös näiden tyttöjen kanssa aloitimme ryhmähaastattelun suklaalla, jonka jälkeen juttelimme niitä näitä. Osa tytöistä jännitti hieman ryhmähaastattelun alussa, mutta rentoutuivat vähitellen. Tytöt olivat kaikki omanlaisiaan persooniaan ja kuvailivatkin itseään seuraavasti: Jade gootiksi, Mirella neidiksi ja Jenna poikamaiseksi tytöksi. Tyttöillä oli myös erilaiset näkemykset ja kokemukset musiikin harrastamiseen, mikä nousi selvästi esiin haastattelun aikana. Eroavaisuuksista huolimatta kommunikaatio tyttöjen kesken oli rakentavaa ja toista kunnioittavaa. Jennalla ja Mirellalla oli vahvasti toisistaan eroavat mielipiteet asioista, kuitenkin he toivat vapaasti omat näkemyksensä esille ja kuuntelivat myös, mitä toisella oli sanottavana. Keskustelu oli erittäin hedelmällistä. Jade oli ryhmän ujoin ja hiljaisin. Hän myös kertoi olevansa bändin ujoin, tosin toiset tytöt tyrmäsivät tämän heti. Jade oli kuitenkin tytöistä ainoa, jota täytyi toisinaan kannustaa puhumaan. Välillä hän innostui kertomaan mielipiteensä oma-aloitteisesti, mutta jäi usein myötäilemään muiden mielipiteitä.

Kolmas ja viimeinen ryhmähaastattelu tehtiin Rökkikoulun muutettua uusiin tiloihin toukokuussa 2011. Kolmen aktiivisesti harrastavan tytön aikataulujen yhteen sovittaminen oli haastavaa, jonka vuoksi sovimme haastattelun bänditreenien aikaan. Ryhmän keskustelua johdatteli pitkälti vanhin ja kokenein 18-vuotias Roosa, joka kertoi myös olevansa bändin äiti-hahmo. Miisa ja Emma

kertoivat mielipiteitään hillitymmin ja usein kävi myös niin, että Roosa jatkoi muiden vastausta pitkällä puhetulvalla. Toisinaan pyysi Emmaa tai Miisaa vastaamaan ensin, jotta heidänkin äänensä saataisiin paremmin kuuluviin. Oma roolini haastattelijana vahvistui erityisesti ryhmähaastattelujen aikana ja viimeisessä eli kolmannessa nuorten ryhmähaastattelussa tunnelma olikin välillä jopa hilpeä. Kahden kattavan haastattelun jälkeen oli helpompi ottaa rennosti ja ryhmähaastattelun aikana unohduimme välillä hassuttelemaan ja vitsailemaan. Välillä ryhmähaastattelun fokus kääntyi ehkä liikaakin pelleilyyn, mikä puolestaan herpaannutti myös omaa keskittymistäni haastattelijana. Uskon kuitenkin saaneeni rehellistä aineistoa hassuttelun ansiosta, sillä tytöt rentoutuivat ryhmähaastattelun edetessä ja alussa havaittu jännitys laukesi vähitellen. Tapaamisen lopuksi Miisa totesikin, että ryhmähaastattelu oli ollut rennompi mitä hän odotti, ja tytöt kertoivat viettäneensä mukavan hetken kanssani.

5.3 Tutkimusmenetelmät

Tein pro gradu-tutkielmani laadullisin menetelmin, eivätkä tulokset täten ole yleistettävissä (Alasuutari 2001, 231). Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen pyrkimyksenä on kuvata jotakin tapahtumaa, ymmärtää tiettyä toimintaa tai antaa mielekäs teoreettinen tulkinta jostakin ilmiöstä (Eskola & Suoranta 1998, 61). Tutkimukseni kertoo rockia soittavista tytöistä ja heidän käsityksistään siitä, mitä bändissä soittaminen heille merkitsee. Tavoitteenani on ollut tieteen tavoin objektiivisen totuuden tavoittaminen, jotta samankaltaiset tulokset ovat mahdollisia myös muissa vastaavissa tutkimuksissa (Uusitalo 2001, 25). Useimmat laadullisin menetelmin tehdyistä tutkimuksista ovat tapaustutkimuksia

(Metsämuuronen 2008, 18) ja tutkielmassani on myös tapaustutkimuksen piirteitä, kuten kohdistettu ja rajattu otanta (Creswell 2007, 73).

Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi haastattelun, jotta saisin selvitettyä tyttöjen käsityksiä. Laadulliselle tutkimukselle tyypillisesti haluan tuoda esiin tutkittavien omaa ääntä. Tutkittaessa sitä, miten ihmiset jäsentävät ja hahmottavat merkitysrakenteita, aineiston on oltava sellaista, jossa ihmiset puhuvat omin sanoin (Alasuutari 2001, 83). Haastattelua käytetäänkin selvittämään mitä henkilön mielessä on (Eskola & Suoranta 1998, 86) ja siinä on tärkeintä saada asiasta irti mahdollisimman paljon tietoa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Ihmiset kokevat tilanteet ja asiat omalla tavallaan subjektiivisesti. Laadullisen haastattelun avulla on tarkoitus saada mahdollisimman osuvaa ja kuvailevaa tietoa haastateltavien kokemuksista, ajatuksista ja tunteista (Dalen 2008, 9).

Keräsin aineistoni ryhmä-, pari- ja yksilöhaastatteluin. Kestoltaan haastattelut olivat hieman vajaasta tunnista noin tuntiin ja varttiin. Eskola & Suorannan mukaan (1998, 97) sopiva haastateltavien määrä ryhmässä on 4-8, määrää on kuitenkin mahdollista soveltaa ja mielestäni kolmen hengen ryhmä soveltui ryhmähaastattelun kooksi mainiosti. Tekemistäni nuorten haastatteluista kaksi oli ryhmähaastatteluja ja yksi parihaastattelu. Halusin haastatella samassa bändissä soittavat tytöt yhdessä, jotta he rohkenisivat puhumaan asioista mahdollisimman avoimesti. Ryhmähaastattelu on kätevä aineistonkeruumenetelmä, kun epäillään haastateltavien jännittävän haastattelutilannetta (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 205-206). Ryhmähaastattelussa tavoitellaan vapaamuotoista ja spontaania keskustelua, jonka kautta voidaan saada monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi & Hurme 2009, 61). Yksi ryhmähaastattelun alamuodoista on parihaastattelu ja siinä voidaan soveltaa samoja ohjeita kuin ryhmähaastattelua tehdessä. Parihaastattelua käytetään usein kasvatustieteellisessä tutkimuksessa, kun haastatellaan lapsia, nuoria tai lasten vanhempia. (Hirsjärvi & Huttunen & Remes 2007, 205.) Parihaastattelu olikin sopiva ratkaisu, kun yhdessä

haastatteluun osallistuvassa bändissä soitti ainoastaan kaksi tyttöä. Rokkikoulun nuoriso-ohjaajan haastattelin yksilöhaastatteluna.

Tyypeiltään haastattelut olivat teemahaastattelun ja puolistrukturoidun haastattelun välimaastossa. Osassa haastatteluista etenin tekemäni kysymyslistan mukaisessa järjestyksessä teema kerrallaan. Kuitenkin osassa haastatteluissa keskustelu vei haastattelua eteenpäin siten, että käsittelimme asioita keskustelussa esiin tulleiden teemojen mukaisessa järjestyksessä. Puolistrukturoidussa haastattelussa käytetään kaikille samoja kysymyksiä ja haastateltava saa vastata niihin omin sanoin. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit ovat etukäteen suunniteltuja, mutta kysymysten tarkkaa muotoa ja järjestystä ei ole ennalta määrätty. Kysymysten laajuus ja järjestys voivat vaihdella. (Hirsjärvi & Huttunen & Remes 2007, 87.) Tekemieni haastattelujen teemat ja teemojen alakysymykset oli laadittu ennen teoreettisen viitekehyksen valintaa nojautuen tutkimuksen viitekehykseen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75).

Laadin haastattelujen teemat saadakseni kattavasti tietoa tutkimuskysymykseni silmällä pitäen (ks. liitteet 3 ja 5). Ohjaajan haastattelussa oli kuusi pääteemaa ja nuorten haastatteluissa viisi pääteemaa, joiden alle laadin apukysymyksiä viemään keskustelua eteenpäin. Ohjaajan haastattelussa hain teemojen avulla taustatietoa nuorista ja Rokkikoulun merkityksestä. Lisäksi sain tietoa toiminnallisiin kysymyksiin, jotka liittyivät ohjaajan rooliin, nuorten valmentamiseen sekä perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Lopuksi keskustelimme ohjaajan näkemyksestä Rokkikoulun erityisyydestä. Nuorten haastattelut aloitimme lämmittelykeskustelulla, joiden tarkoitus oli tutustuminen ja jännityksen murtaminen. Jatkoimme teemoja pikku hiljaa yleisestä yksityiseen siten, että toisena teemana keskustelimme harrastuksen aloittamisesta nimenomaan Rokkikoulussa. Tästä siirryimme tyttöjen kokemuksiin bändissä soittamisen merkityksestä sekä harrastuksen mukana tulleisiin kokemuksiin ja nuorten

käsityksiin niiden vaikutuksista. Viimeisinä teemoina olivat tulevaisuuden suunnitelmat ja se, miten bändissä soittaminen tai laulaminen siihen liittyy.

Haastattelujen aikana keskustelu oli mielenkiintoista ja rikasta, sillä jokainen haastateltavistani oli selvästi innoissaan harrastuksestaan. Keskustellessamme nykyisen instrumentin valinnasta kertoivat tytöt innokkaasti omasta musiikkihistoriastaan ja siihen johtaneista tekijöistä. Myös bänditreeneistä ja tyttöjen bändistä keskustellessamme innostus ja positiivinen ilmapiiri oli käsin kosketeltavaa. Näyttikin siltä, että Rökkikoulun toiminta merkitsee tytöille paljon ja heidän kuvailunsa bändikerhon toiminnasta oli lähinnä positiivista. Erityisesti esiintymiset ja keikat herättivät paljon tunteita ja muistelua siihen liittyvistä kokemuksista.

Tutkimusmenetelmänä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tällöin tutkittavaan ilmiöön liittyvillä aikaisemmilla havainnoilla, tiedoilla ja teorioilla ei pitäisi olla mitään tekemistä lopputuloksen kanssa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95). Aineistolähtöinen analyysi on sopiva, kun haetaan perustietoa tietyn ilmiön olemuksesta. Tällöin analyysi aloitetaan ilman ennakko-olettamuksia. (Eskola & Suoranta 1998, 19.) Aineistolähtöinen analyysi antaa tutkijalle mahdollisuuden valita teoreettisen viitekehyksen aineistosta nousevien teemojen kautta. Aineiston luonne rajaa tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen luonteen ja metodit, joita voi käyttää (Alasuutari 2001, 83).

Analyysin jäsenyksessä käytin apunani teemahaastattelun teemoja siten, että tarkastelin aineistoa näiden pääteemojen alla aineistolähtöisesti ilman ennakko-oletuksia. Tein siis analyysin aineistolähtöisesti teemahaastattelujen teemoja mukailen. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi lähtee liikkeelle kyselyjen pelkistämällä eli tutkimuskysymyksille epäolennaiset seikat karsitaan aineistosta pois. Aineistosta haetaan samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia, jonka jälkeen

ne tiivistetään: ryhmitellään ja yhdistetään sopivasti nimettyiksi ala- ja yläluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109-112.) Lähdinkin analyysissäni liikkeelle lukemalla haastatteluaineistoni perusteellisesti, jonka jälkeen tiivistin aineistosta nousevia teemoja pala kerrallaan tutkimuskysymyksiäni mukailen. Analyysin edetessä löysin kaksi tutkimustani ohjaavaa pääteemaa, joiden mukaan aloitin analyysin kirjoittamisen. Pääteemoiksi nousivat tytöt bänditoiminnan harrastajina sekä harrastus tyttöjä voimauttavana tekijänä.

Analyysimenetelmäksi valitsin teemoittelun lisäksi tyypittelyn. Teemoittelussa laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään eri aihepiirien mukaan ja tyypittelyssä tiivistetään tiettyyn teemaan liittyvät ominaisuudet yleistyksiksi tai tyypiesimerkiksi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93). Tyypittelyssä aineisto ryhmitellään tyypeiksi samankaltaisuuksien avulla, joita yhdistämällä saadaan tyyppejä ts. malleja (Eskola & Suoranta 1998, 182). Tuon analyysissäni esille kaksi haastatteluaineiston kautta esiin nousutta rockia harrastavaa tyttörokkari-tyyppiä. Valitsin taustateoriakseni voimaantumisteorian (empowerment), sillä se nousi selkeästi esille heti ensimmäisestä ryhmähaastatteluaineistosta. Analyysissä peilaan tutkimusaineistoani voimaantumisteoriaan siten, että nostan esille mitä voimauttavaa bänditoiminnassa on. Lisäksi tarkastelen haastatteluaineiston pohjalta laatimieni tyttörokkari-tyyppien voimaantumista Siitosen voimaantumisteorian valossa.

5.4 Tutkimuseettiset kysymykset

Tutkimuksen avoimuus ja rehellisyys sekä tulosten toistettavuus ovat olennaista tieteelliselle tutkimukselle ja tiedejärjestelmälle (Simonsuuri-Sorsa 2002, 119). Tutkimuksen eettisten periaatteiden on tärkeää olla läsnä koko tutkimusprosessin ajan ja tutkija sitoutetaankin eettiseen ajatteluun (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 18). Huolehdin jokaisen haastattelun alussa, että tytöt olivat tulleet vapaaehtoisesti paikalle. Jokaisella on valta päättää osallistuuko tieteelliseen tutkimukseen vai ei, eikä ketään voi velvoittaa osallistumaan (Pelkonen & Louhiala 2002, 129). Vapaaehtoisuuden lisäksi tutkimukseen osallistuminen on perustuttava riittävään tietoon (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 24). Tutkimus on mahdollista toteuttaa ilman vanhempien tai huoltajan suostumusta, jos kyseessä on esimerkiksi avoin haastattelu ja yksilöityjä tunnistetietoja, kuten nimi, henkilötunnus ja osoite, ei tutkimuksen yhteydessä tallenneta (emt., 25). Haastattelujen luvat hain kirjallisesti alaikäisten nuorten vanhemmilta, suullisesti täysi-ikäiseltä nuorelta ja kirjallisesti nuorisotoimenjohtajalta. Aiheeni ei ollut arkaluontoinen, mutta halusin ottaa varman päälle alaikäisten nuorten kanssa. Lisäksi organisaation nuorisotoimenjohtaja vaati kirjallista tutkimuslupaa.

Anonymiteetin suojeluksi tutkielmassani olen nimennyt haastatteluihin osallistuneet tytöt fiktiivisillä nimillä sekä jättänyt heidän äidinkieltensä pois esittelytaulukosta (ks. Taulukko 1). Antamani peitenimet eivät myöskään paljasta tyttöjen äidinkieltä. Tutkijan tulisi selvittää yksityiskohtaisesti se, miten tutkittavien henkilöllisyyden suojaaminen käytännössä tapahtuu ja ketkä käsittelevät heidän antamiaan tietoja (Mäkinen 2006, 116). Selvitin tytöille suullisesti ja kirjallisesti (ks. liite 2), että tulen vaihtamaan heidän nimensä lopullisessa tutkimuksessani. Lisäksi kerroin, että käsittelen haastatteluaineistoja ainoastaan yhdessä tutkimusapulaisten kanssa. Uskon tämän edistäneen avointa

keskustelua ja rehellisempää vuorovaikutusta haastattelutilanteissa. Tutkijan tehtävä onkin tehdä kaikkensa turvataksaan tutkittavien henkilöllisyyden, mikäli näin on sovittu. Tutkimuksessa anonymiteetin säilyttämisellä on myös useita etuja. Se muun muassa edistää tutkimuksen objektiivisuutta sekä saattaa rohkaista haastateltavia puhumaan rehellisemmin ja rohkeammin. (Emt., 114-115.)

6 BÄNDITOIMINNAN MERKITYS TYTÖILLE

6.1 Tytöt bänditoiminnan harrastajina

Tutkimukseni empiirisen osan ensimmäisen luvun alateemoiksi nousivat tyttöjen kuvailut siitä, mitkä asiat heidän bändiharrastustaan ohjaavat. Alaluvuissa kuvailen, miten tytöt päätyivät harrastamaan juuri Rökkikoulun bänditoimintaa ja mitkä seikat ovat ohjanneet heitä instrumenttinsa valinnassa. Kerron lisäksi bänditreeneistä ja erityisesti siitä, miten bändit valitsevat ohjelmistolleen päätyvät biisit. Lisäksi esittelen tyttöjen kokemuksia ohjaajien merkityksestä, jonka jälkeen kappale jatkuu tyttöjen arvioinnilla Rökkikoulun toiminnasta ja toiminnan sisällöstä. Viimeinen alateema käsittelee tyttöjen käsityksiä siitä, miksi he soittavat bändissä ja mitä se heille merkitsee.

Tyttöjen bändiharrastusta ohjaavat haastatteluaineistoni perusteella instrumentti ja sen valintaan liittyvät seikat, bändin soittolistoilta valitut biisit ja niiden harjoittelu sekä itse bänditreeneistä ja ohjaajien roolit bänditreeneissä.

Bändissä soittamista motivoi erityisesti bändin yhteiset keikat, joita varten valmistaudutaan huolella.

6.1.1 Instrumentin valinta

Rokkikoulussa soitetaan perus rock-instrumentteja, jotka ovat rummut, kitara, basso, kosketinsoittimet ja laulu. Soittajat ovat useimmiten kitaristeja ja basisteja, laulajat ovat useimmiten tyttöjä. Harrastusten valintaan vaikuttavat monet asiat, kuten lapsuuden kasvuympäristö ja elämänvaihe (Likkanen & Hanifi & Hannula 2005, 18-19). Kuitenkin soitto- ja lauluharrastuksen aloittamista edeltää yleensä soittajan tai laulajan oma henkilökohtainen päätös aloittaa harrastus (Hanifi 2009, 237). Haastattelemani tytöistä puolet kertoi perheenjäsenten soittoharrastuksen olleen keskeisenä motivaatiotekijänä joko oman instrumentin valinnassa tai musiikin harrastuksen aloittamisessa. Koulussa saatu positiivinen palaute ja kannustus ovat myös motivoineet tyttöjä jatkamaan soitto- tai lauluharrastusta. Kolme tytöistä kertoi valinneensa nykyisen instrumentin nimenomaan koulun musiikinopettajan kannustuksen ansiosta. Usein he olivat soittaneet aluksi jotain muuta instrumenttia. Puolet tytöistä kertoi käyvänsä tai aikovansa hakea jonkun muun kuin Rokkikoulun järjestämille soitto- tai laulutunneille.

Haastattelemani kahdeksan tyttöä oli löytänyt Rokkikoulun eri tavoin. Kolme tytöistä kertoi tullessaan mukaan, koska bändissä soittanut ystävä innosti. Kaksi kertoi sukulaisen tai vanhemman kuulleen toiminnasta ja kannustaneen hakemaan Rokkikouluun. Lisäksi toiminnasta oli saatu tietoa kavereiden, lehti-ilmoituksen ja internetin kautta. Osalta tytöistä bändiin pääseminen vaati pitkää pinnaa, sillä he

olivat joutuneet odottamaan vapaata paikkaa suosittuun bändikerhoon pisimmillään yhden ja puolen vuoden ajan.

Ryhmähaastatteluihin osallistuneista tytöistä kolme oli laulajaa. Tytöistä vanhin 18-vuotias Roosa tuli alun perin bändiin laulamaan ja soittamaan pianoa, mutta hänestä tuli lopulta vain laulaja. Roosaa on saanut kannustusta koulusta ja on aloittanut musiikin harrastamisen musiikkiopistossa jo alakouluikäisenä. Musiikkiopiston laulutunneilla Roosa on käynyt ryhmähaastatteluhetkellä kolme vuotta. Myös Sofia on laulanut pienestä pitäen. Ihmisiltä saatu positiivinen palaute on kannustanut Sofiiaa jatkamaan laulamista ja antanut hänelle lisää itsevarmuutta. Laulaminen on Sofialle tärkeä harrastus. Kolmas laulajista Jade puolestaan aloitti nuorempana musiikin harrastamisen soittamalla poikkihuilua, josta hän viiden vuoden jälkeen siirtyi veljensä mukana soittamaan bassoa. Laulamisen Jade aloitti Rokkikoulun kuorossa, josta hän sitten siirtyi bändin laulajaksi. Hän aikoo hakea vielä musiikkiopiston laulutunneille.

H4: Mut sitte ku tuli se rokkikuoro, nii sit tuli silleen että vitsi tää on makeeta. Että mä haluun jatkaa laulamista. Ja sit tuli se vapaa paikka noiden bändissä tai meidän bändissä. Ja sit mä tulin vaan tänne. Ja nyt mä meinasin et mä meen vielä Kuulalle (musiikkiopistoon) jatkamaan laulua. (H 3/11)

Ryhmähaastatteluihin osallistuneista neljästä kitaristista Kaisla sai ensimmäisen kitaransa jo lapsena. Hän halusi oppia soittamaan sitä paremmin kuin isänsä. Emmasta oli tarkoitus tulla bändin laulaja-kitaristi, mutta hänestä tulikin kitaristi todettuaan sen olevan enemmän hänen oma juttunsa. Myös Emman veli on soittanut kauan kitaraa sekä opettanut ja motivoinut siskoaan. Miisalla oli aikaisempaa soittokokemusta kitaran kanssa. Hän tulikin bändiin toiseksi kitaristiksi, kun Emma pyysi hänet mukaan. Otoksen neljäs kitaristi Jenna aloitti soittoharrastuksensa pianon parissa, sillä hänen perheessään miltei kaikki soittivat pianoa ja hänen isänsä mielestä pianon soittaminen on tärkeä taito. Tämä ei

kuitenkaan motivoinut Jennaa harjoittelemaan ja hän lopetti pianon soittamisen, mutta innostui myöhemmin musiikinopettajan kannustuksesta kitaran soitosta. Otoksen ainoa rumpali Mirella kertoi aloittaneensa soittoharrastuksen pianolla. Rummut tulivat mukaan kuvioihin Mirellan kokeillessa soittaa niitä onnistuneesti koulussa, mikä innosti häntä vaihtamaan instrumenttiaan.

6.1.2 Biisien valinta ja niiden harjoittelu

Tyttöjen kertoman mukaan heidän bändeissään soitetaan pääasiassa covereita, jotka ovat tyyliltään rockia ja rock-metal -vaikutteista musiikkia. Rock-musiikista mainittakoon 1980-luvun rock ja suomalainen rock, kuten esimerkiksi *Bon Jovi*, *Michael Jackson*, *Pink*, *Happoradio*, *Telex* ja *Apulanta*. Soittolistoille biisit valitaan sekä nuorten että ohjaajien ehdotuksista. Valinnat tehdään yleensä bändin kesken joko kaikki yhdessä keskustellen tai vuoroviikoin siten, että tytöt saavat päättää toisella viikolla ja pojat toisella. Toisinaan lopullisen päätöksen tekee bändin laulaja tai joku muu ryhmän johtohahmoista. Alkuperäiset bändin jäsenet ja taitavimmat soittajat saavat enemmän päätösvaltaa bändissä, silti myös Rokkikoulun ohjaajat osallistuvat valintaprosessiin. Valintatilanteessa ristiriidat ovat harvinaisia. Silloin etsitään kompromissi, joka tyydyttää kaikkia osapuolia. Biisivalinnoissa saatetaan esimerkiksi ottaa ohjelmistoon molemmat biisit, mikäli vain yhtä ei osata päättää.

Biisien valinnoissa otetaan huomioon bändin jäsenten musiikkimaun lisäksi yhteinen soittotaito, jotta bändi pystyy yhdessä soittamaan valitut biisit. Liian vaikeita biisejä ei valita. Harjoitteleminen käynnistyy joko ohjaajan avustuksella

tai kukin bändin jäsenistä katsoo ja harjoittelee mahdollisuuksiensa ja aikataulun mukaan etukäteen kotona.

6.1.3 Bänditreeneit ja ohjaajien merkitys

Tytöt kuvailivat Rokkikoulun bänditreenejä ilmapiiriltään vapaiksi sekä tuotteliaiksi kokoontumisiksi, joissa ohjaajien apu ja kannustus on keskeisellä sijalla. Tytöt kertoivat käyttävänsä soittamisen ohella paljon treeniaikaa juttelemiseen. Bändin kanssa jaettuja asioita ovat muun muassa koulukuulumiset, muut harrastukset ja kiinnostus vastakkaiseen sukupuoleen. Lähteenmaan kuvauksen mukaan (1989, 126-127) tytöt ovatkin emotionaalisempia bänditoiminnan harrastajia kuin pojat ja tytöille on tyypillistä puhumisen tärkeys.

H3: Sit me puhutaan varmaan kakskyt minuuttia tai puol tuntii, jostain ihan turhasta.

H2: Joo, me puhutaan vähä kaikesta. Ainaki mä ja Kaisla. Tai ku me ei nähä niinku me ei olla samas koulus, nii puhutaan aina sit bänditreeneis kaikesta.

H3: Sit me soitetaan varmaan 45 minuuttii.

H2: Ei, kyllä me enemmän varmaan tunnin. Ja sit me pidetään paussi.

H3: No, joku 45 minuuttii viiva tunti sit meillä on joku paussi. Ja sit me käydään aina välillä ostaas jotain välipalaa ja

H2: Joo ja sitte.

H3: Jutellaan lisää ja sit me jatketaan.

H2: Joo ja sit me välillä ku me ollaan opeteltu biisi niinku hyvin niin sit me otetaan joku uus. Et alotetaan uudestaan sitte. (...)

H3: Vähän niinku miten koulus menee ja.

H2: Pojista. (naurua)

H3: No niin tietty. Sitte mä juttelen ainaki futiksesta 24/7.

H2: Joo, kaikesta vähän niinku maan ja taivaan välillä.

H3: Jep. Kaikki mitä on tapahtunu viimesen viikon aikana.

H2: Niin.

(H 2/8-9)

Rokkikoulun periaatteiden mukaisesti nuoret saavatkin vaikuttaa keskeisesti, kun valitaan soittolistalle uusia biisejä. Nuoria kuullaan myös, kun bändiin valitaan uusia jäseniä. Vaikka nuorilla on päätösvaltaa, tunnustavat he nuoriso-ohjaajat auktoriteetteina. Ohjaajien tehtävänä on huolehtia, että bänditreeneissä todellakin harjoitellaan ja soitetaan. He antavat myös tärkeitä muutosvinkkejä ja parannusehdotuksia sekä opettavat soittotekniikkaa tarpeen tullen kädestä pitäen.

Opettamisen lisäksi nuoriso-ohjaajilla on tärkeä rooli nuorten motivoinnissa sekä uusien jäsenien rekrytoinnissa. Ohjaajat toimivat kuitenkin siten, että nuorilla on vapaus tehdä ja päättää itse bändinsä asioista. Tämä miellyttää nuoria, joiden voimauttamisessa nuorisotyöntekijän tehtävänä on toimia lähinnä tukijana ja arvioijana sekä toiminnan ideoijana, ja olla vastuunjakajana yhteistyössä nuorten kanssa (Mazzi 2001, 185).

H9: Ne opettaa meille ihan mielettömiä juttuja.

H8: Niin ja on tosi kannustavia sillee, että kyl sä osaat sen ja tälle.

H7: Ja ne ettii just vaikka biiseihin mulle sanoja taisitte ne kuuntelee sitä biisiä nii, et ne kirjottaa kaikki soinnut ylös ja sit ne niinku ottaa sieltä ne kaikki. Et meidän ei tarvi niinku sitä tehdä.

H9: Ne auttaa kaikkia sillee.

H7: Ne auttaa niinku kaikessa ja sit kaikkien näitten soittimien kanssa auttaa ja äänentoiston kans, että täällä me ollaan niinku. Tai ainaki mä oon oppinu käyttää näitä mikseriä enemmän. Että en mä nyt oo koulussa ikinä oikeen päässy niitten lähellekään. (...)

H9: No siis ku ne on niin hyviä niissä. Tai ku niillä on oma soitin niinku kuitenkin, missä ne on niinku parhaita. Nii sit ne osaa niillä kaikkia hienoja temppuja ja kaikkia.

H7: Kikkailla.

H9: Joo, sit ne opettaa niitä meillekki. Ja sit me ollaan ihan Wohou.

H7: Tai sit me katotaan vaan sillee WOU.

H9: niin silleen, okei. (naurua)

(H 4/12)

6.1.4 Keikat

Esiintymiset Rokkikoulun puolivuotisissa päätöskonserteissa olivat tytöille tärkeitä tapahtumia. Konsertit olivat bändille näytön paikka, siellä näytetään muille mitä osataan. Yhdessä soittaminen asettaa tavoitteita ja päämääriä, kun sovitut biisit täytyy saada esiintymiskuntoon sovituille keikoille. Esiintymistä treenataan etukäteen ohjaajien johdolla tai kotona perheen kanssa. Lisäksi toisten bändien keikoilta haetaan vinkkejä hyvään lavaesiintymiseen. Haastattelemani tytöt kertoivat keikoille tulevan yleensä perheenjäseniä ja läheisimpiä kavereita.

Itse keikkaan valmistaudutaan käytännön toimin ja keskittymällä tulevaan suoritukseen. Soittajat pitävät huolen, että soittimet ovat vireessä ja kunnossa. Laulajat avaavat ääntään ja käyvät läpi esitettävien biisien sanoja. Tarkistetaan sopiva vaatetus ja ulkonäkö. Ennen lavalle nousua jännitys onkin huipussaan. Vaikka esiintyminen jännittää etukäteen, usein jännitys laukeaa lavalle noustessa jo ensimmäisinä hetkinä. Tyttöjen mukaan esiintymisen aikana muun muassa

valotekniikka saattaa helpottaa jännitystä, kun lavalta ei näe perheenjäseniä ja kavereita.

H4: Nii-i. Yleensä me jutellaan ton kans. (naurua)

H6: Jotain turhaa siinä pälistään. Yritetään muka näyttää himo rauhallisilta ja.

H4: Sit on kuitenkin sillai et kädet tärisee, et ei hitsi. Nyt se tulee. Mut sillee, mä en oo ainakaa pysty syömään mitään ennen keikkaa, koska mä jännitän ihan hirveesti. Ja sit mä saatan olla silleen, et mä unohdan jotain asioita ja siitä ku mä oon sielä keikalla niin sit mä oon sillee et ei hitsi mulla jäi se juttu sinne niin tekemättä ja tälle. Että mä oon niin hyperaktiivinen siinä vaiheessa, että.

H5: Hää, eiks teillä kenelläkään muulla oo pukeutumispakkoa? Mun pitää ainaki heti miettii ainaki viikkoo aikasemmin mitä mä puen, mitä mä puen, mitä mä puen.

(H 3/19)

6.2 Tyttöjen kokemukset bänditoiminnasta

6.2.1 Arvio Rokkikoulun toiminnasta

Tytöt pitävät uusien bändien kokoamista haastavana ilman Rokkikoulun kaltaista toimintaa. Haastatteluaineistosta selviää etenkin, että harjoitustiloja on hankala löytää ja niillä on korkeat vuokrat. Monet eri toimijat, kuten kunnallinen sektori, kaupalliset toimijat ja kolmas sektori, rakentavat nuorille toimintatiloja. Tarkoituksena on perustaa tiloja, joissa nuoret voisivat olla ja tehdä asioita. (Kiilakoski & Kivijärvi & Gretscher & Laine & Merikivi 2011, 89.) Tilojen

lisäksi aloittaville bändeille suuria haasteita luovat soittamiseen tarvittavat välineet ja tekniikka, joiden hankkiminen on nuorille kallista.

H7: Et tääl on niin hyvä ku tääl on kaikki valmiina ja se on vaan 6,10€ mitä tarvii puoles vuodes maksaa. Et ku kaupunki hirveen paljon tätä niinku sponsoroi, että ku täähän on pari kertaa meinannu mennä niinku tää paikka pois täältä, ku kaupunki on meinannu vetää tuet pois. Mut onneks kaupunki on tajunnut, että täällä on paljon ihmisiä. Ja täällä on niinku tää on kuitesti tämmöstä nuorisotoimintaa, mitä Vaasassa tarvitaan. Niin niin onneks kaupunki on jatkanu ja toivottavasti ne nyt huomaa sen, et niitten kannattaaki sitä jatkaa ku kerran on uudet tilat ja kaikkee. Ja koska tosiaan ne bändikamat on niinku se kaikista pahin juttu. Että niin. (H 4/32)

Rokkikoulussa mieluista ovat demon tekeminen ja leiri. Tämän tyyppinen oheistoiminta motivoi erityisesti tyttöjä jatkamaan harrastustaan Rokkikoulussa. Erilaiset paikalliset ja kansainväliset yhteistyöprojektit ovat myös tehneet vaikutuksen. Erillisen maininnan saa myös yhteistyö Pohjanmaan sotilassoittokunnan kanssa, mikä on antanut muutamalle laulajalle mahdollisuuden esiintyä suuren orkesterin kanssa.

H7: Ja se on niinku kans tosi upee kokemus, et päästä tollasen ison orkesterin kanssa mikä osaa tosi hyvin soittaa ja on soittanut niinku paljon. Ja *Katri Helena* on esimerkiks niitten kaa vetäny jonku joulukonsertin joskus, et ne on ollu niillä on ollu tollasii isoja staroja. Ja sit pääsee ite vetään *Taiteiden yöhön* niitten kaa, niin se on ihan mahtavaa. Ja kaikki *Nuorisopat* mihin voi päästä esiintyyn ja *Tyttöjen messut* ja siis kaikki mahdolliset. Näitä on hirveen paljon niinku mahdollisuuksii eri paikkoihin päästä ihan niinku Suomen ulkopuolelleki. Mikä on tosi hienoo. (H 4/33)

Haastatteluaineiston pohjalta Rokkikoulun suosio näyttää piilevän laadukkaan toiminnan ja kattavien puitteiden lisäksi siinä, että mukana on paljon nuoria ja nuoret saavat sieltä uusia ystäviä. Louhivuoren ja Saarikallion mukaan (2010, 303) nuoren ja musiikin välinen toimiva suhde syntyy omien intressien toteuttamisen ja omaehtoisuuden kautta. Rokkikoulu saa haastateltaviltani plussat siitä, että toiminta on helposti lähestyttävää, nuoret saavat itse vaikuttaa toiminnan

sisältöön eikä se ole ammattilaisuuteen tähtäävää ”pakkopullaa”. Lisäksi edulliset osallistumismaksut sekä laadukas opetus ovat heille tärkeitä. Rokkikoulusta saadut muistot ja kokemukset ovat tyttöjen mielestä pelkästään positiivisia, jonka vuoksi Rokkikoulu saakin hyvät suositukset nuorilta nuorille. Nuoret kokevat Rokkikoulun tyyppisen harrastekerhon olevan tärkeä tuki soittoharrastusta aloittaville muusikoille. Erityisesti laadukkaita soittimia kehuaan, joita onkin Rokkikoulussa monipuolisesti ja kattavasti. Myös erilaiset kurssit, kuten miksauskurssi, tuovat positiivista lisää kyseiseen kerhotoimintaan.

Kysymykseen ”onko Rokkikoulussa jotain, mihin ette ole niin tyytyväisiä?” en saanut suoraa vastausta. Harmittaviksi seikoiksi koettiin lähinnä kerhotoiminnan sisäänpääsyyn liittyvät pitkät jonot ja kovasta metelistä johtuva korvien kohina, jota korvatulpista huolimatta ei ole pystytty ehkäisemään. Muutostoiveet liittyivät lähinnä keikkoihin ja esiintymisiin, joita tyttöjen mukaan saisi olla enemmän. Myös omien biisien tekeminen olisi bändien tytöille mieleistä. Yhdessä ryhmähaastattelussa nousi esille toive siitä, että bänditreeneissä opeteltaisiin enemmän uusia biisejä. Lisäksi eräs laulaja toivoo laulunopettajaa saadakseen opetusta äänenkäyttöön. Ryhmähaastattelujen aikana ei suoranaisesti keskusteltu siitä, mitä tytöt ajattelevat siitä, että kokeneemmat soittajat saavat enemmän päätösvaltaa bändissä. On kuitenkin todennäköistä, että bändin sisällä on kilpailua siitä, kenen sana painaa enemmän päätöstilanteissa. Yhdessä ryhmähaastattelussa tämä näkyi selvästi tyttöjen välisessä kommunikaatiossa, jossa käytiin sanallista kamppailua siitä, kuka osaa ilmaista ajatuksen korrektimmin ja perusteellisimmin. Lisäksi tyttöjen kertomuksissa pilkahti kateuden häivähdys siitä, miten toisille bändeille tarjotaan enemmän keikkoja kuin toisille. Myös esiintymisjännitys ja mahdollinen yleisöltä tuleva arvosteleva palaute aiheuttivat tytöille epämukavaa ja epävarmaa oloa, puhumattakaan tyttöjen kovasta itsekritiikistä. Osa tytöistä kertoi myös kokemuksistaan, miten ohjaajat suosivat poikia, ja miten tytöt kokevat olevansa vähemmän arvostettuja soittajia miesohjaajien silmissä.

6.2.2 Miksi tytöt soittavat bändissä?

Haastatteluaineistoni mukaan bändissä soittaminen avaa nuorille rock-muusikon arkea realistisesti. Säännölliseen treenamiseen ja bändissä soittamiseen tyttöjä motivoi ryhmässä toimiminen ja haastatteluaineistosta nousikin esiin kuvailua siitä, miten bändissä soittaminen on hausempaa kuin yksin soittaminen. Bänditoiminnasta puhuttiin parhaimpina joukkuelajina ja ryhmänä, jossa kaikki tulee keskenään hyvin toimeen erilaisista persoonista huolimatta.

H5: Mut se kuitenkin aina, et pitää koko bändii miettiä. Et ei tää yksilölaji oo. (H 3/8)

Soittoharrastukseen panostetaan paljon jo nuorella iällä, jonka myötä siitä myös on mahdollista saada paljon. Hanifin mukaan (2009, 249) nautinto ja itsensä toteuttaminen motivoivat harrastamaan musiikkia. Uuden oppiminen ja oma kehittyminen innostavatkin tyttöjä tulemaan säännöllisesti bänditreeneihin. Sitoutumiseen vaikuttaa vahvasti myös bändin yhteishenki. Ryhmässä vallitseva hyvä, vapaa ja rento tunnelma sekä kaverit ovatkin tärkeitä kannustimia tyttöjen sitoutumisessa ja aktiivisessa harrastamisessa. Tytöt kertoivatkin bändin jäsenten olevan läheisiä toisilleen, osa jopa kuvaili bändiään pieneksi perheeksi.

H6: Niin mut ku kumminki harkois pitää aina olla. Aina vähä olla, vaikka olis kuinka ärsyttävä päivä niin kumminki kaikki, en tiedä minkä takia, mut aina ku harkois ollaan, niin ei kukaan oo ikinä himomyrtsinä sielä. Ja vaikka joku onki, niin ei kyllä enää kauaa oo. (naurua) No, sielä on aina joku joka jotain huumoria heittää. Jos ei sitte kukaan bändiläisistä niin kyllä siel ny nää ohjaajat heittää aina jotain. Jotain vitsiä tai. (H 3/24)

H2: No, se on varmaan tää porukka, meijjän bändi et. Emmä tiedä, jos mä saisin uuden bändin nyt nii emmä tiä jos mä jaksaisin enää niinku et. Et

niinku jotenki tulee niin läheiseksi ku me ollaan aina niinku soitettu. Ja me tiedetään suunnilleen kuinka se soittaa ja niinku tunnetaan niinku toisemme ylihyvin ja silleen. Ja niinku se niinku..

H3: Tiedetään toisten heikkoudet ja tälleen.

H2: Joo ja sitte se niinku kans et on ylikiva soittaa. Emmä tiedä. Varmaan.

H3: Nii. Ja kaverit.

(H 2/10)

Onnistunut keikka tuntuu ja näkyy. Keikan jälkeinen fiilis onkin tyttöjen kertoman mukaan kaiken jännityksen ja tehdyn työn arvoinen. Musiikin harrastajalle hyvää fiilistä ja onnellisuutta tuottavatkin taitojen saavuttamisen lisäksi muun muassa omien rajojen etsintä ja ylittäminen (Hanifi 2009, 236). Haastatteluaineistosta nousi esille runsassanaisia kuvailuja siitä, kuinka tytöt haluaisivat heti nousta takaisin lavalle onnistuneen esiintymisen jälkeen. Parhaimmat keikkamuistot ovatkin muistorikkaita ja niihin liittyy paljon tunteita, lisäksi myös omien perheenjäsenten reaktiot nousivat ryhmähaastatteluista selkeästi esille tytöille merkittävänä asioina.

H7: Ja sitte viime keikka, niin siinä oli just sellanen et ku pääsi sinne lavan taakse niin oli sellanen fiilis et hyvä ettei kyyneleet virrannu. Et tuli semmonen flow. Et tuli, mitenköhän nyt flow selitettiin, mä en muista. Mut siis tällänen ihan mielettömän hyvänolon tunne siitä, että oli niinku saanu oli saanu antaa jotain itsestään siihen. Et ku meillä oli tää *Missä muruseni on*, nii siit sai niinku niin valtavan paljon.

H9: Mmm. Se oli hieno.

H7: Ja se meni tosi hyvin ja mä näin ku mun äiti vaan kyynelehti sielä yläparvella. Tai mä jo pelkästään tiesin sen etukäteen. Ja muutenki kaikki vaan meni niinku niin nappiin kummaski esityksessä, niin sit se vaan tuntuu ihan tajuttoman hyvältä.

H9: No mulla oli just toi sama, ku mä oon ollu vaan kerran näitten kans. Niin että se *Missä muruseni on*, niin se oli tosi hieno... me tehtiin se niin rauhassa ja.

H7: Ja sit me omistettiin se. (...)

H9: Kaikille niille, jotka on pilvien päällä.

H8 & H7: Niin.

H7: Kaikille meidän rakkaille, jotka on pilvien päällä.

H9: Niin ja täällä vielä.

H7: Niin, aivan. Näin se meni.

H8: Joo.

H7: Mä olin kirjottanu sen ylös, et mä muistaisin sen. Mut en mä nyt enää sitä muistanu.

H9: Kaikki soitti ihan tunteella, eikä silleen no niin tää pois tästä alta.

H8: Niin.

(H 4/21-22)

6.2.3 Sukupuoliroolit

Tutkimuksessani nousi esille se, että bändissä soittavien tyttöjen itseluottamus on heikompi kuin poikien. Naisrokkareiden perinteiden lyhyys ja tyttösosialisaatioon liittyvä kasvatus kiltteyteen ja kurinalaisuuteen saattavat vaikuttaa siihen, että tyttöjen usko omiin kykyihin on vähäisempää kuin pojilla (Lähteenmaa (1989, 113). Niin Knuuttila (1997, 104) kuin myös Lähteenmaa (1992, 219) ovat kuvanneet rockia ja sen soittamista maskuliiniseksi, myös tämä seikka nousi esille tekemissäni ryhmähaastatteluissa.

H5: Tää on varmaan vissiin aika miesten ala, niin ku miehet on enemmän sellasii, rummuis varsinki, se on fyysisempää ja mä huomaan esimerkiks mä en tuplapedaalilla pysty soittaan niin kauan ja kaikkee. On se niinku lihaksistaki jo vähän kiinni, oikein pitkillä roundeilla ja se on ehkä enemmän miehillä verissä. Miehet halua niinku enemmän näyttää. Se on kai jotenki niille maskuliininen juttu, että ne on kitarassa ja sillai. Ja naisille sit, naiset ottaa yleensä helposti laulamaan. Miehet hyväksyy naiset laulamaan, ku biiseihin tarvitaan nais. Joku jos on vaikka duetto. (H 3/25)

Vaikka bändin pojat ovat mukavia kavereita, oli tytöille tärkeää, että bändin jäsenissä on muitakin tyttöjä. Tytöt tasapainottavat omasta mielestään bänditreenejä. Tytöt myös luottavat itseensä enemmän, kun ryhmässä on muitakin tyttöjä. Tyttöjen kokemuksesta pojat aliarvioivat heitä soittajina.

H5: Mun mielestä semmonen sekabändi on ehkä paras mahdollinen, mutta niinku kyl mä olin ku mä olin ainut tyttö bändissä, niin oli siinä stressi ja kyllä niinku huomas, et. Mä en nyt niitä kahta entistä jäsentä häiritti se, että tyttö rumpalina. Varsinki ku alotti vasta, ei ollu niin hyvä ku nytte. Ja muutenki epävarma sillon. Niin totta kai se kuuluu siinä soitossa, ku on epävarma eikä uskalla oikeesti olla niin hyvä ku on. Tai jännittää liikaa, et se häirittee. Kyllä se on ahdistavaaki jo melkeen alottaa. Ja sit mietti, et mitä hittoa mä täällä teen. Sit ku tuli Jade ni sitte helpotti.

H6: Mut eiks se oo kaikis tollasis mun mielest vähä, et jos on paljo poikia, niin kynnys on kyl suuri.

H5: Joo, sama kamppailulajeissaki kyllä, et mitä hittoa mä täällä teen, mutta sitte ku on muitaki tyttöjä niin sitte vähä helpottaa.

(H 3/26)

6.2.4 Miesohjaajat

Haastatteluhetkellä Rökkikoulun kaikki ohjaajat ovat miehiä ja osa tytöistä ilmaisikin toiveensa naisohjaajasta. Naisohjaajaa kaivataan muun muassa siksi, koska tytöt kokevat naisten olevan miehiä tasa-arvoisempia ja heidän osaavan arvostaa tyttöjä paremmin. Se tuntui erityisesti harmittavan tyttöjä, että heitä aliarvioidaan, ei ainoastaan poikien taholta vaan lisäksi myös miespuolisten ohjaajien taholta.

H3: Kaikki ne biisit on ylihelppoja tai tälleen niinku mitä me ollaan soitettu. Jossain joku *Rusted From The Rain* se on varmaan ainoa, jossa mulla on ollu haasteita. Tai tälleen. Siinä mä sain soittaa vähän enemmän. Sit tota, et emmä jaksaa soittaa niitä ollekkaan kotona ku ne on sellasii ylihelppoja. Sit mä unohdan ne ens viikolla. (H 2/12)

Tyttöjen näkemyksen mukaan pojat saavat enemmän mahdollisuuksia näyttää taitonsa kuin tytöt ja esimerkiksi erään bändin poikakitaristi saa ohjaajilta tyttökitaristia haastavampia osioita soitettavakseen. Haastattelemani tytöt olivat sitä mieltä, että tyttöjen kitaransoiton opetus on huomattavasti hitaampaa kuin poikien ja pojilta vaaditaan enemmän. Tyttökitaristi, joka vahvasti oli sitä mieltä, että ei saa yhtä hyvää tukea ohjaajilta soittoharrastukseensa kuin pojat, kertoikin, ettei hänellä ole oikein motivaatiota harjoitella kotona. Kyseinen tyttö ei kokenut motivoituvansa liian helpoista soitto-osuuksista ja luovuttaakin tämän vuoksi helposti. Näin ei ole kuitenkaan toisen tärkeämmäksi kokeman harrastuksen kanssa.

H3: Emmä tiä, emmä uskalla mennä kaikkien poikien kaa. Ku kaikki pojat on sillee parempia kuitenkin, tai ku pojat on sillee, ne jaksaa harjotella kauemmin kunnes ne osaa sen loppujen lopuks. Mä koitan pari kertaa ja sit mä luovutan. (naurua) (...) Mut sit futisharkois mä oon ihan just toistepäin. Siellä jos mä haluan oppii jonku harhautukse, niin mä treenaan sitä niin kauan et se menee. (H 2/21-22)

Kerrotut kokemukset voivat mahdollisesti johtua myös bändin sisäisestä taidollisesta epätasa-arvosta tai tyttöjen omasta aliarvoinnista. Hanna Mansnerus toteaa pro gradu -työssään (2007, 75), että bändin sisäisen tasavertaisuuden ylitse ensisijaiseksi päämääräksi nousee musiikillinen eteneminen ja se ylittää bändin sisäisen tasavertaisen kohtelun. Tästä syystä myös vähemmän kokeneille bändin jäsenille tarjoutuu vähemmän mahdollisuuksia kehittää taitojaan. Haastatteluaineiston mukaan tyttöjen käsitys soittotaidosta ei ole pelkästään sukupuolisidonnaista, vaan he tiedostavat selkeästi soittajan asenteen, innostuksen ja harjoittelumäärän merkityksen soittotaidon kehittymiseen sekä motivaation ylläpitämiseen. Bändeissä soittavien tyttöjen onkin todettu olevan yhtä innokkaita

ja motivoituneita soittajia kuin pojat (Aaltonen 2001, 50). Halu mennä eteenpäin ja usko omiin kykyihin vaikuttavat soittotaidon kehittymiseen. Myös voimaantuminen on vahvasti yhteyksissä ihmisen omaan haluun ja omien päämäärien asettamiseen sekä omiin mahdollisuuksiin luottamiseen ja näkemykseen itsestään (Siitonen 1999, 117-118).

6.2.5 Tyttöjen itsetunto ja palautteen merkitys

Kysyessäni ryhmähaastatteluissa, millaisen kuvan tytöt haluavat antaa itsestään soittajana ja laulajana, olivat vastaukset samansuuntaisia. Ihmisten haluttiin ajattelevan bändissä soittavista ja laulavista tytöistä positiivisesti. Yksi tytöistä kertoi haluavansa antaa itsestään mahdollisimman taitavan kuvan soittajana. Eräs laulajista kertoi hänelle olevan tärkeää, että ihmiset pitäisivät hänestä laulajana. Lisäksi hän haluaisi, että ihmiset huomaisivat kuinka tärkeää laulaminen on hänelle. Positiivinen palaute on saanut hänet jatkamaan laulun parissa pienestä pitäen ja harrastus onkin antanut lisää itsevarmuutta.

H2: Nooo, mä haluan ainaki niinku et ihmiset tykkäis musta. Niinku just mun tyylistä ja mun laulunäänestä ja mun musiikista ja niinku mun persoonasta. Niinku koko musta, et. Niinku enhän mä varmaan niinku muutu tästä mihkään, niin emmä tiedä. Et ne varmaan saa sellasen kuvan, että mä en oon ihan niinku tälleen ööö – tylsänä. Vaan et mä niinku, et ne niinku näkee kans musta, et mä tykkään siitä mitä mä teen. (H 2/19)

Erilaiset pelot ja suorituspainet omaan esiintymiseen liittyen olivat selkeä teema ryhmähaastatteluissa. Tytöt kertoivat tavoittelevansa täydellisyyttä, jonka vuoksi he pelkäävät mokaavansa. Tämän vuoksi he eivät omasta mielestään ole niin

hyviä tai rohkeita heittäytymään kuin pojat. Erilaiset kauhukuvat ovat yleisiä ennen esiintymistä ja siihen valmistauduttaessa.

H9: Kädet hikoo. (nauria)

H8: Ja sit mua aina pelottaa, et plektra tippuu tai kitara tippuu. Niinku viimeks.

H7: Se että ääni ei niinku riitä joihinki korkeisiin. Tai sitte ku jännittää mulla on silleen, et mua rupee röyhtäsyttään ja sit on vaan sillee niinku et sitä pitää yrittää pitää. Ja sit vielä veden juonti tekee sen, et mä yritän niinku välttää sitä. Et mä just ennen lavalle nousua niin en jois. Et en sit tiä et mistä se tulee, mut mul on ollu aina niin. Et sit vaan on silleen, et noniin ny pitäs odottaa niinku biisin loppuu tai jotain että. On sitä pari kertaa tullu siinäki mokattuu tai sit joku sanojen unohtelu, mutta siihen mä oon nyt varautunut sillee, et mul on yleensä sanat lavalla. Koska jos käteen kirjottaa, niin siinä on just, et kädet hikoilee ja sitte ei keikkaan menes se on semmonen suttu vaan kädessä. (nauria)

H9: Oh shit.

H8: Sitte tota mä en ikinä oo oikeen kuullu kunnolla, mitä mä ite soitan, et aina on ollu jotain vikaa siinä. Ja sitte joskus mä pelkään, että mä kompastun johonki piuhaan ja sillee.

H9: Mulla on sama. Musta tuntuu, et mä en tunne mun jalkoja ja sitte miten mä oikeen seison. Näytän vähän tyhmältä.

H8: Nii.

H7: Joo ja sit lavalla liikkuminen justiin, et mikä on niinku sellanen mikä näyttäis hyvältä yleisölle. Ettei oo silleen niinku liikaa sillee. Ja sit kaikki kattoo sillee, et nyt meni yli. (nauria) Vaan että olis sillee niinku hillitysti, mut silti tekis jotain. Ettei vaan oo silleen ihan tökkönä seiso mikki kädessä vaan et niinku jotain, et ois ees mukana. Ja yrittäis ottaa sitä yleisöön mukaan, ettei vaan kato johonku ylä nurkkaan viistoon tai varpaisiin.

(H 4/20)

Keikat tuovat mukanaan suuria tunteita, myös epäonnistumisen pelko on olemassa. Tytöt toivovat ihmisten uskovan heihin ja antavan heille epäonnistumisenkin jälkeen mahdollisuuden näyttää, mitä he osaavat. Vaikka kavereiden positiivinen palaute onkin tärkeää, ei negatiiviseen palautteeseen jäädä rypemään. Pääasia on, että itse tietää tehneensä parhaansa.

H2: Et mä oon laulanu oikeen ylihuonosti ja sit mä oon silleen oikeen niinku ei. Ei tästä tuu mitään. Ja sitte mut sit mä kuitenkin niinku, enhän mä kuitenkaan lopeta niinku laulamista, vaikka kerran keikalla menee huonosti. Et kyllähän mä niinku jatkan, et sit mä ajattelen vaan et no joo ens kerralla niinku mä yritän paljon paremmin. Et pitää nyt vaa harjotella lisää. Et ehkä mä olin harjotellu liian vähä, et kun se meni noin huonosti ja sillee. (H 2/20)

Soittaminen ja esiintyminen tuottavat tytöille suurta mielihyvää. Ihmisiltä saatu positiivinen palaute on kannustanut tyttöjä jatkamaan harrastustaan ja antanut heille lisää itsevarmuutta. Positiivinen palaute onkin keskeistä, kun tarkastellaan bänditoimintaa nuoria voimauttavana tekijänä, sillä siihen vaikuttavat keskeisesti toiset ihmiset, olosuhteet ja sosiaaliset rakenteet (Siitonen 1999, 117-118). Haastattelemani tytöt kokevatkin saavansa paljon yleisön ihailevilta katseilta, etenkin kun yleisön joukossa on heidän kavereitaan.

H2: Joo. Jos yleisö on oikein mukana ja saa niinku tuntee sen jotenki, et niinku. Näkee niinku muitten niinku katseet sillee niinku itteensä päin. Tai silleen nii jotenki tuntee itensä niinku niin, niinku et ne haluais et soittaa. Ja se on just se, mikä on niinku kivaa. Et niinku jos ihmiset tykkää siitä, mitä mistä niinku mitä tekee. Niin se on. Emmä tiedä. Et ne niinku. (H2 /13)

Jokaisessa ryhmähaastattelussa koettiin tärkeäksi niin lähipiirin aikuisilta kuin myös ikätovereilta saatu positiivinen palaute. Lisäksi myös rakentava palaute on tärkeää ja sitä otetaankin mieluusti vastaan silloin, kun se on perusteltua. Liika positiivinen palaute tuo mukanaan vaaran, että soittajasta tai laulajasta tulee liian ylpeä. Ikätovereilla on kuitenkin erilaisia mielipiteitä. Haastatteluaineistosta nousi esille ajatuksia siitä, että ikätoverit suhtautuvat pääosin positiivisesti bändissä soittaviin tyttöihin ja tietävät tyttöjen olevan ylpeitä bändistään. Toisinaan ikätovereiden käytöksessä on ollut näkyvissä myös mustasukkaisuutta.

H2: No, mä luulen et jotkut luulee et mä niinku luulen liikoja ittestäni. Jotenki. (...) No, joskus niinku katseet on sellasia. Tai sit ne on vaan mustasukkasia. (naurua) (...) jotkut muut bändit just ne on sillee vähä niinku tylyjä tai sillee ja kattoo sillee ihan niinku et ne olis, et me oltais tehty jotain niille. (...) meijjänki koulus ainaki ku mä esiinnyn itte koulus tai noin niin laulan tai jotain, nii mä niinku saan sellasen kuvan, et ne on niinku ”Ei taas toi!” Mut enhän mä tiedä mitä ne ajattelee, mut välillä tuntuu siltä et mä oon esiintyny liikaa. Mut sitte joskus niinku ne on sillee, se on ihanaa ku jotkut opettajat tulee niinku kehumaan. Et siitä saa kans niinku ylihyvän niinku tunteen. (H 2/20-21)

6.3 Tyttörokkarityypit

6.3.1 Aito rokkari

Keskustelimme ryhmähaastatteluissa tyttöjen kokemuksista siitä, millainen on aito rokkari. Keskusteluissa mainittiin etenkin rokkarin olemus, asenne ja ulkonäkö. Olemukseltaan rokkari on rento ja kiltti, eikä hän murehdi mitään. Tyttöjen mielestä myös rokkarin tyyli on keskeinen ja siihen liittyviä tärkeitä elementtejä ovat ulkonäköön liittyvät asiat kuten vaatteet, hiukset ja kengät. Haastatteluaineistoni perusteella perusrokkarin ulkonäköön kuuluu kulutetut farkut, bändipaita, nahkatakki ja bootsit, myös rikkinäiset mustat tennarit käyvät. Hiukset ovat tyttöjen käsitysten mukaan joko siististi laitettut tai suttuiset, useimmiten pitkät. Rokkarin keskeinen ominaisuus on kuitenkin hänen asenteensa. Hän on ennen kaikkea itsevarma, eikä hän pyytele anteeksi olemassaoloon. Rokkari on myös rento, mutta silti äärimmäisen tarkka tehdessään musiikkia. Lavalla rokkari ”revittelee ja vetää ihan täysii” eikä siis pyytele anteeksi. Rock-asenne kulkee aidon rokkarin mukana joka paikkaan. Loppujen lopuksi aito rokkari voi olla minkäläinen rokkari vain, kunhan asenne täsmää. Kaikkein tärkein elementti on rakkaus musiikkiin. Ryhmähaastatteluissa

esille noussut oiva esimerkki aidosta rokkarista on tietty Rökkikoulun nuorisohjaaja.

H9: Mistä näkee et on rokkari? Jos se istuu, niin sillä alkaa vähän ajan päästä niinku jalka meneen tai käsi meneen tai sormi meneen tai sit se alkaa hyräilleen jotain tai. Jos kuulee jonku biitin, niin sitte alkaa heti näin ding. (H 4/25)

Keskustelimme nuorten ryhmähaastatteluissa myös naisrokkarista tyyppinä. Hyvän itsetunnon lisäksi naismuusikon on todistettava olevansa hyvä jätkä, jotta saisi muiden hyväksynnän (Gronow & Lindfors 2004, 255). Tämä pätee myös haastatteluaineistoni valossa, sillä tyttöjen mielestä naisrokkarin on ennen kaikkea oltava itsevarma ja taitava. Keskusteluissa nousi esiin naisrokkarin tyyli, mikä on samansuuntainen kuin miesrokkarin, mutta kuitenkin siistimpi, huolitellumpi ja neitimäisempi. Hän voi olla ns. rock-prinsessa ja suosii vaatetuksessaan tummia ja mustia vaatteita sekä kengissä todella korkeita korkoja. Hiusten värillä ei ole merkitystä, mutta hänellä on usein lävistys. Hän tietää paljon musiikista ja tykkää olla nuorten aloittelevien rokkareiden kanssa. Naisrokkari ei myöskään haise hieltä ja on luonteeltaan erittäin iloinen ja pirteä. Myös naisrokkarin asenteessa tärkeintä on itsevarmuus. Päästäkseen eteenpäin tulee naisrokkarin uskoa itseensä ja siihen, mitä hän tekee.

6.3.2 Minä itse tyttörokkarina

Haastattelemanani tytöt kuvailevat bändissä soittavia tyttöjä tavallisiksi kuulokkeiden kanssa kulkeviksi tytöiksi, jotka pitävät laulamisesta ja

soittamisesta. Ryhmähaastatteluista nousi esille, että bändissä soittavia tyttöjä ei ole paljon. Jos bändissä on tyttöjä, ovat he useimmiten laulajia. Bändissä soittavia tyttöjä ei voi kuitenkaan haastatteluaineistoni perusteella kuvailla yleisesti, vaan tyttöjen kokemusten mukaan kaikki bändeissä soittavat tytöt ovat omanlaisiaan persoonia. Tärkeitä ryhmähaastatteluissa mainittuja ominaisuuksia olivat avoimuus ja sosiaalisuus, joiden avulla soittaja tai laulaja kykenee tekemään yhteistyötä muiden bändinjäsenten kanssa ja esiintymään yleisön edessä. Bändi on ryhmä ja ryhmän yhteistoiminnassa ei voi alkaa sooloilla, vaan on osattava olla joustava ja demokraattinen. Solidaarisuus ja demokraattisuus ovatkin nuorten bändinjäsenten mielestä yhteydessä onnistuneeseen bänditoimintaan (Mansnerus 2007, 48).

Kysymykseen, millaisina bändin jäseninä tytöt näkevät itsensä bändissäänsä, sain siis monenlaisia vastauksia. Miisa näkee itsensä mukana kulkijana ja ujona mutta kuitenkin kehityskelpoisena esiintyjänä. Emma kokee muiden kuuntelevan häntä, mutta päätösten teossa hän menee lähinnä muiden mukana. Tanssia harrastava Emma ei juurikaan jännitä esiintymistä ja osaa liikkua lavalla, mutta hänellä on mielestään vielä parantamisen varaa esiintymisessä. Roosa pitää itseään huolehtivaisena äiti-hahmona ja on päätöksissä vahvasti mukana. Tytöt kokivat olevansa esiintyjinä luonnostaan liikkuvaisempia kuin pojat, joiden esiintyminen näyttää heidän silmissään usein jäykältä. Keskusteluissa nousi selkeästi esille tyttöjen halu näyttää itsevarmalta sekä huumorin tärkeys soittamisessa.

H5: Mut jos vaikka oiski hyvä, mut jos menee anteeks pyydellen sillai, et sori että oon olemassa, vähä sillai dii-di-dii-di-dii äkkiä pois-meiningillä, niin eihän sitä sitte kukaan kuuntele. Vaikka oisit kuinka pro. Vaan niinku et oikeesti et toi tulee nyt esiintymään, et hei katotaan ku se esiintyy. Et vaikka se meniski ihan, mut sitte vetää huumorilla just sillai tai jotain. Pelastaa sen tilanteen jos pystyy. Mut ei rupee anteeks pyytelemään.

H4: Emmä tiä. Emmä tiä. No, ehkä se on se huumori. Joo.

H6: Huumorin kautta, aina.

(H 3/23)

Haastatteluaineistostani ilmeni erilaisia luonteenpiirteitä roolista tyttönä bändissä. Näitä olivat muun muassa ujous, hyvän tuulen ja huumorin tuoja, pirteys sekä rohkeus. Jokainen bändin jäsen on erilainen, mikä tuo oman mausteensa ryhmän toimintaan. Erilaista musiikkia kuuntelevat bändin jäsenet tuovat oman makunsa mukaan treeneihin, joka puolestaan monipuolistaa ohjelmistoa. Tätä pidetään positiivisena asiana.

Ryhmähaastatteluista nousi esille tyttörokkaria kuvaava käsite ”piilorokkari”. Pojille bändissä soittaminen on tyttöjen mielestä näytönpaikka, maskuliininen pakopaikka ja ylpeyden aihe. He kutsuvatkin itseään muusikoiksi ja pitävät rooliaan bändin jäsenenä tärkeänä statussymbolina, kun puolestaan tytöt kokevat olevansa lähinnä tunteellisia ”piilorokkareita”. Myös Lähteenmaan mukaan (1989, 71-73) rockista kiinnostunut tyttö ja hänen suhteensa musiikkiin on emotionaalinen.

H7: Ne (tytöt) salaa haaveilee siit jossain omassa huoneessa ja kirjottaa siit päiväkirjaan.

H9: Tai sitte tai sitte just et soittaa jossain hevibändis, muttei kuitenkaan kailota sitä kaikille. Mut sit joku huomaaki sen, et kato tuola on toi soittaa.

H7: Koska ei tyttöjä pidetä yleisesti niinku stereotyyppisesti sellasina. Et tyttöjä pidetään sellasina, jotka leikkii barbeilla ja mekot päällä ja kukkaniityillä ja.

(H 4/28-29)

6.3.3 Kaksi tyypillistä tyttörokkaria

Haastatteluaineistossa esiintyi runsaasti rockia harrastavia tyttöjä kuvaavia ominaisuuksia. Laadin aineiston pohjalta kaksi erilaista tyttörokkari-tyyppiä kuvaamaan haastattelemani tyttöjä ja heidän mielikuviaan itsestään. Ensimmäisen tyttörokkarin, ”harrastajarokkarin” olen koonnut ominaisuuksista, jotka esiintyivät useimmiten ryhmähaastatteluissa eri tyttöjen kautta. Toinen tyttörokkari, ”tosi rokkari” on toiseksi eniten esiintyneistä ominaisuuksista koottu tyyppi.

Taulukko 2. Tyttörokkarityypit.

	1. HARRASTAJA ROKKARI	2. TOSI ROKKARI
Luonne	Ekstrovertti; puhelias, positiivinen, iloinen ja nauravainen.	Introvertti, mutta tutustuttuaan porukkaan muuttuu ekstrovertiksi. Hätiköivä ja hidas soittaja. Kokee olevansa raju.
Musiikkimaku	Kuuntelee musiikkia laidasta laitaan. Kaikki hevistä klassiseen ja kaikki raskaasta rockista poppiin käyvät, paitsi ”paappahumppa” sekä ooppera ja klassinen musiikki	Kuuntelee lähinnä metalia ja raskasta musiikkia, myös elokuvamusiikki ja klassinen musiikki käy.
Mitä ihailee muusikoissa?	Ihailee muusikkoja näiden monipuolisuuden ja taitavuuden ansiosta.	Ihailee muusikkoja soittotaitojen lisäksi säveltäjätaitojen sekä sanoitusten vuoksi.

Musiikin harrastaminen	Rokkikoulun lisäksi laulu- ja soittotunnit musiikkiopistossa kiinnostavat tai hän ottaa jo niitä.	Ei kannata soittamista musiikkiopistossa, koska silloin ei voi vaikuttaa soitettavaan musiikkiin. Tämä vie mielenkiinnon soittamiseen.
Muut harrastukset	Harrastaa aktiivisesti, muun muassa liikuntaa.	Ei muita harrastuksia.
Tulevaisuuden suunnitelmat	On lukiossa tai haaveilee hakevansa sinne, lähitulevaisuudessa keskeisellä sijalla ovat ylioppilaskirjoitukset. Haaveena on akateeminen ura ja opinnot esimerkiksi lääkärin-, arkkitehdin-, tekniikan-, psykologian- tai opetuksen alalla.	On epävarma tulevaisuudestaan, eikä hänellä ole tarkkoja ammatillisia haaveita. Armeija ja välivuosi ovat vartenotettavia vaihtoehtoja. Muita ammatillisia haaveita ovat esimerkiksi kulttuurintuottajan tai talonrakentajan ammatit.
Tulevaisuuden suunnitelmat musiikkiin liittyen	Musiikki pysyy tärkeänä osana elämää ja harrastuksena aina, mutta ei aio tehdä siitä ammattia.	Haaveilee muusikon tai laulunopettajan urasta ja haluaisi mahdollisesti musiikkilukioon. Aikoo hakea Idolsiin.

6.4 Voimaantuminen

6.4.1 Mitä voimauttavaa bänditoiminnassa on?

Tutkimusaineistoni kautta nousi esille, että nuoria osallistava harrastustoiminta, kannustava yhteisö sekä harrastukselta saadut positiiviset kokemukset voimauttavat tyttöjä ja tukevat täten heidän hyvinvointiaan. Siitosen voimaantumisteorian mukaan (1999, 161-164) henkilökohtainen voimaantumisprosessi on sidoksissa kontekstiin sekä on luontevinta hyväksyvässä ja turvallisessa ilmapiirissä. Voimaantumisella on yhteys myös ihmisen hyvinvointiin. Ryhmän jäsenten kokemus voimaantumisesta ja hyvinvoinnista vaikuttaa myös yksilön voimaantumiseen ja hyvinvointiin. Vahva voimaantuminen vahvistaa myös henkilön sitoutumista toimintaan. Bändissä soittaminen ei ole pelkästään yksi harrastus muiden joukossa, vaan myös nuorille tärkeä foorumi tavata kavereita. Samalla kun soittotaito harjaantuu saa myös uusia kavereita yhteisen mieleisen tekemisen kautta. Haastattelemiini tytöt kertoivat saavansa soittamisen lisäksi paikan tunteiden purkamiseen ja niiden käsittelemiseen. Yksi laulajista kertoo laulamisen olevan hänelle irtiotto arjesta. Täten voidaan mielestäni todeta, että Rokkikoulun kaltainen kerhotoiminta tukee nuoren hyvinvointia ja arjen hallintaa.

Esiintymiskeikkojen kautta nuoret saavat esiintymiskokemusta ja sitä kautta esiintymisrohkeutta. Lisäksi bändissä soittaminen ja laulaminen rentouttaa ja vapauttaa, eikä treeneistä jäädä pois kuin pakon edessä. Hanifin mukaan (2009, 236) taitojen saavuttaminen, menestys sekä omien rajojen etsintä ja ylittäminen ovat musiikin harrastajalle onnellisuutta ja hyvää fiilistä tuottavia elementtejä. Omaehtoisuus ja omien intressien toteuttaminen ovatkin edellytyksiä nuoren luodessa toimivaa suhdettaan musiikkiin (Louhivuori & Saarikallio 2010, 303).

Tyttöjen itsekriittisyys ja perfektionismi tuntuivat olevan huipussaan bändin demoja tehdessä. Keikoilla sukulaisten tallentamat kotivideot saavat itsekritiikin erityisesti pintaan. Kaiken tämän keskellä yleisöltä saatu positiivinen palaute lisää uskoa omaan tekemiseen. Tämä tukeekin nuoren voimaantumista, mikä on yhteydessä omaan tahtoon ja hänen itselleen asettamiin päämääriinsä. Lisäksi näkemys itsestään ja omasta tehokkuudesta ovat yhteydessä voimaantumiseen, josta voi päättää vain ihminen itse. (Siitonen 1999, 117-118.)

H2: No, se on tosi kivaa. Ku sit niinku haluaa jatkaa enemmän tai sitä niinku luul – tai niinku, sitte ehkä ajattelee et niinku ehkä mä en ookkaan niin huono. (...) Ku välillä on aika tai mä oon kyllä yli-itsekriittinen. Niin mä en niinku melkeen koskaan oo tyytyväinen siihen mitä mä teen, mut sit ku kuulee niin ku muitten palautetta tai noin niin sitte niin ku innostuu enemmän tai silleen. (H 2/14)

Yksilön osallistuminen omaan voimaantumiseen on voimaantumiselle keskeistä, lisäksi muun muassa vahvuuksien luominen, taidot ja itsetunto ovat voimaantumisen ytimessä (Mazzi 2001, 186). Haastatteluaineiston pohjalta voimakkaimmat voimaantumisen tunteet syntyvät keikoilla, kun bändin jäsenet ovat lavalla ja näkevät yleisön innostuvan heidän esityksestään.

H4: Se on varmaan se, ku yhdellä keikalla oli silleen. Mä en muista olik se Keväthäslingissä, niin me siinä keikan eteen siinä lavan eteen tuli pari poikaa moshaamaan siihen silleen ”Jee, tääl on hyvä meininki!” Se oli niinku oikeesti meinas ruveta nauramaan sielä kesken laulamisen, että. Jotkut niinku tulee kohottamaan sitä, että tää menee hyvin.

H5: Joo, mä muistan kun mä sain katsekontaktin rummuista siin mun yhdelle kaverille. Vedettiin just *Over The Hills*, siinä on se himo rumpusoolo. Mä oon niinku niin tyytyväinen. Mä saan katsekontaktin ja sit se nostaa peukkuja. Sitte seuraava hetki, minkä mä muistan mä katoin tota sivulle, sielä oli seuraavalta bändiltä mun yks ylihyvä kaveri sielä. Niin sit se ne niinku näki, kun ne tykkäs siitä. Niin sit se oli aivan loistavaa, et se meni niin hyvin. Kuitenki se on aika niinku respect-biisi sillai. Tai niinku siit moni tykkää ja se on tunnettu.

(H 3/17)

6.4.2 Tyttörokkarit voimaantujatyyppeinä

Lähdin tarkastelemaan harrastajarokkarin ja tosirokkarin voimaantumista Siitosen voimaantumisteoriaan peilaten (ks. Kuvio 1). Siitosen mukaan (1999, 157) päämäärät, kykyuskomukset, kontekstiuskomukset ja emootiot sekä näiden keskinäiset merkityssuhteet jäsentävät ihmisestä itsestään lähtevää voimaantumista. Tarkastelen voimaantumista seuraavaksi tutkimusaineistoni pohjalta laatimieni tyttörokkari-tyyppien kautta. (ks. Taulukko 2.)

PÄÄMÄÄRÄT

Vapaasti asetetut tulevaisuuden unelmat ovat tärkeitä ihmisen voimaantumisessa. Jotta suuria päämääriä voidaan tavoittaa, tulee asetetut välipäämäärät ensin saavuttaa. Välipäämäärien saavuttaminen vapauttaa voimavaroja, kun ihminen pyrkii kohti uusia haasteita. (Emt., 119). Ekstrovertti harrastajarokkari voimaannuttaa itseään ja omaa persoonaansa musiikin avulla. Harrastajarokkarin tulevaisuuden tavoitteet ovat muualla kuin musiikissa ja hän soittaaakin bändissä harrastamisen ja itsensä kehittämisen vuoksi. Harrastajarokkari haluaa ymmärtää musiikkia ja musiikin tekemistä mahdollisimman hyvin, jonka vuoksi hän kuuntelee musiikkia laaja-alaisesti sekä harrastaa musiikkia suorituskeskeisesti myös musiikkiopiston laulu- ja soittotunneilla. Harrastajarokkari osallistuu aktiivisesti bändin yhteisten päämäärien asettamiseen ja tuo omaa tietotaitoaan sekä näkemyksiään esiin sovittelevasti. Harrastajarokkari on joustava ja avoin erilaisille vaihtoehdoille. Hän harjoittelee soittamista ja laulamista kotonaan vaihtelevasti oman aikataulunsa mukaan.

Introvertti tosirokkari voimaannuttaa puolestaan itseään musiikkiuralle. Hän harrastaa bändissä soittamista, koska hänen tulevaisuuden suunnitelmiinsa kuuluu

ammatti musiikin parissa ja hän haluaa kehittyä parhaaksi mahdolliseksi soittajaksi tai laulajaksi. Tosirokkarin musiikkimaku rajoittuu tiettyyn genreen, johon kuuluvaa musiikkia hän käyttää runsaasti. Tosirokkari haluaakin menestystä siinä tyylilajissa, jonka tuntee olevan häntä lähimpänä. Hän ei kannata harrastamista musiikkiopistossa, koska haluaa itse vaikuttaa siihen, mitä musiikkia soitetaan ja täten kehittyä soittamisessa omien ehtojensa mukaisesti. Tosirokkari osallistuu aktiivisesti bändin yhteisten päämäärien asettamiseen, mutta ei ole yhtä joustava kuin harrastajarokkari. Tosirokkari harjoittelee soittamista ja laulamista aktiivisesti kotonaan ja asettaa musiikin harrastamisen elämässään ykkössijalle. Hän myös odottaa muilta bändin jäseniltä yhtä vahvaa sitoutumista.

KYKYUSKOMUKSET

Ihmisen käsitys itsestään on yhteydessä hänen tulevaisuuden odotuksiinsa ja omien voimavarojen arvioinnissa suhteessa näihin odotuksiin (Siitonen 1999, 130). Harrastajarokkarilla on selkeä kuva itsestään ja hänen itsetuntonsa on vahva, bänditoiminta ei kuitenkaan määrittele harrastajarokkarin minäkuva. Harrastajarokkari odottaa bändissä soittamiselta lähinnä mukavaa yhdessäoloa ystäviensä kanssa. Hänelle bändissä soittaminen on vain yksi harrastus muiden joukossa. Tosirokkari puolestaan peilaa itseään musiikin kautta. Hänen itseluottamuksensa saattaa olla heikko, vaikkakin musiikin parissa itsetunto on vahva. Tosirokkari kantaakin kokonaisvaltaista vastuuta bändin toiminnasta. Tosirokkari saattaa välillä innostua ohjaamaan koko bändiä ja pyrkii ryhmän johtajaksi. Hän aikoo osallistua kykyjenetsintäkilpailuihin ennen alan opintoja.

KONTEKSTIUSKOMUKSET

Muun muassa avoimuus, ennakkoluulottomuus ja rohkaiseva ilmapiiri ovat yhteyksissä ihmisen voimaantumiseen (emt., 145). Harrastajarokkarille tärkeitä seikkoja bändiharrastuksessa ovat ryhmän hyvä yhteishenki ja bändin jäsenten välinen arvostus. Ohjaajilta harrastajarokkari odottaa yhteishenkeä ylläpitävää ja tasa-arvoista ohjaamista. Esiintymiset ovat kollegiaalista yhteistoimintaa, joka tuottaa mielihyvää yhteisen toiminnan kautta. Tosirokkari odottaa bändiharrastukseltaan rohkaisevaa ja kannustavaa ilmapiiriä, jotta hänen kehittyksensä soittajana tai laulajana olisi mahdollisimman tehokasta. Ohjaajilta tosirokkari odottaa taidokasta ja vaativaakin opetusta, jotta tosirokkarin oppimisprosessi olisi paras mahdollinen. Tosirokkari toivoisi, että ihmiset hyväksyisivät hänet ja arvostaisivat häntä musiikintekijänä juuri sellaisena kuin hän on. Hän toivoo ihmisten ymmärtävän, miten tärkeää musiikki hänelle on. Esiintymiset ovat tosirokkarille näytönpaikka ja hän haluaakin tehdä ihmisiin vaikutuksen taidoillaan.

EMOOTIOT

Jotta ihmisen omat voimavarat voivat vapautua, ovat toiveikkaus ja positiivinen lataus toiminnassa tärkeitä. Kokiessaan toimintakontekstin mahdollistavaksi, toisin sanoen turvalliseksi ja avoimeksi, ihmisen pyrkimys kohti asettamiaan päämääriä vahvistuu ja halu uusien päämäärien asettamiseen kasvaa. (Emt., 151.) Harrastajarokkari odottaa bändiharrastukseltaan energisoivaa yhteistoimintaa, joka sallii myös epäonnistumisen. Hänelle bändissä soittaminen on harrastus, joka antaa vastapainoa ja lisäpontta arkeen ja koulutyöhön. Harrastajarokkari innostuu hyvästä ryhmähengestä ja positiivisesta toimintaympäristöstä, mikä antaa hänelle lisävoimia muun muassa opiskeluihin. Sekä harrastajarokkari että tosirokkari odottavat harrastukseltaan positiivisesti latautunutta toimintaa, josta saa

onnistumisentunteita ja energiaa. Tosirokkari odottaa bändiharrastukseltaan onnistumisen tunteita liittyen omaan ja bändin yhteiseen suoritukseen. Hän pitää rimaa korkealla ja odottaa muilta bändin jäseniltä samaa. Tosirokkari innostuu korkeatasoisesta suorituksesta, ja onnistuneen keikan jälkeen hänen motivaationsa on huipussaan.

Kuvaan seuraavissa taulukoissa rokkarityttö-tyyppien voimaantumista Siitosen voimaantumisteoriaa mallikehikkona käyttäen (ks. Kuvio 1).

Taulukko 3. Harrastajarokkarin voimaantuminen.

Päämäärät	Kykyuskomukset	Kontekstiuskomukset	Emootiot
<ul style="list-style-type: none"> Bändissä soittaminen on pelkkää harrastamista ja itsensä kehittämistä. Harrastaa musiikkia suorituskeskeisesti ja haluaa ymmärtää musiikkia ja musiikin tekemistä laaja-alaisesti. Osallistuu aktiivisesti ja sovittelevasti bändin tavoitteiden asettamiseen ja tavoittelemiseen. Harjoittelee kotona vaihtelevasti. 	<ul style="list-style-type: none"> Selkeä minäkuva ja vahva itsetunto, ei määrittele itseään bänditoiminnan kautta. Odottaa bänditoiminnalta mukavaa yhdessäoloa ystävien kanssa. Bändissä soittaminen on yksi harrastus muiden joukossa. 	<ul style="list-style-type: none"> Ryhmän hyvä yhteishenki ja bändin jäsenten välinen arvostus ovat tärkeitä. Odottaa ohjaajilta yhteishenkeä ylläpitävää ja tasa-arvoista ohjausta. Pitää esiintymisiä mielihyvää tuottavina, kollegiaalisina yhteistoimintoina. 	<ul style="list-style-type: none"> Odottaa bändiharrastukselta energisoivaa yhteistoimintaa, jossa epäonnistuminen on sallittua. Bändissä soittaminen on harrastus, jolta saa vastapainoa arkeen ja koulutyöhön. Hyvä ryhmähenki ja positiivinen toimintaympäristö innostavat. Bänditoiminnassa on tärkeää positiivinen lataus ja onnistumisen tunteet.

Taulukko 4. Tosirokkarin voimaantuminen.

Päämäärät	Kykyuskomukset	Kontekstiuskomukset	Emootiot
<ul style="list-style-type: none"> • Haaveilee ammatista musiikin parissa. • Soittaa bändissä, koska haluaa kehittyä parhaaksi mahdolliseksi musiikin saralla. • Haluaa menestyä musiikkigenren parissa, joka miellyttää häntä eniten. On tämän tyyllilajin suurkuluttaja. • Haluaa vaikuttaa soitettavaan musiikkiin ja kehittyä omien ehtojensa mukaisesti. • Osallistuu aktiivisesti bändin tavoitteiden asettamiseen ja tavoittelemiseen. • Sitoutuminen bändiin on vahvaa ja odottaa samaa myös muilta. • Harjoittelee aktiivisesti ja säännöllisesti kotona. 	<ul style="list-style-type: none"> • Heikohko itseluottamus muuten, paitsi musiikin parissa. Määrittelee itsensä bänditominnan kautta. • Kantaa kokonaisvaltaista vastuuta bändin toiminnasta. • Innostuu välillä ohjaamaan koko bändiä ja pyrkii ryhmän johtajaksi. • Aikoo osallistua kykyjenetsintäkilpailuihin ennen mahdollisia alan opintoja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kannustava ja rohkaiseva ilmapiiri on tärkeää, jotta kehittyminen olisi mahdollisimman tehokasta. • Odottaa ohjaajilta taidokasta ja vaativaa opetusta tukemaan oppimisprosessia parhaalla mahdollisella tavalla. • Toivoo ihmisten pitävän hänestä musiikintekijänä sellaisenaan ja toivoo muiden ymmärtävän, miten tärkeää musiikki hänelle on. • Pitää esiintymisiä näytönpaikkana ja haluaa tehdä vaikutuksen ihmisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odottaa bändiharrastuksen onnistumisen tunteita liittyen omaan ja bändin yhteiseen suoritukseen. • Pitää tekemisessään rimaa korkealla ja odottaa myös muilta bändin jäseniltä samaa. • Innostuu korkeatasoisesta suorituksesta ja onnistuneen keikan jälkeen motivaatio on huipussaan. • Bänditoiminnassa on tärkeää positiivinen lataus ja onnistumisen tunteet.

6.5 Bänditoiminta nuorisotyön funktioiden toteuttajana

Niemisen mukaan (2008, 23) nuorisotyöllä on neljä perusfunktiota, joista kahta Rokkikoulun bändikerhotoiminnassa toteutetaan, nämä ovat sosialisatio- ja personalisaatiofunktiot. Kun nuorisotyötä tarkastellaan sosialisatiofunktion valossa, sen tehtävä on nuorten liittäminen kulttuuriin, yhteiskuntaan ja lähiyhteisöön (Nieminen 2008, 23). Rokkikoulun bändikerhossa nuorilla on mahdollisuus tarkastella sekä saman kiinnostuksen kohteen jakavan vertaisryhmän että heille tärkeässä rock-maailmassa toimivia aikuisten malleja. Nuoret linkittyvät kerhotoiminnan kautta rock-musiikkia harrastavaan paikalliseen yhteisöön, jonka toiminnan kautta heillä on mahdollisuus omaksua uusia arvoja, rooleja, käyttäytymismalleja ja toimintamalleja sosialisatian tavoitteiden mukaisesti (emt., 23).

Toinen nuorisotyön tärkeä perusfunktio on personalisaatiofunktio. Sen tehtävä on ohjata nuoren kehittymistä omaksi itsekseen (emt., 24). Rokkikoulun bändikerho mahdollistaa nuorille itsensä toteuttamisen musiikin avulla innostavassa ja kannustavassa ilmapiirissä nuorten toiveet huomioiden. Nuoret ovat vapaaehtoisesti mukana bänditoiminnassa, myös heidän tarpeensa tulevat kuulleeksi ja niitä kunnioitetaan nuoria osallistavassa toiminnassa. Nimenomaan vapaaehtoisuus, nuorten tarpeiden kuuleminen ja kunnioitus ovatkin nuorisotyön ohittamattomia ominaispiirteitä, kun sitä tarkastellaan personalisaation kautta. Nuorisotyö tarjoaakin nuorelle tilaisuuksia inhimilliseen kasvuun, kiinnostaviin oppimiskokemuksiin samalla henkilökohtaiset mahdollisuudet lisääntyvät, kun nuoren persoona vahvistuu. (Emt., 24.) Bändikerhotoiminta tarjoaa juuri näitä edellä mainittuja asioita. Bändissä tapahtuva yhteistoiminta sekä esiintymisistä saadut kokemukset ja muiden palautteet auttavat nuorta kasvussaan. Rokkikoulun tapaisessa kerhotoiminnassa nuorille tarjotaan innostavia oppimiskokemuksia esimerkiksi erilaisten työpajojen tai projektien avulla. Nuoret ovat vapaaehtoisesti

ja omin ehdoin mukana toiminnassa. He soittavat soitinta, jonka kokevat omakseen ja lisäksi bändissä soitettu musiikki valitaan heidän toiveitaan kunnioittaen. Rokkikoulun toiminta tarjoaa nuorille oivan mahdollisuuden kokea onnistumisen tunteita.

H1: Niin se combo se ryhmä ku se toimii kimpassa, niin sehän on tosi upeeta ja se on magee seurata niitä kun ne huomaa itekki vähä silleen pikkusen hämmentyneinä, et mitäs tää nyt näin hyvältä kuulostaa. Vaikka itehän ne on siihen sen, me ollaan vain vähän niinku ohjattu tois niitä, ne on vain ite sen tehny. Ne ei oo tajunnu sitä. Jossain vaiheessa ne huomaa sen, että vitsit tähän menee hyvin. Ja sehän on hieno juttu. Toivotaan semmosia onnistumisen kokemuksia ja se, että sitä itseluottamusta sit tulee sitä kautta, et ku vain niinku jaksaa tehdä vähän hommia, niin kyl se siitä aina eteenpäin menee. (H 1/4-5)

Kulttuurisella nuorisotyöllä ja kulttuuritoiminnalla on huomattava merkitys nuoren personalisaatiolle. Nuorisotyössä tapahtuvan kulttuuri- ja harrastustoiminnan kautta nuorella on mahdollisuus saada ohjausta, johon kouluista ja kouluista ei löydy riittävästi kiinnostusta, voimavaroja tai taitoja. (Nieminen 2008, 25.) Rokkikoulun kerhotoiminta sopii hienosti kulttuuriseen nuorisotoimintaan ja vastaa tähän kysyntään mielestäni loistavasti. Rokkikoulusta saadaan taidekasvatusta musiikin avulla, ryhmätoimintaa, kulttuurikasvatusta ja oppimisympäristön demokratiakasvatukselle, kun nuoret saavat itse vaikuttaa bändiin liittyvien asioiden päätöksenteossa. Näiden seikkojen valossa määritellään kulttuurinen nuorisotoiminta käytännön toimijoiden puolesta. (Tuliainen 2006, 41.) Lindrenin kulttuurisen nuorisotyön keskeiset määritelmät (2004, 248-253) ovat miltei identtisiä Rokkikoulun kerhotoiminnan kanssa. Näitä ovat esimerkiksi toiminta vertaisryhmän parissa, avoin ilmapiiri, onnistumisen tunteet, hauskanpito, kannustavat ohjaajat sekä mahdolliseen tulevaan työuraan valmentaminen.

7 YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT

Pro gradu -tutkimukseni tarkoituksena on ollut kartoittaa tapaustutkimuksen tavoin vaasalaisten tyttöjen kokemuksia siitä, mitä bändissä soittaminen heille merkitsee ja miten tämä harrastus tukee heidän hyvinvointiaan. Halusin nostaa esille tyttöjen omakohtaisen kokemuksen asiasta ja selvittää, millainen on bänditoimintaa harrastava tyttö sekä miten harrastus tukee tyttöjen voimaantumista. Lisäksi tarkastelen miten nuorisotyön perusfunktiot toteutuvat tyttöjen bänditoiminnassa.

Aiheeseen liittyvää aikaisempaa tutkimustietoa on ollut haastavaa löytää, varsinkaan nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen kontekstissa tehtyjä tutkimuksia en saanut käsiini. Nuorten bändisoiton harrastamisesta on tehty muutamia pro gradu tutkimuksia viime vuosina, kuitenkin tyttöjen ääntä ei ole tuotu esille sitten Jaana Lähteenmaan 1989 tekemän *Tytöt ja rock* -pro gradu tutkimuksen ja Jarna Knuutilan 1997 tekemän *Rockia soittavat tytöt. Rockin harrastus nuoruusiän ja sukupuolijärjestelmän näkökulmista* -lisensiaattityön. Tutkimukseni tuo siis tuoretta tietoa, kun tarkastellaan tyttöjä rock-musiikin viitekehyksessä. Lisäksi tutkimukseni antaa tietoa erityisesti kulttuurisen nuorisotyön sektorilla toimiville nuorisoalan ammattilaisille.

Tutkimuksessani haastattelin kahdeksaa 15-18 -vuotiasta tyttöä, jotka harrastavat säännöllisesti bändisoitanta Vaasan kaupungin vapaa-aikaviraston nuoriso-osaston alaisessa Rökkikoulu-nimisessä kerhotoiminnassa. Lisäksi haastattelin yhtä bänditoimintaa ohjaavaa nuoriso-ohjaajaa, jolta sain lisätietoa toiminnasta. Ryhmähaastatteluihin osallistuneista tytöistä oli kolme laulajaa, neljä kitaristia ja yksi rumpali. Tytöt olivat löytäneet Rökkikoulun bändikerhotoiminnan eri tavoin. He olivat joko kuulleet siitä ystävän kautta tai hakeutuneet sinne sukulaisen tai

perheenjäsenen kannustamana. Lisätietoa toiminnasta oli saatu myös lehti-ilmoituksen ja internetin kautta.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä tyttöjen bändiharrastukselle olivat tutkimukseni perusteella intohimo musiikkiin, toisen perheenjäsenen soittoharrastus tai koulussa saatu positiivinen palaute ja kannustus. Nykyisen instrumentin soittamista oli useimmiten edeltänyt toisen instrumentin soittaminen, ja lisäksi puolet tytöistä kertoi käyvänsä tai aikomuksestaan hakea lisäopetusta toisesta organisaatiosta, kuten musiikkiopistosta. Kattavien puitteiden, edullisen osallistumismaksun, laadukkaan ohjauksen ja helposti lähestyttävän toiminnan lisäksi Rokkikoulun kaltaisen bändikerhotoiminnan suosion takana olivat ryhmähaastattelujen perusteella nuoret itse. Toimintaan tärkeänä ohjaavana seikkana tytöt nimesivät poikkeuksetta toiset nuoret; uudet ja vanhat ystävät. Nuorten omaehtoinen toiminta yhdistettynä nuoriso-ohjaajien osallistavaan työotteeseen sai erityistä kiitosta haastattelemltani tytöiltä. Heidän mielestään on mielekästä soittaa musiikkia, josta itse pitää. Kun puitteet ovat myönteiset, on myös motivaatio harrastusta kohtaan suurempi.

Rokkikoulun kaltainen kerhotoiminta on siis kullanarvoinen apu aloittaville nuorisobändeille. Tutkimuksessani nousee erityisesti esille nuorten kokemus harjoitustilojen löytämisen vaikeudesta ja kalliista vuokrasta. Soittamiseen tarvittavat välineet ja tekniikka, puhumattakaan harjoitustilojen vuokrasta, ovat nuorille muusikonaluille kalliita, jollei jopa mahdottomia maksaa. Tyttöjen kokemuksesta Rokkikoulun kerhotoiminnassa harmittavia seikkoja ovat sisäänpääsyyn liittyvät pitkät jonot ja kovasta metelistä johtuvan korvien kohinan. Tytöt toivoivat myös lisää esiintymiskeikkoja ja omien biisien tekemistä, lisäksi toiveissa olivat laulunopettajan palkkaaminen ja useampien biisien opetteleminen. Epämukavina asioina bänditoiminnassa tytöt mainitsivat esiintymisjännityksen ja yleisöltä saadun arvostelevan palautteen. Myös itsekritiikkiä tuntui olevan tytöillä paljon.

Tyttöjen toiminnassa oli havaittavissa erilaista sitoutumista: osa heistä kertoi olevansa aina mukana treeneissä ja sairastuessaankin harkitsevansa paikalle tulemista, myös kotona treenataan ahkerasti. Osa tytöistä puolestaan käy bänditreeneissä enemmänkin kavereita tapaamassa, ja jättää kotona harjoittelun vähemmälle. Osa tytöistä oli mukana Rokkikoulun toiminnassa, koska heidän tulevaisuuden suunnitelmiinsa kuuluu ammatti musiikin parissa, osa puolestaan kertoi bändissä soittamisen olevan vain mukava harrastus muiden joukossa.

Haastattelemani tytöt kertoivat soittavansa bändissä, koska se on paras mahdollinen joukkuelaji. Laadukas toiminta ja kattavat puitteet, helposti lähestyttävyyden, edullisuus lisätynä hyviin muistoihin ja kokemuksiin saavat nuoret harrastamaan bänditoimintaa ja sitoutumaan siihen. Tulokset olivat samansuuntaiset Tykkyläisen tutkimuksen kanssa, jonka mukaan (2007, 85-86) bändissä soittavia nuoria motivoi harrastukseensa muun muassa soittamisen ilo, kehittyminen ja esiintyminen. Kun nuoret innostuvat jostain toiminnasta, heidän innostus tarttuu helposti muihinkin ja toimintaan saadaan tämän kautta mukaan lisää nuoria. Säännölliseen harrastamiseen motivoivat uuden oppiminen ja oma kehittyminen, lisäksi bändissä soittaminen avaa myös realistisesti rock-muusikon arkea. Rockista kiinnostuneen tytön suhde musiikkiin on määritelty olevan emotionaalinen (Lähteenmaa 1989, 71-73). Sama seikka nousee esille myös tutkimukseni haastatteluaineistossa, jossa tytöt kuvailevat muun muassa parhaimpien keikkamuistojen olevan tunnepitoisia, omien perheenjäsenten tunnepitoisten reaktioiden merkityksestä sekä emotionaalisesta suhteestaan bändin jäseniin. Bändin yhteishenki onkin erittäin tärkeää ja osa tytöistä kuvaili bändiään pieneksi perheeksi.

Aloittaessani tutkimustani minun ei ollut tarkoitus syventyä rock-maailman sukupuoliroolijakoihin, vaan nostaa esille tyttöjen kokemuksia rakkaasta harrastuksesta. Tutkimuksen edetessä huomasin sukupuoli-teeman nousevan

kuitenkin selkeästi esille. Vaikka suomalaisia naispuolisia rokkareita alkoi nousta esiin 1970-luvulla, nousivat ensimmäiset naisbändit julkisuuteen vasta 1980-luvulla naisrockin tullessa muotivirtaukseksi. (Gronow & Lindfors 2004, 244-247.) Kyseessä on siis melko tuore ilmiö, joka omalta osaltaan on ollut viemässä eteenpäin naisten tasa-arvoa. Haastattelemieni tyttöjen kokemusten mukaan tyttöjä aliarvioidaan rock-bändeissä sekä poikien että miespuolisten ohjaajien toimesta. Tyttökitaristi kertoi kokemuksestaan siitä, että tyttöjä opetetaan hitaammalla tempolla ja heiltä vaaditaan vähemmän kuin pojilta. Ryhmähaastatteluista nousi esille erityinen toive naisohjaajasta, sillä tytöt kokevat naisohjaajien ohjauksen olevan tasa-arvoisempaa kuin miesohjaajien.

Kokemukset aliarvioinnista saattavat johtua tyttöjen heikosta itsetunnosta tai bändin sisäisestä epätasa-arvosta, myös bändinjäsenten erilaiset henkilökohtaiset tavoitteet ja motivaatiotasot saattavat olla syynä tähän. Osa bändin jäsenistä pitää tavoitteenaan ammattimuusikon uraa, jonka vuoksi he harjoittelevat aktiivisesti kotonaan, kun puolestaan toiset ovat mukana lähinnä mukavan harrastamisen ja yhteisen toiminnan vuoksi. Tällöin heidän treenimotivaationsa on luonnollisesti heikompi kuin ammattimuusikoiksi tähtäävillä nuorilla. Tyttöjen kokemukset miesohjaajien aliarvioinnista saattaa johtua myös tästä. On haastavaa ohjata ryhmää, jonka jäsenillä on erilaisia päämääriä ja tavoitteita. Myös Mansnerus toteaa (2007, 83), että koulun musiikinopetuksessa olisi huomioitava oppilaiden vaihtelevat kiinnostuksen kohteet ja lähtökohdat.

Rock-maailma on edelleen maskuliininen, huolimatta siitä, että naisrokkarit ovat tehneet läpimurtoa jo 1980-luvulta saakka. (Lähtenmaa 1992, 216-217.) Tutkimukseni valossa bänditoimintaa harrastavan tytön on oltava itsevarma ja taitava sekä avoin ja sosiaalinen bändin jäsen. Vaikka rockin soittaminen naisten keskuudessa on todettu lisääntyneen 2000-luvun alussa (Likkanen & Hanifi & Hannula 2005, 120-121), ryhmähaastatteluissa tytöt pohtivat heidän olevan ujompia esiintyjiä kuin pojat ja totesivat tyttöjen olevan useimmiten lähinnä

faniien joukossa. Lähteenmaa on todennut (1989, 66) faniuden olevan tyttöjen yleisin alakulttuurisuuntaus. Knuutila puolestaan toteaa (1997, 115) tyttörokkareiden murtavan vastakkainasettelun, jonka mukaan tytöt ovat vain faneja ja pojat soittajia. Tutkimuksessani tyttöjen mielikuvaa tyttörokkareista kuvaa ryhmähaastatteluissa esille noussut käsite ”piilorokkari”. Heidän mukaansa pojat kutsuvat itseään muusikoiksi ja pitävät rooliaan bändin jäsenenä enemmänkin statussymbolina, kun tytöt kokevat olevansa rokkareina lähinnä tunteellisia ”piilorokkareita”. Haastatteluaineistoni valossa näyttäisi myös siltä, että tyttöjen käsityksen mukaan musiikkia harrastavat tytöt halutaan edelleen nähdä muottiin sopivina kiltteinä laulajina, jotka käyvät musiikkiopistossa soittamassa pianoa tai laulavat kuorossa. Täydellisyyden tavoittelu ja siitä johtuva pelko mokaamisesta johtavat tyttöjen käsityksen mukaan siihen, että he eivät ole yhtä hyviä tai rohkeita esiintyjä kuin pojat. Kuitenkaan soittajina tytöt eivät koe olevansa poikia huonompia, vaan halu kehittyä ja usko itseensä sekä innokas harjoittelu vie yhtäläillä eteenpäin oli sitten kyse tytöistä tai pojista.

Tyypillinen rokkari on haastattelemieni tyttöjen käsitysten mukaan olemukseltaan rento, huoleton ja kiltti. Tyyliltään rokkarin tunnistaa lähinnä pitkistä hiuksista, kulutetuista farkuista, bändipaidasta, nahkatakista ja bootseista. Aidon rokkarin tärkein ominaisuus on hänen itsevarma ja rento asenteensa. Esiintyessään ja musiikkia tehdessään rokkari on tarkka ja hän tekee aina parhaansa. Knuutilan mukaan rock ei hyväksy tyttömäisyyttä (1996, 119). Tutkimukseni mukaan tytöt kuvailevat kuitenkin naisrokkareita tyyliltään samanlaisiksi kuin miesrokkareita, mutta huolitellummiksi ja neitimäisemmiksi rokkareiksi korkeine korkokenkineen. Iloinen ja pirteä naisrokkari tarvitsee itsevarmuutta ja hänen tulee olla taitava instrumenttinsa hallinnassa, jotta saa lunastettua paikkansa rockin parissa. Tyttöjen kuvailujen mukaan he kokevat bändissä soittavien tyttöjen olevan kunkin omanlaisensa persoona. Bändinjäsenten erilaisuus koettiin haastatteluryhmässä rikkaudeksi. Toiminnan kannalta tyttörokkarin tärkeimmiksi luonteenpiirteiksi nousivat avoimuus ja sosiaalisuus, jotta bändin sisäinen yhteistyö ja lavaesiintyminen saadaan mahdollisimman toimiviksi.

Lisäksi huumori ja tyttöjen halu näyttää itsevarmalta nousivat esille tärkeinä asioina.

Tutkimuksessani tytöt olivat sitä mieltä, että heidän mielestään bändissä on hyvä olla sekä tyttöjä että poikia. Heille oli tärkeää, että he eivät olleet ainoana tyttöjäsenenä bändissä. Toiset tyttöjäsenet vahvistavat heidän itseluottamustaan ja tasapainottavat bänditreenejä. Olisikin paikallaan pohtia sekä tyttörokkareiden että tyttöbändien merkitystä. Pelkästään tyttöjäsenistä koottu bändi saattaisi antaa tytöille lisää varmuutta esiintymiseen ja soittamiseen. Vaikka suomalaisessa rock-kulttuurissa naisrokkarit ja tyttöbändit ovat jo vakiinnuttaneet asemansa, tarvitsevat nuoret tyttörokkarit edelleen vahvoja roolimalleja maskuliinisessa toimintaympäristössä. Bändeissä soittavien tyttöjen innokkuus ja motivaatio on todettu olevan yhtä hyvä kuin pojilla (Aaltonen 2001, 50), sama seikka nousi esille myös tutkimuksessani.

Tyttöjen ja naisten asema rock-bändeissä saattaisi vahvistua sukupuolisensitiivisen nuorisotyön avulla, onhan sen tavoitteena hajottaa sukupuolen mukaan kahtiajakautunut maailma kannustamalla tyttöjä ja poikia toimimaan tasavertaisesti ja olemaan oma itsensä (Punnonen 2008, 521-523). Feministisen pedagogiikan mukaan tyttöjen roolina on perinteisten rajojen ylittäminen sekä erilaisten aktiviteettien ja roolien kokeileminen. Sen pyrkimyksenä on edistää tyttöjen päätösvaltaa, jotta he voisivat päättää ketä ja mitä he ovat ilman miehistä vaikutusta. (Graff 2004, 133-135.) Ottaen huomioon bänditoiminnan maskuliinisuuden, saattaisi feministinen työote bändikerhossa parantaa tyttöjen itseluottamusta ja helpottaa heitä löytämään paikkansa rock-bändeissä ja sitä kautta viedä naisten tasa-arvoa eteenpäin rockin viitekehyksessä.

Yleisöltä saatu positiivinen palaute tukee tyttöjen minäkuvan kehitystä. Erityisesti esiintyminen keikoilla ja ihmisiltä saatu positiivinen palaute tuottavat tytöille

hyvää mieltä, he kertoivat myös itsevarmuutensa kasvavan esityksestä innostuneen yleisön myötä. Voimaantumiseen kuuluu keskeisesti toiset ihmiset, olosuhteet ja sosiaaliset rakenteet (Siitonen 1999, 117-117). Nuorta voimauttavassa bänditoiminnassa onkin tärkeää ulkopäin saadun palautteen lisäksi myönteinen ja salliva ilmapiiri sekä bändin sisäinen yhteishenki. Voimaantuminen kun lähtee ihmisestä itsestään ja se on yhteydessä henkilön omaan tahtoon sekä päämääriin, myös näkemys itsestä ja omasta tehokkuudesta ovat tärkeitä henkilön voimaantumisessa. (Siitonen 1999, 117-118.)

Ryhmähaastatteluissa tytöt kertoivat bändiharrastuksen olevan paikka, jossa he voivat käsitellä tunteitaan ja purkaa niitä. Tunteiden käsittelyn lisäksi bändissä soittaminen on heille tärkeä foorumi tavata kavereita vapaa-ajalla. Osa tytöistä piti harrastusta tärkeänä, koska he haluavat musiikista itselleen tulevaisuuden ammatin ja voivat tämän kautta kehittää itseään tätä varten. Voimaantumisprosessissa keskeisiä elementtejä ovatkin voimaantumisteorian valossa ihmisen omat päämäärät, kyky- ja kontekstiuskomukset, emootiot sekä näiden väliset suhteet (Siitonen 1999, 161-164). Ryhmähaastatteluihin osallistuneet tytöt kuvailevat bändiharrastusta rentouttavana ja vapauttavana asiana elämässään. Nämä asiat tukevat nuoren voimaantumista ja hyvinvointia. Tutkimukseni avulla voidaan mielestäni todeta, että Rökkikoulun kaltainen nuoria osallistava harrastustoiminta, toiminnassa kannustava yhteisö sekä harrastukselta saadut positiiviset kokemukset voimauttavat tyttöjä ja tukevat heidän hyvinvointiaan.

Haastatellut tytöt näkivät bänditoiminnan parhaimpana mahdollisena joukkuelajina ja suvaitsevana ryhmänä. Uuden oppimisen ja oman musiikillisen kehittymisen ohella bändissä vallitseva yhteishenki sekä toiminnan kautta saadut ystävyysuhteet nousivat esille harrastukseen kuuluvina tärkeinä elementteinä. Voimaantuminen ja hyvinvointi ovat yhteydessä toisiinsa, myös ryhmän jäsenten kokemus hyvinvoinnista ja voimaantumisesta ovat yhteydessä ryhmän muiden

jäsenten hyvinvointiin ja voimaantumiseen. Hyvinvoinnin kannalta keskeisiä voimaantumisen osaprosesseja oli löydettävissä myös haastatteluaineistostani. Näitä olivat esimerkiksi vapaaehtoisuus, halu, kollegiaalisuus, ilmapiiri, mahdollistaminen, oman roolin löytäminen ja hyväksyntä. (Siitonen 1999, 162).

Rokkikoulun kerhotoiminta toteuttaa kahta nuorisotyön yleistä perusfunktiota, sosiaali- ja personalisaatiofunktiota. Toiminnassa nuori liitetään osaksi kulttuuria, yhteiskuntaa ja lähiyhteisöjä. Lisäksi toiminta tähtää nuoren kehityksen tukemiseen omana itsenään siten, että hän tunnistaa tarpeensa ja pyrkimyksensä musiikin saralla. (Nieminen 2008, 23-26.) Rokkikoulun ohjaaja kertoi ohjaajien työskentelevän kerhotoiminnan parissa osallistavalla työotteella. Tällöin nuoret itse ottavat vastuuta toiminnasta ja antavat panoksensa yhteisön kehittämiseksi (Gretschel 2002, 50). Tämä nousi esille myös tyttöjen ryhmähaastatteluissa heitä bänditoimintaan erityisesti motivoivana tekijänä. Myös Siitosen voimaantumisteorian mukaan (1999, 117-118) ihminen nähdään aktiivisena, luovana ja vapaana toimijana asettamassa itse itselleen uusia tavoitteita. Mazzi puolestaan toteaa (2010, 185), että nuorten voimauttamisessa nuorisotyöntekijän tehtävänä on toimia muun muassa tukijana ja arvioijana sekä vastuunjakajana. Kun toiminnan ideointi tapahtuu yhdessä nuorten kanssa, sen kautta on myös mahdollisuus voimauttaa heitä. Rokkikoulun tapaisen bändikerhotoiminnan voidaan mielestäni todeta olevan myös hyvä oppimisympäristö, esimerkiksi tasa-arvokasvatukselle, ei ainoastaan sukupuolen näkökulmasta vaan myös vähemmistöjen ja etnisten ryhmien kannalta. Tässä keskeisiä kieli- ja kulttuurimuureja murtavia tekijöitä ovat esimerkiksi yhteinen toiminta ja päämäärä, sekä jaettu intohimo musiikkiin.

Uskon nuorisoalan ammatillisen kokemuksen olleen hyödyksi tyttöjen kanssa käydyissä keskusteluissa, joihin onnistuin mielestäni luomaan rennon ja avoimen tunnelman. Kolmas eli viimeinen ryhmähaastattelu saattoi olla liiankin rento, sillä unohdin haastattelijan roolini välillä ja pari kertaa kadotin haastattelujen

johtolangan käsistäni. Tämän vuoksi pari kysymystä jäi kokonaan käsittelemättä. Keskustelu ryhmähaastattelujen aikana vaikutti kuitenkin rehelliseltä, vaikkakin toisinaan tuntui myös siltä, että tytöt vastasivat kysymyksiini olettaen, että odotan heiltä tietynlaista vastausta. Uskon bänditovereiden paikallaolon sekä ruokkineen keskustelua rikkaammaksi että rajoittaneen kriittisimpiä mielipiteitä. Sosiaalisesti suotavat vastaukset haastattelutilanteessa saattavat heikentää haastattelun luotettavuutta, myös konteksti- ja tilannesidonnaisuus vaikuttaa haastattelun avulla saadun aineiston laatuun (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 201-202). Aiheesta olisi voinut saada vielä syvällisemmän, mikäli olisin haastatellut tyttöjä myös yksilöhaastatteluin.

Bänditoiminta on ollut osa nuorisotyötä jo pidempään ja toiminnan laajempi tarkastelu voisi olla paikallaan. Eri paikkakunnilla soittavien tyttörokkareiden kokemukset toiminnasta ja kerhotoiminnan kontekstien vertaaminen olisi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe. Erityisen kiinnostavaa olisi, onko tyttöjen kokema aliarvostus poikien ja miesohjaajien taholta yleinen ilmiö vai nousiko tämä sattumalta tutkimusaineistostani yksittäistapauksina esille? Olisi myös mielenkiintoista tarkastella, onko nuorisotyön kontekstissa tapahtuva bänditoiminta sukupuolineutraalia kasvatustoimintaa vai onko maskuliinisella rock-kulttuurilla jalansija myös nuorisotyön kontekstissa tapahtuvassa toiminnassa? Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe olisi myös, miten bänditoiminnalla voidaan yhdistää eri taustasta tulevia tyttöjä, esimerkiksi erilaisten kieli- tai etnisten ryhmien edustajia. Musiikin kun on todettu olevan nuoria ja nuorisokulttuureja yhdistävä toimintamuoto. (Ruotsalainen 2008, 178.)

LÄHDELUETTELO

Kirjallisuus

Adams, Robert

1996 *Social Work And Empowerment.* Houndmills, Basingstoke Hampshire and London: Macmillan Press Ltd.

Aho, Arja & Taskinen, Anne

2003 *Rockin korkeat korot. Suomalaisen naisrockin historia!* Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Alasuutari, Pertti

2001 *Laadullinen tutkimus.* Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Beck, David & Purcell, Rod

2010 *Popular Education Practice for Youth and Community Development Work.* Exeter UK, Learning Matters Ltd.

Creswell, John W.

2007 *Second Edition. Qualitative Inquiry & Research Design. Choosing Among Five Approaches.* California, Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.

Dalen, Monica

2008 *Intervju som metod.* Malmö: Gleerups Utbildning Ab.

Graff, Ulrike

2004 Selbstbestimmung als Bildungsziel in der Praxis eines Mädchentreffs. Teoksessa Sturzenhecker, Benedikt & Lindner, Werner (Hrsg.) *Bildung in der Kinder- und Jugendarbeit. Vom Bildungsanspruch zur Bildungspraxis.* Weinheim und München: Juventa Verlag. 131-148.

Gretschel, Anu

- 2002 Kunnallisen nuorten osallisuusympäristön perustaminen. Teoksessa Gretschel, Anu (toim.) *Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta.* Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu & Suomen Kuntaliitto. 48-62.

Gronow, Kira & Lindfors, Jukka

- 2004 Leidit lauteilla. Teoksessa Lindfors, Jukka & Gronow, Pekka & Nyman, Jake (toim.) *Suomi soi 2. Rautalangasta hiphoppiin.* Hämeenlinna: Karisto Oy. 242-255.

Hanifi, Riitta

- 2009 Musiikin aktiiviset harrastajat. Teoksessa Liikkanen, Mirja. *Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat.* Helsinki: Hakapaino. 225-249.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena

- 2009 *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.* Helsinki: Gaudeamus Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula

- 2007 *Tutki ja kirjoita.* Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Honkasalo, Veronika

- 2011 *Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä.* Helsinki: Unigrafia.

Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina

- 2008 Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet.* Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Hakapaino Oy. 217-242.

Hornstein, Walter

- 2004 Bildungsaufgaben der Kinder- und Jugendarbeit auf der Grundlage jugendlicher Entwicklungsaufgabe. Teoksessa Sturzenhecker, Benedikt & Lindner, Werner (Hrsg.) *Bildung in der Kinder- und Jugendarbeit. Vom Bildungsanspruch zur Bildungspraxis.* Weinheim und München: Juventa Verlag. 15-34.

Kelly, Fergus

1998 *Spice Girls. Meidän tarinamme.* Suom. Ulla Selkälä & Ilkka Äärelä. Juva: WSOY.

Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Merikivi, Jani

2011 Nuorten tilat. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) *Nuorten vapaa-aika tänään.* Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Hakapaino Oy. 57-91.

Klawe, Willy

1996 *Arbeit mit Jugendlichen. Einführung in Bedingungen, Ziele, Methoden und Sozialformen der Jugendarbeit.* Weinheim und München: Juventa Verlag.

Knuuttila, Jarna

1997 *Rockia soittavat tytöt. Rockinsoittoharrastus nuoruusiän ja sukupuolijärjestelmän näkökulmista.* Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Kosonen, Kirsi

2010 *”Voimaa ja virtaa vertaistuesta” – Tutkimus invalidiliiton vertaistukeen perustuvasta toiminnasta.* Tampereen yliopisto, Sosiaalitutkimuksen laitos: Sosiaalipolitiikan pro gradu-tutkielma.

Kuronen, Marjo

2004 Valtaistumista vai voimavaraistumista – Feministisiä näkökulmia empowermentiin sosiaalityön käsitteenä ja käytäntönä. Teoksessa Kuronen, Marjo & Granfelt, Riitta & Nyqvist, Leo & Petrelius, Päivi (toim.) *Sukupuoli ja sosiaalityö.* Juva: PS-kustannus. 277-296.

Liikkanen, Mirja & Hanifi, Riitta & Hannula Ulla (toim.)

2005 *Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä. Vapaa-ajan muutokset 1981-2002.* Helsinki: Tilastokeskus.

Lindner, Werner

2004 *”Ich lerne zu leben” – Zur Evaluation von Bildungswirkungen in der kulturellen Kinder- und Jugendarbeit.* Teoksessa Sturzenhecker, Benedikt & Lindner, Werner (Hrsg.) *Bildung in der Kinder- und Jugendarbeit. Vom Bildungsanspruch zur Bildungspraxis.* Weinheim und München: Juventa Verlag. 243-260.

Louhivuori, Jukka & Saarikallio, Suvi (toim.)

2010 *Musiikkipsykologia*. Jyväskylä: Atena.

Lähteenmaa, Jaana

1992 Miten käy tytöiltä rock´n´roll? Teoksessa Sari Näre & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Tampere: Tammer-Paino Oy. 210-222.

Lähteenmaa, Jaana

1989 *Tytöt ja rock*. Helsinki: Hakapaino. Kansalaiskasvatuksen keskus ry.

Lähteenmaa, Jaana

2002 Tyttöjä pelastamassa. Teoksessa Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (toim.) *Tulkintoja tytöistä*. Tampere: Tammer-Paino Oy. 271-286.

Lähteenmaa, Jaana & Näre Sari

1992 Tyttö tutkimuksen palmikkoja punomassa. Teoksessa Sari Näre & Jaana Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Tampere: Tammer-Paino Oy. 9-24.

Lähteenmaa, Jaana & Strand, Teija

2008 *Etelä- ja Keski-Pohjanmaan suomenkielisten 9.-luokkalaisten nuorten kulttuuriharrastukset ja harrastuksiin liittyvät toiveet*. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 20.

Mahlakaarto, Salme

2010 Voimaantuminen identiteettityönä – vahvaksi työssä? Teoksessa Collin, Kaija & Paloniemi, Susanna & Rasku-Puttonen, Helena & Tynjälä, Päivi (toim.) *Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus. Koulutuksen ja työelämän näkökulmia*. Helsinki: WSOYpro Oy. 175-190.

Mairesse, Pierre

2010 Youth work and policy at European level. Teoksessa Verchelden, Griet & Cousée, Filip & Van de Walle, Tineke & Williamson, Howard (toim.) *The history of youth work in Europe. Relevance for today's youth work policy*. Strasbourg Cedex: Council of Europe.

Mansnerus, Hanna

2007 *Perfect balance eli miten bändi pysyy pystyssä*. Pro gradu-tutkielma, Sibelius-Akatemia.

Mazzi, Zeljka

2001 Empowering Youth For Active Participation in the Community. Teoksessa *Youth research in Europe: the next generation. Perspectives on transitions, identities and citizenship*. France: Council of Europe, 185-190.

Morch, Sven

2005 Researching Youth Life. Teoksessa Helve, Helena (ed.) *Mixed Methods in Youth Research*. Tampere: Juvenes Print. 29-56.

Müller, Burkhard

2004 Bildungsbegriffe in der Jugendarbeit. Teoksessa Sturzenhecker, Benedikt & Lindner, Werner (Hrsg.) *Bildung in der Kinder- und Jugendarbeit. Vom Bildungsanspruch zur Bildungspraxis*. Weinheim und München: Juventa Verlag. 35-50.

Mäkinen, Marita & Nikander, Esko & Pantzar, Tuula & Saari, Antti

2009 *Inklusiivinen erilaisuus kasvatuksessa*. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Mäkinen, Olli

2006 *Tutkimusetiikan ABC*. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nagl, Erwin

2000 *Pädagogische Jugendarbeit. Was leistet Jugendgruppenarbeit für Jugendliche?* Weinheim und München: Juventa Verlag.

Nieminen, Juha

2007 Puuttuva lenkki – Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehyksenä. Teoksessa Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. 30-63.

Nieminen, Juha

- 2008 Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Hakapaino Oy. 21-43.

Näre, Sari

- 2008 Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Hakapaino Oy. 541-547.

Pelkonen, Risto & Louhiala, Pekka

- 2002 Ihminen lääketieteellisen tutkimuksen kohteena. Teoksessa Karjalainen, Sakari & Launis, Veikko & Pelkonen, Risto & Pietarinen, Juhani (toim.) *Tutkijan eettiset valinnat*. Tampere: Tammer-Paino. 126-136.

Pugh, Aelwyn

- 1991 *Women in music*. Musselburg Great Britain: Cambridge University, Scotprint Limited Press.

Punnonen, Varpu

- 2008 Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Hakapaino Oy. 521-540.

Puuronen, Vesa

- 2006 *Nuorisotutkimus*. Tampere: Juvenes Print.

Siivonen, Katriina & Kotilainen, Sirkku & Suoninen, Annikka

- 2011 *Iloa ja voimaa elämään. Nuorten taiteen tekemisen merkitykset Myrskyhankkeessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 44.

SiiTONEN, Juha

- 1999 *Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua..* Oulun yliopisto. Oulun opettajakoulutuslaitos. Väitöskirja. Julkaisusarja E37.

Simonsuuri-Sorsa, Marja

2002 Tutkimusetiikka tutkijankoulutuksessa. Teoksessa Karjalainen, Sakari & Launis, Veikko & Pelkonen, Risto & Pietarinen, Juhani (toim.) *Tutkijan eettiset valinnat*. Tampere: Tammer-Paino. 118-125.

Smith, Jane

2000 *Empowering People*. London: Kogan Page Limited.

Tuliainen, Johanna

2006 *Käytännön työntekijöiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä..* Pro gradu-tutkielma, Kuopion yliopisto.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli

2009 *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Uusitalo, Juha

2001 *Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan*. Juva: WS Bookwell Oy.

Wallace, Claire

2001 Youth, Citizenship and Empowerment. Teoksessa Helve, Helena & Wallace, Claire (toim.). *Youth, Citizenship and Empowerment*. Chippenham, Wiltshire: Antony Rowe Ltd. 11-31.

Painamattomat lähteet

Liikanen, Hanna-Kaisa

2010 *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2010-2014*. Opetusministeriön julkaisuja 2010:1. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OPM1.pdf?lang=fi>. Viitattu 19.9.2011.

Nuorisolaki

(72/2006) <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Viitattu 6.8.2011.

Nuorisotutkimusseura ry.

www.nuorisotutkimusseura.fi. Viitattu 11.1.2012.

Opetusministeriö

2009 *Kulttuuripolitiikan strategia 2020. Opetusministeriön julkaisuja 2009:12.* Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu04888.pdf>. Viitattu 18.9.2011.

Rokkikoulu <http://www.rokkikoulu.com>. Viitattu 6.11.2010.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta

2009 *Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi.* Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. http://www.tenk.fi/julkaisut/HYMY_mietinto.pdf. Viitattu 11.9.2011.

THL

2009 *Kouluterveyskysely, Länsi-Suomen läänin raportti 2009.* <http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/58A988FE-D418-45E5-BB4E-7785332C5857/0/lansisuomenlaani2009raportti.pdf>. Viitattu 6.2.2011.

Tilastokeskus

2005 *Suomen virallinen tilasto (SVT): Vapaa-aikatutkimus [verkkojulkaisu].* Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/vpa/2002/vpa_2002_2005-01-26_tie_001.html. Viitattu 25.01.2011.

Haastattelu 23.3.2011. Nuoriso-ohjaaja. Tekijän hallussa, Mustasaari.

Haastattelu 4.4.2011. Sofia ja Kaisla. Tekijän hallussa, Mustasaari.

Haastattelu 12.4.2011. Jade, Mirella ja Jenna. Tekijän hallussa, Mustasaari.

Haastattelu 19.5.2011. Roosa, Emma ja Miisa. Tekijän hallussa, Mustasaari.

LIITTEET

Liite 1 Tutkimuslupa-anomus Vaasan kaupunki

Liite 2 Tiedote vanhemmille

Liite 3 Haastattelukysymykset nuoriso-ohjaajalle

Liite 4 Nuorten ryhmähaastattelun esitietolomake

Liite 5 Haastattelukysymykset nuorille

Liite 1

Tutkimuslupa-anomus Vaasan kaupunki

Nuorisotoimenjohtaja

Tuula Ahonpää

Vapaa-aikavirasto / Nuoriso-osasto

Vaasan kaupunki

Tampere

15.3.2011

Tutkimuslupa-anomus

Opiskelen Tampereen yliopistossa Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikössä Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisteriopinnoissa. Opintoihini liittyvän Pro gradu-tutkimukseni tavoitteena on selvittää bändisoittoa harrastavien nuorten tyttöjen kokemuksia siitä, mikä merkitys bänditoiminnalla heille on? Tutkimuksen tarkoitus on tuottaa uutta tietoa nuorten parissa toimiville musiikkia työvälineenä käyttäville nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajille sekä muille nuorten parissa toimiville aikuisille.

Tutkimusaineistoani varten haastattelen 15 – 19 -vuotiaita tyttöjä, jotka ovat soittaneet bändissä vähintään vuoden ajan. Haastattelut on tarkoitus tehdä Vaasan kaupungin vapaa-aikaviraston nuoriso-osaston Rokkikoulun toiminnasta vastaavan ohjaajan kanssa valituille oppilaille maaliskuuhun 2011 aikana. Nuorten lisäksi haastattelen myös bänditoiminnan ohjaajaa.

Tutkimukseen osallistuminen on nuorille vapaaehtoista. Haastattelussa esille tulleet asiat raportoidaan tutkimusjulkaisuissa tavalla, jossa tutkittavia tai muita haastattelussa mainittuja yksittäisiä henkilöitä ei voi välittömästi tunnistaa. Haastattelun luottamuksellisuus turvataan niin, että siitä tehtyä äänitallennetta käsittelevät ainoastaan tutkimusapulaiset ja tutkijat. Tutkimuksen päätyttyä äänitallenteet ja haastatteluista kirjatut tekstitiedostot jäävät tutkimuksen tekijän haltuun opetus- ja luennointi tarkoitusta sekä mahdollista jatkotutkimusta varten.

Susanna Weberin työn ohjaajana toivon hänen tutkimuslupa-anomukselleen myönteistä palautetta, sillä tyttöjen bänditoiminnan merkityksestä nuorisotyössä on vähän ajankohtaista tietoa. Tällä

tutkimuksella tuleekin olemaan sovellettavaa merkitystä muun muassa tyttötyössä. Annan mielelläni lisätietoa Susanna Weberin tutkimuksesta (helena.helve@uta.fi).

Ystävällisin terveisin

Susanna Weber
Tutkimuksen tekijä
Nuorisotyön ja – tutkimuksen maisteriopiskelija
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö
Tampereen Yliopisto
susanna.weber@uta.fi

Helena Helve
Professori
Tampereen yliopisto
puh: 0504201517

Liite 2

Tiedote vanhemmille

Tiedote haastatteluista

Hyvät vanhemmat,

opiskelen Tampereen yliopistossa Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikössä Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisteriopinnoissa. Opintoihini liittyvän Pro gradu-tutkimukseni tavoitteena on selvittää bändisoittoa harrastavien tyttöjen kokemuksia siitä, mikä merkitys bänditoiminnalla heille on? Tutkimuksen tarkoitus on tuottaa uutta tietoa nuorten parissa toimiville musiikkia työvälineenä käyttäville nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajille sekä muille nuorten parissa toimiville aikuisille. Tutkimusaineistoani varten haastattelen 15-19 -vuotiaita tyttöjä, jotka ovat soittaneet bändissä vähintään vuoden ajan. Haastattelut tehdään Vaasassa maaliskuun 2011 aikana. Tyttärenne on valittu tähän haastattelujoukkoon.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Haastattelussa esille tulleet asiat raportoidaan tutkimuksessa tavalla, jossa tutkittavia tai muita haastattelussa mainittuja yksittäisiä henkilöitä ei voi välittömästi tunnistaa. Haastattelun luottamuksellisuus turvataan niin, että siitä tehtyä äänitallennetta käsittelevät ainoastaan tutkimusapulaiset ja tutkijat. Tutkimuksen päätyttyä äänitallenteet ja haastatteluista kirjatut tekstitiedostot jäävät tutkimuksen tekijän haltuun opetus- ja luennoititarkoitusta sekä mahdollista jatkotutkimusta varten.

Jos teillä on kysyttävää tutkimuksestani, mielelläni vastaan niihin joko sähköpostitse susanna.weber@uta.fi tai puhelimitse xxx - xxx. Tutkimukseni ohjaajana toimii professori Helena Helve.

Ystävällisin terveisin

Tutkimuksen tekijä
Susanna Weber
Nuorisotyön ja – tutkimuksen maisteriopiskelija
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö
Tampereen Yliopisto
susanna.weber@uta.fi

Leikkaa ja palauta!

Olen lukenut tiedotteen ja olen tietoinen, että lapseni osallistuu tutkimukseen. Minulla ei ole mitään sitä vastaan.

Paikka, päivämäärä, alaikäisen huoltajan allekirjoitus

Liite 3

Haastattelukysymykset nuoriso-ohjaajalle

Kerro ensiksi asemastasi Rokkikoulussa ja kuinka kauan olet ollut mukana toiminnassa.

1. Nuorten taustat

- Minkälaisia nuoria Rokkikoulussa käy? Miksi he tulevat Rokkikouluun? Miksi he harrastavat juuri bänditoimintaa?
- Minkä instrumentin he yleensä ensimmäisenä valitsevat? Miksi?
- Mikä on tyttöjen osuus? Minkä instrumentin he valitsevat? Miksi?
- Onko tyttöjen ja poikien osallistumisessa eroja?

2. Kokemukset, Rokkikoulun toiminnan merkitys

- Minkälaisia kokemuksia harrastuksesta saa? Mikä kannustaa nuorta jatkamaan?
- Mikä on käsityksesi siitä, mitä bänditoiminta nuorelle merkitsee? Mitä muuta he harrastukseltaan saavat kuin soitto- ja esiintymiskokemusta?
- Mikä on käsityksesi siitä, miten bändi / ryhmä vaikuttaa nuoreen? Miten se tukee nuoren kehitystä / nuoruuden kehitystehtävää?

3. Ohjaajan rooli

- Mikä on ohjaajan rooli toiminnassa?
- Miten bändien ryhmähengestä huolehditaan?

4. Nuorten valmentaminen

- Miten nuoret suhtautuvat esiintymisestään saamaansa palautteeseen?
- Miten nuoria valmennetaan kestämään yleisön palautetta?
- Miten nuoria kannustetaan?
- Miten selvittää positiivisesta / negatiivisesta palautteesta siten, että motivaatio soittamiseen ja treenaamiseen säilyy?

5. Yhteistyö perheiden kanssa

- Minkälaista yhteistyötä tehdään vanhempien ja Rokkikoulun välillä?
- Oletteko saaneet palautetta vanhemmilta? Minkälaista ja miten se on otettu huomioon?

6. Rokkikoulun erityisyys

- Mikä tekee Rokkikoulusta suosittun? Onko siinä jotain erityistä?
- Mikä on erityisen kivaa ja suosittua? Mikä ei ole niin kivaa / suosittua?
- Kerro ikimuistoinen hetki tai paras muisto Rokkikoulun ajalta.

Liite 4

Nuorten ryhmähaastattelun esitietolomake

Nimi tai nimimerkki _____

Syntymävuosi _____

Äidinkieli: suomi ruotsi muu, mikä?

Mitä koulua käyt? _____

Keskiarvo: kiitettävä hyvä kohtalainen heikko

Milloin olet aloittanut musiikin harrastamisen?

Instrumenttisi _____

Minä vuonna olet aloittanut Rokkikoulussa? _____

Onko sinulla muita harrastuksia? Mitä?

Mikä harrastuksistasi on sinulle tärkein? Miksi?

Kiitos vastauksistasi! 😊

Liite 5

Haastattelukysymykset nuorille

1. Tutustumista ja lämmittelyä

- Kuulumisia, miten on päiväsi / viikkosi mennyt?
- Kuvaile itseäsi. Millainen olet luonteeltasi?
- Minkälaista musiikkia tytöt yleensä kuuntelevat? Minkälaista musiikkia sinä kuuntelet?
- Minkälaisia idoleita / esikuvia ikäisilläsi tytöillä on musiikin saralla? Entä sinulla?

2. Harrastuksen aloittaminen Rokkikoulussa

- Miksi harrastat juuri bänditoimintaa?
- Miten olet löytänyt Rokkikoulun?
- Miksi lähdit mukaan Rokkikoulun toimintaan? Mikä tekee Rokkikoulusta suosittun? Onko siinä jotain erityistä?
- Minkä instrumentin valitsit? Miksi valitsit juuri tämän soittimen?
- Minkälaista musiikkia soitat bändissä?

3. Bändissä soittamisen merkityksiä

- Mitä bänditoiminta sinulle merkitsee? Mitä muuta kuin soitto- ja esiintymiskokemusta saat harrastukseltasi?
- Mikä kannustaa sinua tulemaan paikalle / treeneihin ja jatkamaan harrastustasi?
- Miten teidän bändi toimii? Kuka tekee mitäkin teidän bändissä? Kuka teillä päättää asioista? Minkälaiset roolit bändissä on? Onko teidän bändillä johtaja? Kuka päättää mitä soitetaan? Tekeekö joku biisit?
- Mitä bänditreeneissä tapahtuu? Ketkä soittavat yhdessä? Miksi olette yhdessä?
- Minkälainen ryhmähenki bändissänne on?

- Miten valmistaudun keikkaa / esiintymistä varten?
- Minkälaista on käydä keikoilla? Mitä siellä tapahtuu?
- Mikä on erityisen kivaa? Mikä ei ole niin kivaa?
- Ikimuistoinen / paras muisto keikalta?

4. *Kokemuksia ja vaikutuksia*

- Millainen on ”aito” rokkari? Täytyykö olla jonkinlainen? (ulkonäkö, käytös, aatteet) Minkälainen naisrokkarin tulee olla? Entä miesrokkarin? Miksi?
- Millaiseksi kuvailisit bändissä soittavia tyttöjä? Entä poikia?
- Millaisen kuvan soittajana / laulajana haluat antaa itsestäsi ulospäin (kaverit, ikätoverit, aikuiset)? Millaisen kuvan luulet antavasi ulospäin?
- Onko mielestäsi erilaista olla tyttö bändissä kuin poika? Onko heidän soittotaidoissaan / esiintymisessään eroa?
- Millaisena bändinjäsenenä näet itsesi?
- Minkälaista palautetta olet saanut harrastuksestasi / esiintymisistä? Mitä mieltä olet palautteesta?
- Mikä merkitys aikuisella ohjaajalla on?

5. *Tulevaisuuden näkymät*

- Henkilökohtaiset tulevaisuuden haaveesi; miten harrastus liittyy niihin? Aiotko tehdä musiikista ammatin vai pysyykö se harrastuksena?